



Härnösands kommun
Årsredovisning

15

Innehållsförteckning

Del 1 Inledning

På väg mot ett nytt Härnösand	2
Härnösand 2015	3
Kommunkoncernens organisation	4
Vart går dina pengar	5
Fem år i sammandrag	6

Del 2 Förvaltningsberättelse

Omvärldsanalys	8
Kommunens styrning och mål	12
Finansiell analys	20
Medarbetare	28

Del 3 Verksamhetsberättelser

Kommunstyrelsen	32
Arbetslivsnämnden	35
Samhällsnämnden	38
Skolnämnden	41
Socialnämnden	44
AB Härnösandshus	47
Härnösand Energi & Miljö AB	49
Räddningstjänsten Höga Kusten - Ådalen	51

Del 4 Finansiella rapporter

Resultaträkning, Kassaflödesrapport	54
Balansräkning	55
Noter	56
Driftredovisning, Investeringsredovisning	64
Redovisningsprinciper	65
Ekonomisk ordlista	67
Revisionsberättelse	68

På väg mot ett nytt Härnösand

Härnösand bygger en hållbar framtid! Det är den vision kommunen antog 2015 för att gälla de kommande åren. Och kanske kan man säga att framtiden redan är här.

Vi färdigställde en av Sveriges modernaste hästsportanläggningar och den nya idrottsanläggningen på Bondsjöhöjden.

Vi fick ett Bilmuseum, ett av landets allra största, och vi blev först i landet med 100 % fossilfri kollektivtrafik. Vi invigde ett nytt särskilt boende, Solbacken, med 20 platser. Vi byggde ny klaffbro över Västra Kanalen och fick se de nya husen resas vid Bryggaren strand. Och så mycket mer är på gång.

Det finns mycket uppmuntrande som vi kan ta med oss från året som gått.

Vi upplevde en eventsommar som slog det mesta. På Mellanholmen, Läns museet och vid olika scener samlades stora skaror. Arrangemang på Vårdkasen såväl sommar som vinter, skapade mycket energi. Det var en riktig folkfest på Höglätten då Härnösands FF spelade mot Syrianska i Svenska Cupen, liksom när vi hejade på Sveriges Damkronor då de utmanade Kanadas världsmästare i ishockey. Härnösand en plats där det händer...så vill vi det ska va'.

Till det viktigaste under året hör att vi kunde fatta beslut om en ny skolorganisation. Nu ska vi bygga ett samlat gymnasium och samla högstadiet på nya skolenheter. Vi ser detta som ett mycket viktigt steg för att öka attraktiviteten i skolstaden Härnösand, både för elever och lärare.

Härnösands befolkning växte 2015 för tredje året i rad. Det vi förlorade på sju tidigare år har vi tagit igen på tre. Vi fick i år en stark positiv signal om företagsklimatet när Svenskt Näringslivs företagsranking presenterades och det visade sig att Härnösand var bland de kommuner i landet som klättrade starkaste uppåt.

Under 2015 gick Härnösand in i en avgörande process som kommer att definiera Härnösands roll i en framtida större region. Det betyder att vår styrka och kompetens som ledande förvaltningsstad nu sätts på prov i ett skarpt läge. Jag är övertygad om att vi också i framtiden har möjlighet att ha en framskjuten plats i en region där vi tillsammans med andra starka kommuner lyfter norra Sveriges möjligheter.

Det råder krig och stor förskräckelse på flera håll i världen. Under 2015 flydde många miljoner människor till Europa för att rädda sig till ett nytt liv. Härnösand tillhör de kommuner som tar emot många och som har rykte om sig att göra det bra, vilket vi har alla er medborgare att tacka för. Under 2015 inledde



vi ett samarbete med Migrationsverket som över tid kan visa sig banbrytande för svensk migrationspolitik. Staten och kommunerna måste samarbeta från första stund vid mottagande. Nu blir vi först i landet att ha ett kommunalt asylboende. Det ger nya förutsättningar för integration och introduktion till arbete och ett meningsfullt liv. Mer än någonsin kommer vi under 2016 att satsa på sysselsättning och utbildning. Snabbspår till jobb måste på olika sätt möjliggöras. Därtill leder den omfattande inflyttningen till att byggande av bostäder måste gå in i en ny högre nivå. Under 2015 har vi sett många frön sås för detta. Nu gäller det att kavla upp ärmarna och leverera...

Fred Nilsson

Kommunstyrelsens ordf (S)

2015 antog Kommunfullmäktige kommunens nya mål och en ny ordning för hur vi tydligt ska följa upp och mäta hur vi lyckas.

Attraktivt boende i unik livsmiljö

Växande näringsliv med mångsidig arbetsmarknad

Ledande miljökommun med aktivt omställningsarbete

Kunskapsstaden där alla kan växa

Jämställd och solidarisk välfärd av hög kvalitet

God service med gott bemötande

Framtidens arbetsgivare

Välskött och stabil ekonomi

Västra Kanalbron



Arbetet med att byta ut Västra Kanalbron inleddes under året. Den nya bron blir klar för biltrafik i februari 2016 och öppningsbar i maj 2016.

Årets Upphandlare



Sofia Elmeholt på kommunens upphandlingsenhet utsågs till Årets Upphandlare i Sverige.

Invigning av Ringblomman



Söndag 30 augusti invigdes dom nya odlingslotterna på Ringblomman, Murberget av Amanda Lind.

HÄRNÖSAND 2015

— några höjdpunkter från året som gått

Härnösand Hästsport Arena



Kommunlrådet Fred Nilsson klipper bandet till den färdigställda arenan i augusti 2015. Vilket innebar att ridskoleverksamheten kom i gång.

Hotell på Kanaludden



Under hösten presenterades Attini Hotell AB som en eventuell entreprenör för ett hotell på Kanaludden.

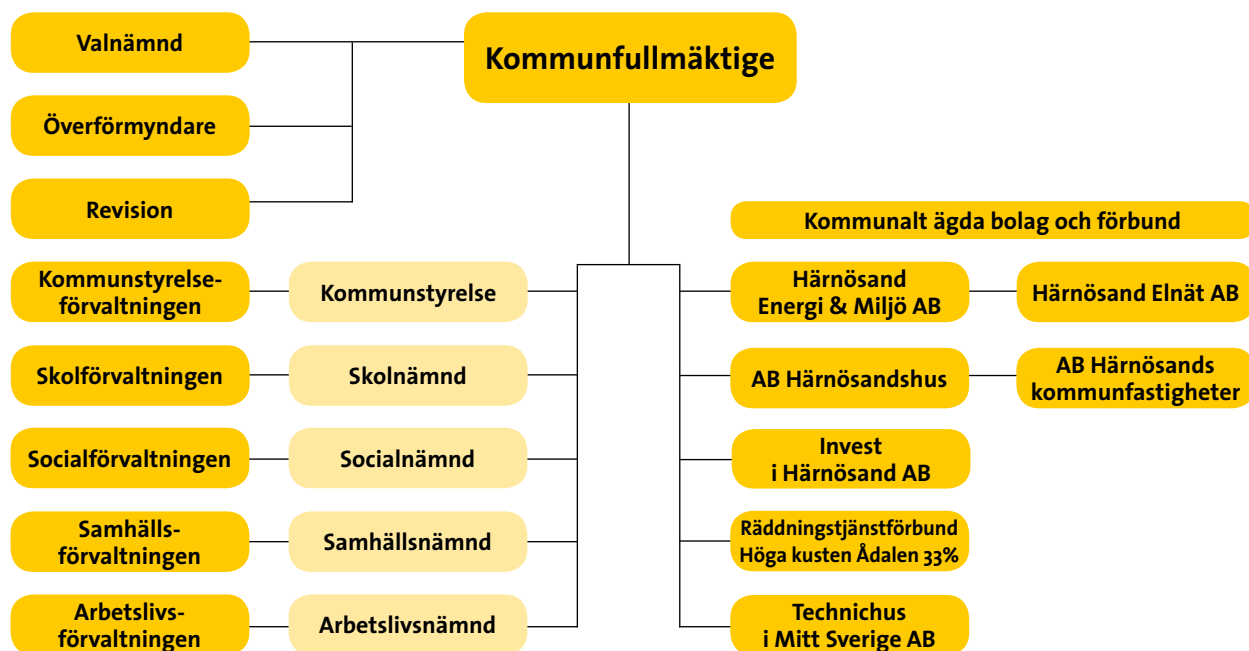
Evenemang



Foto: Oskar Sandström

- Att Härnösand blev Sveriges fjärde bästa sommarstad visar att de senaste årens satsningar gett effekt och att vi har många stolta Härnösandsambassadörer som röstat på oss vilket vi tackar för, säger Olle Lidgren, Näringslivsenheten, Härnösands kommun.

Kommunkoncernens organisation



Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen leder och samordnar planeringen och uppföljningen av kommunens ekonomi och verksamheter. Detta görs med stöd av de olika facknämnderna. I kommunstyrelsens ansvar ingår även strategiska näringslivsfrågor.

Överförmyndarnämnden ansvarar för tillsyn över förmyndares, förvaltares och gode mäns uppdrag.

Socialnämnden

Socialnämndens uppgift är att erbjuda enskilda och familjer stöd i sin livsföring. De ska även verka för en god vård och omsorg för äldre och funktionshindrade samt bedriva verksamhet som ger stöd för den enskilde att leva ett självständigt och aktivt liv i gemenskap med andra.

Socialnämnden fullgör kommunens uppgifter inom socialtjänsten beträffande stöd och service till funktionshindrade, den kommunala hälso- och sjukvården, bistånd, insatser mot missbruk och omsorger om barn och ungdom.

Nämnden beslutar även i ärenden om serveringstillstånd samt ansvarar för kommunens familjerådgivning.

Skolnämnden

Skolnämnden ansvarar för utbildning av barn och ungdomar i åldrarna 1-21 år. Skolnämndens verksamheter omfattar förskola, pedagogisk omsorg, öppen förskola, förskoleklass, fritidshem, grundskola, grundskoleklass, gymnasieskola, gymnasiesärskola samt den kommunala Musik- & Kulturskolan.

Samhällsnämnden

Samhällsnämnden ansvarar för miljöarbete, fysisk planering, bygglov, mark- och fastighetsfrågor, mätningssuppgifter, gator och parker, naturvård, miljö- och hälsoskydd samt livsmedelskontroller.

I samhällsnämndens ansvarsområde ingår även fritids-, kultur- och ungdomsverksamhet, däribland drift av fritids- och friluftsanläggningar, teater, konsthall, bibliotek samt ungdomsgården Käken.

Arbetslivsnämnden

Arbetslivsnämnden är kommunens nämnd för arbetsmarknad, vuxnas lärande och mottagning av nyanlända. Nämnden har ansvar för vuxenutbildning i form av Kommunal vuxenutbildning, Lärvox, Svenska för invandrare (SFI), samhällsorientering för nyanlända (SO) samt för Yrkeshögskolan. Även mottagning av nyanlända samt sysselsättning för personer som står långt från arbetsmarknaden ingår i nämndens uppdrag.

Mandat i kommunfullmäktige

Parti	Mandat
Socialdemokraterna	19
Vänsterpartiet	3
Miljöpartiet de gröna	5
Kristdemokraterna	1
Moderata samlingspartiet	7
Centerpartiet	3
Sverigedemokraterna	3
Liberalerna	2
Totalt	43

Var går dina pengar?



100 kronor i skatt till kommunen användes under 2015 så här:

36 kr Vård och omsorg

24 kr Skola, barn och ungdom

13 kr Förskola och barnomsorg

8 kr Infrastruktur, skydd mm

7 kr Fritid och kultur

6 kr Individ- och familjeomsorg

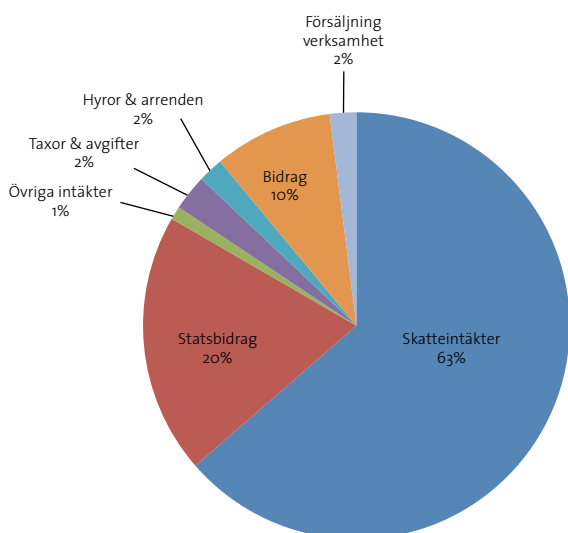
2 kr Politisk verksamhet

2 kr Affärsverksamhet

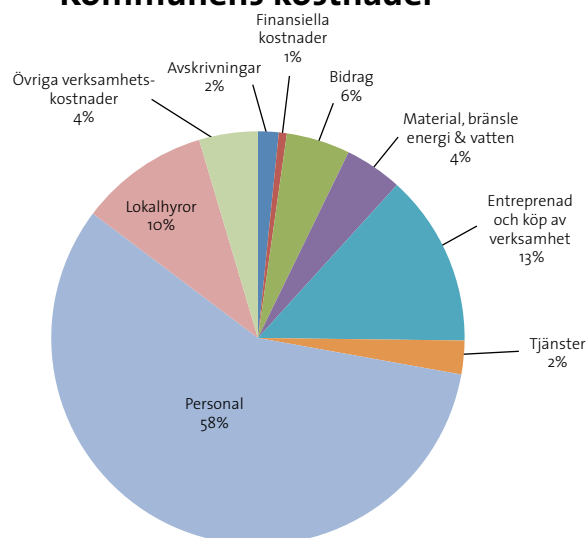
1 kr Särskilt riktade insatser

1 kr Vuxenutbildning och övrig utbildning

Kommunens intäkter



Kommunens kostnader



Fem år i sammandrag

Kommunen	2015	2014	2013	2012	2011
Folkmängd 31/12	25 066	24 755	24 509	24 398	24 541
Total skattesats %	34,03	34,03	34,03	34,03	34,03
- varav kommunal skattesats	23,34	23,34	23,04	23,04	23,04
Verksamhetens nettokostnad, mnkr*	-1 422,6	-1 357,8	-1 297,2	-1 263,1	-1 230,8
Skatteintäkter och generella statsbidrag, mnkr	1 414,1	1 356,9	1 312,7	1 273,6	1 262,0
Finansnetto, mnkr*	-11,5	-5,3	-20,6	-26,4	-9,8
Årets resultat, mnkr	1,3	6,0	-51,5	3,1	-35,2
Årets resultat, mnkr*	-20,0	-6,2	-5,2	-16,0	21,4
Tillgångar, mnkr	955,7	774,6	752,9	840,0	843,9
Tillgångar per invånare, kr	38 127	31 290	30 720	34 429	34 387
Skulder, avsättningar, mnkr	1 157,5	977,7	962,1	997,6	1 004,7
Skulder, avsättningar per invånare, kr	46 178	39 495	39 254	40 888	40 940
Eget kapital, mnkr	-201,8	-203,1	-209,2	-157,6	-160,8
Nettokostnadsandel av skatteintäkter, %*	101,4	100,5	100,4	101,2	98,3
Soliditet, %	-21	-26	-28	-19	-19
Investeringsvolym, mnkr	132	74	77	73	76
Avskrivningar, mnkr	-32,7	-26,3	-22,5	-18,1	-17,9
Antal tillsvidareanställda	1 842	1 816	1 758	1 770	1 800
Antal årsarbetare tillsvidareanställda	1 763	1 726	1 671	1 677	1 696
Härnösand kommunkoncern					
Årets resultat, mnkr	20,4	23,3	-42,8	18,0	-29,0
Årets resultat, mnkr*	-0,9	10,6	4,1	-6,2	21,7
Soliditet, %	3	3	2	4	3
Nettoinvesteringar, mnkr	286	198	155	164	172
Antal tillsvidareanställda	2 031	1 997	1 940	1 959	1 986

* Exklusive jämförelsestörande poster



Förvaltningsberättelse

Omvärldsanalys

Samhällsekonomi

Landstinget Västernorrland planerar att öka landstingsskatten år 2016 med 60 öre. Det är en skatthöjning som motsvarar ca 300 mnkr. Landstinget är i en besvärlig situation då de har ont om likvida medel och har börjat ta av sina undanstoppade pensionspengar. Skatthöjningen är dock för låg. Det innebär att landstinget får svårt att klara balanskravet där man enligt lag måste återställa de tre tidigare årens förlust. Det innebär att de måste genomföra stora besparingar för att klara balanskravet.

Svensk ekonomi har utvecklats starkt under 2015 och Sverige är på väg in i en högkonjunktur. Det stora antalet flyktingar innebär på kort sikt kraftigt ökade offentliga utgifter och finanspolitiken kommer att vara expansiv under 2016 och 2017. Arbetslösheten kommer att fortsätta falla till 6,4 procent 2017 för att stiga till 7,4 procent 2020. Anledningen är att det tar lång tid för nyanlända att finna ett jobb. Med tiden kommer det bli fler sysselsatta och det innebär att man bidrar till produktionen vilket dämpar de offentliga utgifterna och ökar skatteintäkterna. Arbetslöshetsskillnaden för utomeuropeiska medborgare i Sverige har stigit med 10 procent till ca 20 procent. Den har dock fallit lika mycket i Tyskland från 17 procent till 7 procent.

Räntan påverkar kommunens bolag och pensionskulden

Ränteutvecklingen är främst betydelsefull för Härnösandshus och HEMAB som har huvuddelen av kommunkoncernens skulder till kreditinstitut. Dessutom påverkas kommunens pensionskulda av förändringar i räntenivån. Kommunen har etablerat en pensionsstiftelse och redovisar hela sitt pensionsåtagande i balansräkningen. Pensionsstiftelsen har ett kapital på ca 240 mnkr. Med en räntenivå kopplat mot stibor med -0,35 procent och i praktiken ingen inflation behöver stiftelsen bara ha en avkastning på 0-1 procent för att klara sitt åtagande. Låg ränta innebär att de investeringar som kommunen står inför blir billigare att finansiera men också att det blir svårt att få avkastning på placerat kapital.

Risker och möjligheter för Härnösand

Härnösand, liksom länet och regionen, påverkas självklart av globala trender. Näringslivet och regionens invånare är i ökande grad berörda av beslut och förutsättningar som inte går att påverka lokalt eller regionalt. Risken är av övergripande karaktär och mycket svår att hantera för en relativt liten kommun. Härnösands kommun arbetar dock strategiskt för att möta några av de framtida utmaningarna. Fokus under kommande år ligger till exempel på:

- samarbetsprojekt med kringliggande kommuner för att vinna stordriftsfördelar och minska kostnaderna
- pensionsavgångar och den demografiska utvecklingen och den ökade efterfrågan på välfärdstjänster gör kommunsektorn till en framtidsbransch.
- utbyggnad av bredbandet

- hotellprojekt som innebär en ökad arbetsmarknad och en injektion för näringslivet
- utveckling av ett arbetsmarknadsområde mellan Sundsvall och Örnsköldsvik med möjligheter till jobb och utbildning
- järnväg med dubbelspår mellan Härnösand och Gävle
- samarbete med Kramfors, Sollefteå och Örnsköldsvik för att stärka varumärket Höga kusten

Härnösands kommun lyckas med balansnumret att både gasa och bromsa samtidigt. Kommunens resultat klarar balanskravet samtidigt som stora satsningar har genomförts i olika projekt. Det gäller till exempel byggandet av ridsportanläggning och en ny bro över Västra kanalen.

Näringsliv

I september släppte Svenskt Näringsliv sin ranking av företagsklimatet i landets kommuner. Härnösands kommun blev en av Sveriges 10 bästa klättrare med 72 platser upp på rankingen. Vi ligger nu på plats 151.

Handeln har varit ett strategiskt område för oss under flera år. Därför är det glädjande att se att omsättningen för sällanköps-handeln stadigt ökat sedan 2010. Mellan åren 2010-2014 var ökningen 85 mkr.

Våra företagsfrukostar har utvecklats till en mötesplats med många besökare. Under året har vi haft fler än 1200 besökare från drygt 250 olika företag på frukostarna i centrum, vilket är en rejäl ökning från 2014.

Utveckling

Länets kommuner har genomfört en förstudie om investeringar och etableringar från utlandet. Vi har varit ansvariga för förstudien. Resultatet är att vi jobbar för ett gemensamt projekt för investeringar och etableringar från utlandet, inklusive datacenter-arbetet i Big Green Data.

Sedan Mittuniversitetet beslutade att utveckla Campus Härnösand har ett omfattande utvecklingsarbete pågått med olika grupper. Detta arbete har nu renderat i ett förslag till en tillväxtstrategi.

Vi har även jobbat med en plan för utveckling av lokalerna i Sambiblioteket. Arbetsnamnet har varit Ciuu och står för ”centrum för innovation, utveckling och utbildning”. Arbetet kommer att konkretiseras under 2016. Vi har gjort en avsiktsförklaring med Mittuniversitetet som grund för ett kommande samverkansavtal.

Bostäder

Flera olika bostadsprojekt är aktuella i Härnösand. Ett nytt trygghetsboende har byggts, allmännyttan planerar hyreslägenheter och andra jobbar för bostadsrätter. Kommunen har under året planerat ett område vid Lövudden för att möjliggöra villabyggelse. Vi har även startat en förstudie om att skapa ett mindre antal hästgårdar i området runt Vangsta.

Nyföretagande

Härnösands kommun är med i Åkroken Business Incubator som har haft en del arrangemang under året. Ett exempel är idétävlingen "jagharenidé.nu". Vi har beslutat oss för att göra en långsiktig satsning kring inkubatorverksamheten och Åkroken. Därför har vi gått med i det regionala 3-åriga projektet "Vink 2020" som Åkroken ansökt om.

97 nya företag har registrerats till och med november 2015. Vi erbjuder regelbundet information till de som är intresserade av att starta eget företag. Under året har vi haft nio träffar med totalt 80 deltagare.

Besöksnäringen

Arbetet med att få igång det nybildade utvecklingsbolaget Höga Kusten Destinationsutveckling och en omstrukturering av näringsdrivna Höga Kusten Turism har pågått under hela året.

För att utveckla besöksnäringen har vi arbetat med att etablera ett till hotell i Härnösand. Efter förhandling och dialog med ett antal företag ingick kommunen under hösten i en avsiktsförklaring med Attini Hotell AB. De har för avsikt att uppföra ett nytt destinationshotell i Härnösand och samtidigt driva simhallen. Hotellet beräknas sysselsätta ca 50 personer och kringeffekterna kan ge ytterligare ca 20-30 arbetstillfällen.

Vi har på olika sätt stöttat evenemang som kan ge ökat antal gästnätter och andra positiva effekter för Härnösand och Höga Kusten. Befintliga evenemang som vi stöttat har slagit publikrekord och de nya har haft fler besökare än beräknat.

Det är en fortsatt positiv utveckling av antalet gästnätter på hotell, stugbyar och vandrarhem i Härnösand. Jämfört med januari-september 2014 har antalet gästnätter ökat med 8,6 procent. Det kan jämföras med en utveckling i hela länet på +7 procent. Det är ökningen av gästnätter på hotell som driver utvecklingen.

Landsbygdsfrågor

Landsbygdsrådet fick 2015 ett nytt reglemente och har inlett sitt nya arbete.

För att stötta mjölkföretagen som har en hårt trängd situation, har vi tillsammans med LRF bjudit in till två branschträffar under året.

Jordbruksverket har gett startbesked till Leader Höga Kusten. Det innebär att arbetet med landsbygdsutveckling genom leadermetoden nu kan starta i kommunerna Härnösand, Kramfors, Sollefteå och Örnsköldsvik.

Arbetsmarknad

Sveriges arbetsmarknad

Arbetsmarknaden i Sverige visar små positiva förändringar under 2015. Antalet inskrivna arbetslösa, det vill säga öppet arbetslösa eller deltagare i program med aktivitetsstöd, fortsätter att minska i alla län. I slutet av december var 8,0 procent av den registrerade arbetskraften. Det är 4 000 färre personer än i fjol.

Den totala arbetslösheten 16-64 år, Härnösand

I Härnösand var, december 2015, antalet inskrivna arbetslösa personer 1 412, vilket motsvarar 12,1 procent av den registrerade arbetskraften mellan 16-64 år. Det är högre andel jämfört med Västernorrlands län, 9,6 procent, och i riket totalt, 8,0 procent.

Arbetslösheten unga, 18-24 år, Härnösand

I december 2015 hade arbetslösheten i ungdomsgruppen 18-24 år minskat markant i riket och låg på 13,1 procent. I Härnösand var 264 ungdomar öppet arbetslösa eller sökande i program med aktivitetsstöd, vilket motsvarar 19,4 procent av den registrerade arbetskraften. Det är en försiktig förbättring för Härnösand på 1,1 procent jämfört med föregående år.

Arbetslösheten utrikes födda 16-64 år, Härnösand

I Härnösand var, december 2015, var antalet inskrivna arbetslösa utrikes födda personer 753 vilket motsvarar 49,4 procent av den registerbaserade arbetskraften. Det är en betydligt högre andel jämfört med riket 22,1 procent.

Den höga andelen arbetslösa utrikes födda i Härnösand beror på att många asylsökande väljer att bo kvar när de har fått sitt uppehållstillstånd beviljat.

Sysselsättning och arbetsmarknadsinsatser 2015

Matchningsproblematiken mellan sökande och arbetsgivare är stor och kompetenskraven på arbetsmarknaden ökar vilket gör att följande utsatta grupper på arbetsmarknaden har svårare att hitta arbete:

- personer med högst förgymnasial utbildning
- personer med funktionsnedsättning och/eller sociala och psykiska hinder som medför nedsatt arbetsförmåga
- arbetslösa personer i åldrarna 55-64 år
- utomeuropiskt födda personer

Andelen arbetslösa i utsatta grupper utgör cirka två tredjedelar av den totala arbetslösheten, såväl i Härnösand som i länet totalt. Andelen arbetslösa i utsatta grupper ökar medan arbetslösheten i övriga grupper minskar.

En viktig uppgift för Arbetslivsförvaltningen har varit att främja hälsa och skapa sysselsättning som ökar utsatta gruppers konkurrenskraft och möjligheter till ett arbete. Förvaltningen har bland annat erbjudit nyanlända och långtidsarbetslösa utbildning, praktik, anställning och arbetsträning. Under året har 1 200 personer tagit del av olika insatser för att öka sin anställningsbarhet. Nyanlända har fått språkstöd under praktik. Långtidsarbetslösa har fått möjlighet till arbetsträning och rehabilitering.

Sysselsättning och arbetsmarknadsinsatser 2016

Arbetsförmedlingens bedömning är att arbetslösheten kommer att minska stadigt i grupper som har en starkare ställning på ar-

betsmarknaden. Inrikes födda 25-64 år har särskilt låg arbetslöshet. Däremot kommer utsatta grupper med svagare ställning på arbetsmarknaden att få svårare att hitta arbete. Det kommer även att ske en kraftig ökning av antalet nyanlända som skriver in sig på Arbetsförmedlingen.

Arbetslivsförvaltningen fortsätter arbetet med att stötta utsatta grupper på arbetsmarknaden. Fas3 försvinner och ersätts med extra tjänster inom offentlig verksamhet som innebär att långtidsarbetslösa kommer att erbjudas möjlighet till arbete inom kommunens verksamheter.

Sociala anställningar kommer att erbjudas till utrikes födda utan utbildningsbakgrund samt till personer med funktionsnedsättning och/eller social och psykiska hinder som medför nedsatt arbetsförmåga. Det handlar om arbetsuppgifter som inte utförs inom ordinarie verksamhet och som skapar ett mervärde för kund och/eller medborgare.

Satsningen för unga fortsätter i samverkan med Arbetsförmedlingen, som bland annat innebär att ungdomar erbjuds utbildningskontrakt eller traineeanställning.

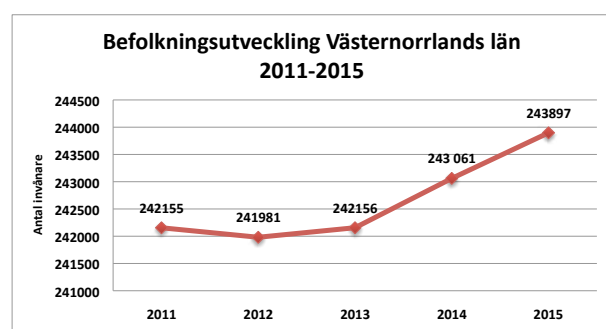
Befolkning

Sveriges befolkning fortsatte att växa under 2015. Befolkningen ökade med 103 662 personer jämfört med året innan. Vid årets slut uppgick befolkningen till 9 851 017 personer. Det är den hittills högsta uppmätta ökningen mellan två år. Orsaken till den kraftiga tillväxten är positiva födelsetal och en fortsatt stark invandring.

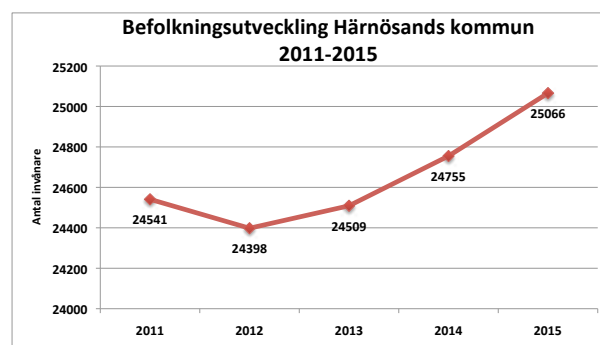
De senaste 20 åren har folkökningen för männen varit högre än för kvinnorna och för första gången i den svenska befolkningsstatistikens historia blev antalet män i befolkningen fler än antalet kvinnor.

Västernorrlands län uppvisar samma uppåtgående kurva som riket i övrigt. Befolkningen ökade under året med 836 personer. Nu bor det 243 897 personer i Västernorrland. Alla kommuner, förutom Kramfors och Timrå, har ökat sin befolkning.

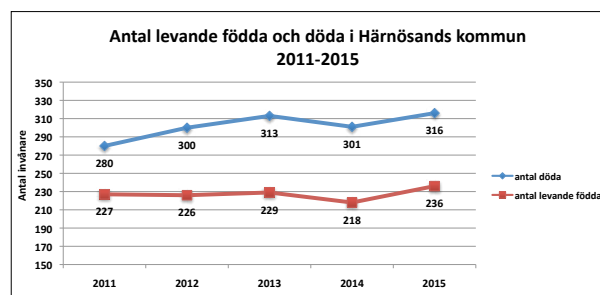
Orsaken till den positiva utvecklingen är inflyttning från andra länder.



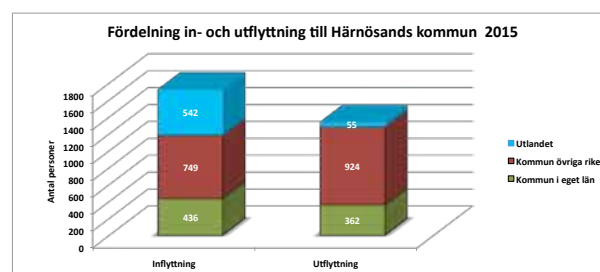
Härnösands befolkning ökade för tredje året i rad. Ökningen på 311 personer är det är den största befolkningstillväxten på många år. Ökningen 2015 är till och med större än föregående år. Då växte befolkningen med 246 personer. Härnösand har nu 25 066 invånare.



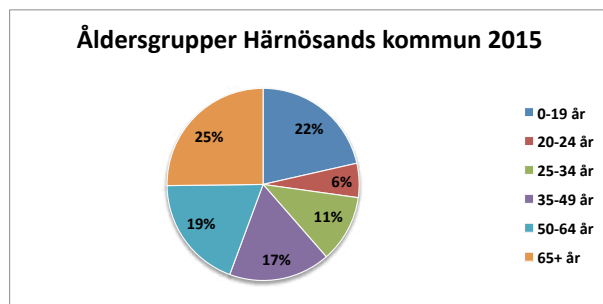
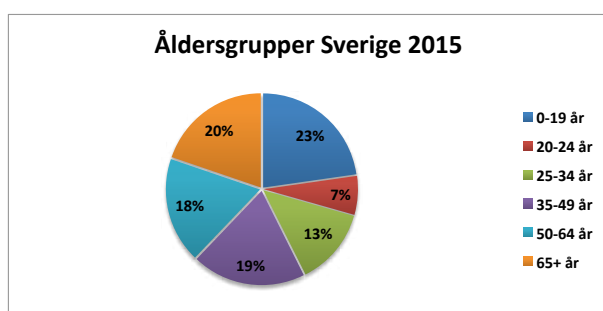
Födelsetalen i kommun är fortfarande negativa - de barn som föds i kommunen är färre än de personer som avlider. Det leder till att Härnösand har ett negativt födelsetal (-80).



Det är de positiva inflyttningssiffrorna som leder till Härnösands befolkningsutveckling. Flyttningssnittet för 2015 ligger på 386 personer. Det är alltså fler människor som flyttar in till Härnösand än de som flyttar ut. Det är inflyttning från andra kommuner i Västernorrland och från andra länder som ger denna goda utveckling.



Befolkningsutvecklingen är en viktig faktor som påverkar kommunens utveckling på många sätt. Härnösands kommun har en positiv utveckling och växer stadigt. En faktor som kommer att ställa kommunen inför utmaningar i framtiden, är befolkningens ålderssammansättning. I hela Sverige ökar den äldre befolkningen. För närvarande är det 20 % av Sveriges befolkning som är 65 år och äldre. I Härnösand motsvarar samma åldersgrupp 25% av befolkningen. En växande äldre befolkning kommer att ställa krav på samhällets service, vård och omsorg.



Kommunens styrning och mål

God ekonomisk hushållning

Kommunen styrs till stor del av kommunallagen. Den ställer krav på att kommunerna ska ha god ekonomisk hushållning. God ekonomisk hushållning innebär att kommunen ska vara rustad med en stabil ekonomi. Ekonomisk hushållning uppnås om kommunen utför sin verksamhet väl, kan betala för den och inte skjuter över betalningsansvaret på framtiden. God ekonomisk hushållning ska ses ur både ur ett finansiellt och ett verksamhetsperspektiv. Krav på budget i balans innebär att kommunens utgifter inte får vara större än inkomsterna för varje enskilt år.

Det finansiella perspektivet tar sikte på kommunens finansiella ställning och dess utveckling. Den anger därmed de finansiella förutsättningarna och ramarna. Kommunen ska bedriva sin verksamhet på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt. Bra förutsättningar skapas när det råder klart samband mellan resursåtgång, prestationer, resultat och effekter. Det innebär också att vi ska arbeta effektivt och ha ett positivt ekonomiskt resultat över en längre period.

Kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning innebär att kommunens verksamheter långsiktigt ska bedrivas inom ramen för det som medborgarna betalar i form av skatter och avgifter.

Hur kommunen styrs

Kommunen styrs till stor del av kommunallagen och andra speciallagstiftningar. För att uppnå god ekonomisk hushållning och nationella mål har kommunfullmäktige beslutat om en styrning som ska vara balanserad. Den bygger på teorin om balanserad styrning. Det innebär att vi arbetar strategiskt och långsiktigt för att uppnå lagstiftningens krav på god ekonomisk hushållning. Styrning och uppföljning ska stödja verksamheternas arbete med att utnyttja resurserna effektivt och tillhandahålla tjänster med god kvalitet.

Kommunfullmäktige antog ett målprogram som gäller mellan åren 2012 och 2015. Det ska bidra till att ge bättre förutsättningar för planering, uppföljning och kvalitetssäkring av kommunens verksamheter. Varje år beslutar Kommunfullmäktige om kommunövergripande mål och budget för det kommande året.

Vision

Visionen för Härnösand fram till 2015 är att vi ska vara en "Hållbar, livaktig och solidarisk kommun". Visionen betyder att Härnösand ska upplevas som en attraktiv del av världen och vara en plats där människor kan förverkliga sina drömmar. De femton kommunövergripande målen ska bidra till att nå visionen.

Perspektiv

I målprogrammet för 2012-2015 beslutade Kommunfullmäktige

om fem perspektiv. Perspektiven ska spänna över alla grundläggande områden i den kommunala verksamheten.

Styrning sker utifrån fem perspektiv;

- Demokrati *Härnösand – där drömmar blir verklighet*
- Kund/världsmedborgare
Härnösand – en attraktiv del av världen
- Process *Härnösand – i ständig förbättring*
- Medarbetare *Härnösand – en dynamisk arbetsplats*
- Ekonomi *Härnösand – en långsiktig ekonomi*

Genom att utgå från de fem perspektiven ökar förutsättningarna för att nå framgång. Samtidigt minskar risken för kortsiktighet. Inom varje perspektiv finns det uppsatta mål för hur visionen skulle nås. Oavsett var i organisationen man befinner sig så är visionen, perspektiven och de femton kommunövergripande målen gemensamma.

Perspektivet demokrati beskriver möjligheten för människor att känna sig betydelsefulla och delaktiga i en större helhet. Det ska vara meningsfullt för invånarna att vara aktiva och det ska finnas möjlighet att uppnå förbättringar i kommunen.

Perspektivet kund/världsmedborgare innebär bland annat ett vitalt näringsliv och en bred arbetsmarknad som ska ge förutsättningar för växande befolkning och tryggad social framtid. Kommunen ska prioritera åtgärder som ger vinster för både miljö och folkhälsa, på både kort och lång sikt.

Perspektiven process, medarbetare- och ekonomi riktar sig inåt i organisationen och är viktiga förutsättningar för att kommunen ska kunna leverera god service med hög kvalitet till sina invånare. Verksamheterna ska vara kostnadseffektiva och ändamålsenliga.

Kommunstyrelsen ansvarar för uppföljning av perspektiven, vilket görs en gång per år. Inom varje perspektiv redovisas de tillhörande kommunövergripande målen. De respektive perspektiven kommenterades utifrån nämndernas bedömning av sina mål med kommunstyrelsens reflektioner.

För att få en gemensam bild av verksamheten följs perspektiven upp en gång per år.

Uppföljning

Nämnderna ska följa upp och utvärdera nämndernas egna verksamhetsmål. Kommunstyrelsen ansvarar för att hålla uppsikt över hela kommunens samlade verksamheter, såväl nämnder som kommunala bolag. För att säkerställa att uppföljning sker på likartat sätt följer kommunstyrelsen upp alla mål två gånger per år i delårsrapport och årsredovisning. Nämndernas och styrelsernas måloppfyllelse sammanställs till ett kommungemensamt resultat.

Mål och indikatorer

De femton kommunövergripande målen för 2012-2015 är långsiktiga och gäller för alla nämnder. Uppföljning av dessa sker under respektive perspektiv.

Nämndernas verksamhetsmål ska bidra till att de övergripande målen skulle uppnås. Verksamhetsmålen är kortsiktiga och gäller ett år i taget. För mål 1-9 skulle varje nämnd skapa egna verksamhetsmål. Till dessa mål ska en indikatorer kopplas som mäter måluppfyllnad. Inom varje nämnd arbetar verksamheten med aktiviteter för att nå nämndens verksamhetsmål. Redovisningen av nämndens mål för 2015 finns i nämndsberättelserna.

Inom perspektiven medarbetare och ekonomi (mål 10-15) hade nämnderna gemensamma verksamhetsmål och indikatorer. Alla mål ska följas upp två gånger per år vid delårsbokslut och årsredovisning. Uppföljning i delårsbokslutet gjordes för att åtgärder ska kunna vidtas så att måluppfyllelsen skulle öka

Indikatorer följdes upp en eller fler gånger under året, beroende på när de mäts. För att förverkliga målen så arbetar förvaltningarna med aktiviteter som bidrar till att öka måluppfyllnaden.

- Målet uppnåddes inte
- ◆ Målet uppnåddes delvis
- Målet är uppnått

Mål och måluppfyllelse

Demokrati



Invigning av Ringblomman, nya odlingslotter på Murberget.

Härnösand - drömmar blir verklighet

Människor som känner att de kan påverka och vara delaktiga känner sig betydelsefulla. Alla som bor i Härnösand ska ha möjlighet att påverka sin omgivning och sin egen livssituation. Det ska inte finnas några hinder för att delta i det offentliga rummet utan det ska vara tillgängligt för alla. Härnösand är en kommun som kan erbjuda goda livsvillkor till sina medborgare där närheten till arbete är viktigt, liksom stadens utbud och ett attraktivt boende. Vi ska bli bättre på att frigöra den utvecklingskraft som finns hos invånare.

Åtgärder – det här har vi gjort

Ett omfattande arbete inom olika områden har gjorts för att utveckla dialogen med medborgare. Det finns nu fler möjligheter för invånarna till insyn och påverkan.

Vi har infört ett nytt system för synpunktshandling. Det gör det enklare för medborgarna att lämna sina synpunkter och förslag på våra verksamheter.

Tillströmningen av nyanlända ställer ökade krav på kommunens förmåga att ge barn och vuxna en likvärdig service, mottagande och utbildning. Modersmålsundervisningen och Svenska för invandrare är en viktig pusselbit i detta. Hela organisationen har tillsammans tagit fram nya arbetssätt och lösningar för att förbättra mottagning och etablering av nyanlända. En av våra ambitioner är att ha mångspråkig personal inom flera av våra verksamheter.

Resultat

Under året har informationen på kommunens hemsida utvecklats med texter på flera språk. Tillgängligheten har därigenom blivit större.

Frågan om bemötande är ständigt aktuell. Inom skolan har vi genomfört flera aktiviteter för att skapa en skola där alla kan känna sig trygga och där man upplever att man möts med respekt för sin person. En mätning som genomförts visar att en övervägande del av eleverna vid Härnösands skolor känner att de bemöts med respekt av både skolkamrater och personal.

Folkhälsofrågorna har fått en egen handlingsplan. Den sträcker sig över alla verksamhetsområden och syftar till att stödja vårt arbete för att skapa bättre livsvillkor för flera grupper. Under året har också en handlingsplan för HBTQ-frågor (homosexuella, bisexuella, trans- och queerpersoner) antagits.

Tillgänglighetsfrågorna är viktiga och exempel på några resultat är

- Tillgängligheten i den nya ridsportsanläggningen är hög
- Vi skriver lättläst i fler sammanhang
- Kommunens webbplats är anpassad för olika läshjälpmiddel
- Information och skyltning med regler och förhållningssätt vid våra idrottsanläggningar är förbättrad
- Informationen om planerade och pågående gatuarbeten via hemsidan är förbättrad
- Ett tillgänglighetsanpassat utegym på Högsletten har invigts. Ett utegym som är gratis och öppet för alla dygnet runt.

Vid större investeringsprojekt som Västra Kanalbron har vi gjort särskilda kommunikationsplaner med informationsinsatser som sträcker sig över hela projektet. En undersökning visade att de flesta som bodde i närområdet varit nöjda med informationen. Det samma gäller frågan om skolans omorganisation där ett omfattande informationsarbete har genomförts. Under hela processen har material funnits tillgängligt på hemsidan för de som vill ta del av hur arbetet fortlöper.

Tekniska utredningar av kajerna, Nybrons statusbedömning, provtagningar i Nattviken och Lövudden, trafikprogram och parkeringsutredningen är alla exempel på arbeten som bidrar till att öka tillgången på attraktiva boendemiljöer på olika sätt.

Ett arbete med att identifiera samhällsviktiga elanvändare har genomförts och ett förslag till prioritering i en elbristsituation finns. Detta innebär att det finns en aktuell prioritering av elberoende samhällsviktiga verksamheter i kommunen, länet och landet. Om det skulle uppstå effektbrist, sker bortkopplingen av elanvändare på ett strategiskt sätt.

Förbättringar – det här planerar vi för kommande år

Utvecklingen av fler e-tjänster fortsätter genom samarbete med de andra kommunerna i länet. Inom de närmaste åren ska vi kunna erbjuda våra invånare ett tjugotal nya e-tjänster. Arbetet med att utveckla antalet e-tjänster tror vi kommer att uppfattas mycket positivt av invånarna. Kommunens service blir tydligare och mer lättillgänglig.

För att det nya synpunktssystemet ska bli ett viktigt instrument för medborgare så kommer vi att marknadsföra synpunktshandlingen både i media och på kommunens hemsida. Synpunkter och felanmälningar ska kunna lämnas både via webb och via en app på mobiltelefonen så att vi fort kan sätta in åtgärder för att rätta till de fel som anmäls.

Arbetet med att ta fram ett idrottspolitiskt program kommer att engagera både föreningar och enskilda. Genom att använda olika metoder för medborgardialog kommer programmet att få en stadig förankrad bas bland en stor del av befolkningen. Det kan därför bli ett viktigt dokument som får betydelse för föreningslivet och folkhälsan.

Kommunövergripande mål

- ***Mål 1 - Härnösand ska vara en kommun där människor känner sig delaktiga och betydelsefulla.***
- ***Mål 2 - Härnösand ska vara en kommun där det ska vara lätt att ta del av de gemensamma resurserna och att komma i kontakt med kommunens tjänstemän och politiker.***
- ***Mål 3 - Härnösand ska vara en kommun som erbjuder alla sina invånare goda livsvillkor***

Kund- och världsmedborgare



Bondsjöhöjdens skola är en av kommunens certifierade skolor för hållbar utveckling.

Härnösand - en attraktiv del av världen

Bra dagar i Härnösand innebär att det finns möjligheter till ett bra boende, ett rikt näringsliv och en bra miljö. Bra dagar betyder även att det finns bra skolor och möjligheter till en meningsfull fritid. Goda kommunikationer skapar utsikter för en större arbetsmarknad.

Åtgärder - det här har vi gjort

Under 2015 har vi arbetat med att utveckla kommunen som en bra plats att leva och bo på. Arbetet med att få ett bra företagsklimat sker i nära samarbete med olika företagsorganisationer. Detta arbete har pågått under flera år. För att utveckla näringslivet försöker vi ha en dialog med näringsidkarna i olika utvecklingsfrågor. Under hösten 2015 har ett arbete med att ta fram en tillväxtstrategi genomförts. I processen har företag, myndigheter, tjänstemän och politiker varit engagerade.

Den stora strömmen av asylsökande har inneburit att det öppnats ett antal asylboenden i kommunen. Det har ställt högre krav på oss att ordna mötesplatser där asylsökande kan träffas och få möjligheter till olika aktiviteter. I centrala Härnösand och i Utansjö har vi tillsammans med ideella krafter skapat mötesplatser.

Det finns ett lagstadgat begrepp som säger att kommunen skyndsamt ska erbjuda förskoleplats. Vi har tolkat det som att plats ska erbjudas inom fyra månader. För att leva upp till det har ett stort arbete genomförts som nu innebär att alla som söker förskoleplats erbjuds det inom fyra månader.

För att kunna arbeta strategiskt med miljö- och klimatfrågor har vi börjat med att forma en ny energi- och klimatplan. Arbetet med att minska miljöpåverkan pågår i hela organisationen. Genom att miljöcertifiera våra skolor och förskolor får barnen lära sig att värna om miljön i tidig ålder. Under året har vi ökat andelen närproducerade och ekologiska måltider som vi serverar våra barn och gamla.

Resultat - det här har vi uppnått

Varje år mäter vi vad medborgarna tycker om oss i olika frågor. En viktig fråga för oss är medborgarnas betyg på bemötande och tillgänglighet. Det visar sig att medborgarnas betyg har sjunkit sedan föregående mätningar. De tycker att det är svårt att komma i kontakt med tjänstemän och högre chefer.

I Svenskt Näringslivs ranking kring företagsklimatet i landets kommuner kunde man läsa att Härnösands kommun är en av Sveriges tio bästa klättrare med sina 72 platser upp på rankingen. Placering slutade på 151 av landets 290 kommuner.

I årskurs 3 genomförs nationella delprov i svenska och matematik. Resultaten visar att andelen elever som klarat proven har minskat något i jämförelse med landet i övrigt. Förändringen ska dock tolkas med en viss försiktighet då provresultaten inte är jämförbara över tid.

Andelen förskolor och skolor som blivit miljöcertifierade och fått så kallad "Grön flagg" har ökat sedan föregående år. Det är nu 9 av skolans 33 enheter som har fått miljöcertifiering.

I nya anläggningar som till exempel Härnösand Hästsport Arena, används LED-armatur för att minska energianvändandet. För att minska vår energiförbrukning byter vi successivt ut nuvarande belysningar mot LED-belysning i de anläggningar som drivs av kommunen.

Resandet med kollektivtrafiken inom kommunen har minskat. Minskningen har analyserats tillsammans med Kollektivtrafikmyndigheten. Utan att hitta någon konkret förklaring kan vi konstatera att den nationella trenden visar samma nedåtgående siffror.

Förbättringar – det här planerar vi för kommande år

Vi ska färdigställa energi- och klimatprogrammet. Det kommer att utmynnas i en handlingsplan med konkreta åtgärder. För invånarna innebär det att de kan få rådgivning i olika energifrågor. Inom skolan kommer fler enheter att bli miljöcertifierade.

Vi kommer att fortsätta det viktiga arbetet med att stärka vårt näringsliv. Det kommer bland annat att synas i tillväxtstrategin. Vi gör strategiska satsningar kring besöksnäringen där vi utvecklar samarbetet med kommunerna i Höga Kusten. Kommunerna i Höga Kusten-området kommer att jobba i ett gemensamt projekt för att stötta utlandsinvesteringar i regionen. Inom skolan kommer vi att fortsätta det viktiga arbetet med att fler i elever i årskurs 3 ska klara delproven i matematik och svenska. Det finns nationella satsningar som vi deltar för att stödja eleverna i deras svenska- och matematikkunskaper.

Under kommande år ska vi utveckla fler E-tjänster för att våra medborgare ska kunna utträta sina ärenden på tider som passar dem. Vi kommer även att fortsätta arbetet med att bilda ett servicecenter. Syftet är att göra det enklare för våra invånare och besökare att komma i kontakt med oss.

Kommunövergripande mål

- **Mål 4 - Härnösand ska vara en kommun där det finns en vital arbetsmarknad, ett vitalt näringsliv och ett förstklassigt utbud av skolor och utbildningar.**
- **Mål 5 - Härnösand ska vara en kommun som aktivt arbetar med att förbättra miljön.**
- **Mål 6 - Härnösand ska vara en kommun där medborgare, brukare, kunder och gäster bemöts med vänlighet, tydlighet och effektivitet.**

Process



Företagsfrukost - ett populärt sätt att möta företag och representanter från kommunen.

Härnösand – i ständigt förbättring

Det är viktigt att vi ständigt arbetar med att förbättra vår verksamhet för att öka kvaliteten för våra kunder. Det sker bland annat genom att vi tillvaratar våra medarbetares förbättringsförslag. Vi strävar efter effektiva processer med hög kvalitet.

Åtgärder – det här har vi gjort

Kommunens ledningsgrupp har haft ett antal fokusområden under perioden, bland annat att ta fram ett gemensamt kvalitetssystem samt att verka för och öka samarbetet inom hela organisationen.

Kvalitetsarbetet har utvecklats mycket under den här perioden. Vi har infört ett gemensamt kvalitetssystem som nu ligger till grund för en tydlig redovisning av vad som görs och hur vi kan utveckla våra verksamheter. Alla förvaltningar har utifrån sin verksamhet också genomfört en rad insatser. Det gäller till exempel utbildning i kvalitetssystemet, processkartläggningar, kartläggning av stödfunktioner samt införande av rutiner för kvalitetsarbete.

Ett annat fokusområde har varit samverkan inom organisationen för att ta tillvara resurser och kompetenser. Som exempel kan vi nämna det omfattande arbetet med att förbättra mottagning och etablering av nyanlända, det entreprenöriella lärandet

som varit i fokus hos flera verksamheter, nystartade chefsnätverk och flera förvaltningsövergripande arbeten och projekt.

Resultat – det här har vi uppnått

En viktig del av kvalitetsarbetet har varit att utveckla kunskapen om målen i organisationen. Det har gett ökad medvetenhet om vad vi ska leverera till våra invånare och brukare. Flera verksamheter har utvecklat kvalitetssystem för att se till att våra tjänster och service håller hög kvalitet. Ett exempel är socialtjänstens rutinbeskrivningar för personal. De arbeten som är genomförda bidrar till att invånarna får en bra service.

Ett ökat antal förvaltningsövergripande arbeten har lett till bättre effektivitet, högre motivation och en bättre förståelse inom organisationen. En strävan vi har är att öka Vi-känslan hos personalen och att vi uppfattas som en sammanhållen organisation. Ett exempel på ett viktigt arbete med fokus på att förbättra samverkan och processer är mottagnings- och etableringsprojektet. Det har resulterat i en rad förslag som ska leda till förbättringar såväl för organisationen som för de människor som behöver vår hjälp.

Förbättringar – det här planerar vi för kommande år

Mål för de kommande fyra åren har arbetats fram och där har man skapat bättre förutsättningar för ökad förståelse. Arbetet med att vidareutveckla kvalitetssystem och processer fortsätter. Ett utvecklingsområde är uppföljning och analys för att öka träffsäkerheten i måluppfyllelsen.

Under kommande år kommer vi att verka för att ytterligare öka samverkan inom organisationen och med externa parter, som till exempel Arbetsförmedlingen och Migrationsverket.

Vi ska vidareutveckla chefsnätverken för att skapa en arena för erfarenhetsutbyte, där man kan utveckla nya idéer och förbättringar.

Kommunövergripande mål

- **Mål 7 - Härnösand ska vara en kommun där alla medarbetare vet vad de ska göra och varför**
- **Mål 8 - Härnösand ska vara en kommun där samverkan är en självklarhet**
- **Mål 9 - Härnösand ska vara en kommun där alla medarbetare tillsammans jobbar systematiskt med fokus på små ständiga förbättringar för att höja kvaliteten på verksamheterna**

Medarbetare



Under året infördes en webbaserad förmånsportal för alla anställda - Fördel Härnösand

Härnösand - en dynamisk arbetsplats

Medarbetarna är vår viktigaste resurs. För att vi ska uppfattas som en attraktiv arbetsgivare är faktorer som trygg anställning, rättvis lön och meningsfulla arbetsuppgifter viktiga. Ett bra ledarskap är en förutsättning för att medarbetarna ska utvecklas, känna delaktighet och trivas i sitt arbete. Ledarna i vår kommun ska få möjlighet att utvecklas som chefer och ledare genom anpassade utbildningar. Medarbetarnas hälsa är viktig för oss och genom olika aktiviteter vill vi vara med och bidra till att de mår bra.

Åtgärder – det här har vi gjort

Arbetet med att införa och utveckla vår värdegrund är ständigt pågående i organisationen. Under några år har chefer och medarbetare utbildats i värdegrundsfrågor för att möta våra kunder och brukare på ett professionellt sätt. Inom många verksamheter har man tillsammans skapat handlingsplaner för att förverkliga värdegrunden.

Arbetet med skapa ett samverkansavtal mellan arbetsgivare och fackliga organisationer har pågått under 2015. För att kunna fullfölja arbetet med ett samverkansavtal så har det under året varit fokus på utbildning i medbestämmandelagen (MBL).

Under 2015 beslutades om riktlinjer för medarbetarskap. Där förtydligas värdegrunden och hur den kan användas i mötet med andra människor. Riktlinjerna visar även på vilka möjligheter medarbetarna har att få stöd i sin utveckling och cheferna får stöd i sin roll som ledare. Vi tydliggör dessutom vilka förväntningar som finns på ledare i Härnösands kommun.

Under året införde vi en webbaserad förmånsportal för alla anställda. Där får medarbetarna information om olika personalförmåner som till exempel pensionsrådgivning och friskvård.

För andra året i rad anordnade vi en medarbetarvecka. I år var det fokus på frågor kring bemötande och attityder som

stod i centrum. Alla medarbetare blev inbjudna att delta i olika seminarier och workshops för att tillsammans arbeta med dessa frågor. Medarbetarveckan är mycket uppskattad och deltagarantalet är högt.

Alla chefer har under några år fått möjlighet att delta i gemensamma chefsforum. Under dessa forum har olika ledarskapsfrågor belysts. Interaktiva stödverktyg har utvecklats under åren för att underlätta vardagen för cheferna.

En ny Rekryterings- och bemanningsenhet startade under 2015. Den skapades för att effektivisera vikarieansaffning till våra verksamheter och att säkerställa kompetensen.

Resultat

För att få en indikation om hur arbetsmiljön är i vår organisation så genomfördes en medarbetarenkät. 71 procent av de tillsvidareanställda medarbetarna svarade på enkäten. Den visar att våra medarbetare trivs på sin arbetsplats och att de upplever arbetet som meningsfullt. Enkäten visar liksom föregående mätningar att medarbetarna känner till arbetsplatsens mål men upplever att uppföljning och återrapportering av målen inte är så tydliga.

Ledarskapsindexet är på samma nivå som vid föregående mätning. De tre frågor som bildar indexet handlar om hur ledarna uppskattar, har förtroende för och ger förutsättningar till sina medarbetare. Ledarskapsindex för kommunen är högre än snittresultatet för riket.

Enkäten ger en bild av hur organisationen fungerar och är ett bra underlag för vidare utveckling.

För att vara en attraktiv arbetsgivare brukar kommunen göra lönekartläggningar. Någon lönekartläggning genomfördes inte under 2015. Tidigare kartläggningar visar att det inte finns några osakliga löneskillnader utifrån kön.

Förbättringar det här planerar vi för kommande år

I det nya målprogrammet för 2016-2019 så är ett av målen att vi ska vara en attraktiv arbetsgivare. Det är en stor utmaning att uppfattas som en attraktiv arbetsgivare. Därför kommer vi under kommande år att fokusera på ett antal strategiskt viktiga områden

Ett av dessa områden är att fullfölja arbetet med att skriva ett nytt samverkansavtal. Därför kommer dialogen med de fackliga organisationerna att fortsätta under kommande år.

Arbetet med att säkerställa kompetensförsörjning är en av de viktigaste utmaningarna vi står inför. Kompetensförsörjningsarbetet kommer att bestå av att identifiera inom vilka yrkesområden som vi kommer att behöva rekrytera personal. Det råder redan idag brist på personal inom vissa yrkesgrupper. Det är därför viktigt att vi arbetar fram en långsiktig kompetensför-

sörjningsplan för att säkerställa att vi kan ge våra invånare den service som de kan förvänta sig av oss.

I arbetet att vara en attraktiv arbetsgivare är arbetsmiljö och hälsa viktiga faktorer. Under året kommer fokus att finnas på arbetsplatser med låg frisknärvaro. För att öka frisknärvaron kan vi behöva genomföra särskilda åtgärder. Arbetsmiljöarbetet är ett fortsatt prioriterat område. För att säkerställa att skyddsronder genomförs kommer vi att ta fram gemensamma checklistor. För att underlätta arbetet och uppföljningen kommer arbetet att standardiseras och ett IT-baserat verktyg ska införas som stöd i arbetet.

Arbetet med att uppdatera och färdigställa en jämställdhetsplan kommer att fortsätta under nästa år. Enligt Diskrimineringslagen är det ett krav att arbetsgivare upprättar en jämställdhetsplan och handlingsplan för jämställda löner.

Kommunövergripande mål

- **Mål 10 - Härnösand ska vara en kommun där medarbetarnas kompetens utvecklas för att möta de behov som finns från medborgare, brukare, kunder och gäster**
- **Mål 11 - Härnösand ska vara en kommun där alla chefer är goda ledare**
- ◆ **Mål 12 - Härnösand ska vara en kommun där människors olikheter ses som en tillgång och där strukturella hinder överbryggas**

Ekonomi



Stora investeringar har gjorts för förbättrade fritidsmöjligheter i kommunen.

Härnösand - en långsiktig hållbar ekonomi

Härnösand strävar efter att använda sina resurser så effektivt som möjligt. Vår ekonomi ska vara långsiktig och hållbar. Det innebär att vi på ett ansvarsfullt sätt handskas med våra tillgångar, men också att vi vågar satsa på framtiden. Det gör vi genom att göra investeringar i nya byggnader, vägar och broar. Invånarna i vår kommun ska känna tilltro till att vi använder våra skattemedel på bästa sätt.

Åtgärder – det här har vi gjort

Internkontrollarbetet har fortsatt under året för att säkra kommunens kvalitet i olika processer. Under 2015 fokuserade vi på kontanthantering på alla förvaltningar.

Nyanställda chefer och politiker har fått möjlighet att delta i en ekonomiutbildning för att öka deras förståelse för vad som förväntas av dem.

Vi har tagit fram en modell för intern kontroll tillsammans med tillämpningsanvisningar. Det ska underlätta vårt arbete med internkontroll. För att få en strukturerad rapportering har internkontroller arbetats in i rapporteringsverktyget Stratsys. I samband med internkontroll av kontanthanteringen har vi tagit fram nya riktlinjer.

Arbetet med beslutsstödsystem går vidare. Det kommer att göra det enklare för cheferna att analysera och agera. Därmed ökar även möjligheterna till ledning och styrning. Systemet beräknas vara i drift första kvartalet 2016.

Upphandlingsenheten har drivit stora upphandlingsprojekt under året. Arbetet under 2015 har inneburit att flera anbudsgivare med lokal förankring har haft möjlighet att lämna anbud utan att tumma på kvalitet och pris. Detta har uppmärksammats genom att kommunens upphandlare har fått dela med sig av sina erfarenheter på olika upphandlingskonferenser bl a så var Här-

nösands kommun upphandlare representerad vi politikerveckan i Almedalen.

Resultat – det här har vi uppnått

Kvaliteten på både bokslut och prognos har ökat jämfört med föregående år och vi blir alltmer träffsäkra vilket har medfört att kommunens chefer har kunnat basera sina operativa utifrån ett bra beslutsunderlag. Härnösands kommun är en av få kommuner i landet som för 2015 visar ett positivt resultat för samtliga nämnder.

Vi har också upprättat handlingsplaner och genomfört dessa, vilket har förbättrat kontroll och styrning. Som ett resultat av det har alla nämnder ett positivt resultat för 2015.

Förbättringar – det här planerar vi för kommande år

Att införa ett analysverktyg är en viktig framgångsfaktor för att kunna öka kvaliteten. Verktöget skapar även möjlighet för våra chefer att snabbare kunna analysera resultat och förbättra ledning och styrning.

Ett viktigt fokusområde under 2016 är att vidareutveckla internkontrollen samt att identifiera nya viktiga analysområden.

Vi kommer att kartlägga och analysera inköps- och beställarprocessen för att se till att vi följer de avtal vi har. De upphandlingar vi har genomfört kommer att följas upp av analyser av upphandlade avtal.

En målsättning är också att öka antalet e-fakturor. Det minskar antalet pappersfakturor och sparar miljö och pengar.

Kommunövergripande mål

- ***Mål 13 - Härnösand ska vara en kommun där god ekonomisk hushållning är en självklarhet.***
- ***Mål 14 - Härnösand ska vara en kommun där uppföljningen präglas av en analys av hög kvalitet***
- ***Mål 15 - Härnösand ska vara en kommun där politiker och tjänstemän har all den kunskap om den kommunala ekonomin och dess regelverk som uppdraget kräver.***

Internkontroll

Härnösands kommun genomför interna kontroller för att säkerställa att verksamheter bedrivs ändamålsenligt och effektivt, att den ekonomiska redovisningen är tillförlitlig och att gällande lagar och regler efterlevs. Utgångspunkten är att säkerställa att de kommunala målen uppfylls samt hantera eventuella risker som kan hindra kommunen från att nå dessa mål.

Arbetet med internkontroll är processororienterat och föregås av riskanalys. Tanken med att arbeta med processer är att se till helheten i ett arbetssätt istället för enskilda moment. Processens risker identifieras och värderas och det fastställs hur riskerna ska hanteras. Utgångspunkten är att bedöma vilka konsekvenser en risk kan få för exempelvis förtroende, ekonomi och enskilda individer samt hur sannolikt det är att en viss risk inträffar.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för den interna kontrollen. Nämnderna har ansvaret för respektive verksamhetsområde och rapporterar till kommunstyrelsen. Härnösands kommun har bildat en arbetsgrupp för att säkerställa ett gemensamt arbetssätt och göra internkontroll till en naturlig del av förvaltningarnas arbete. Fokus har framförallt legat på att skapa ett gemensamt processororienterat arbetssätt för att säkerställa en god internkontroll. Under 2015 har ett systemstöd implementerats som tillsammans med reglemente och anvisningar ska underlätta det löpande arbetet med internkontroll.

Finansiell analys

Kommunen

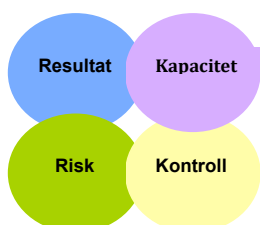
Härnösands kommun redovisade 2015 på ett positivt resultat på 1,3 mnkr. I resultatet ingick en jämförelsestörande post avseende en gottgörelse från pensionsstiftelsen med 13,6 mnkr, återbetalning av premie från AFA 11,7 samt bidrag till Technichus på 4 mnkr. Exkluderas engångsposterna, uppgick resultatet till -20,0 mnkr. Samma resultatmätt under 2014 var -6,2 mnkr. Det innebär att det löpande driftsresultatet för kommunen har försämrats med 14 mnkr. Periodens investeringar uppgick till 132 mnkr, vilket är en ökning med 58 mnkr jämfört med 2014. Självfinansieringsgraden uppgick till 27 procent, vilket är en försämring. Resterande del finansieras av upplåning.

RK-modellen

Härnösands kommun använder RK-modellen som finansiell analysmodell. Syftet med modellen är att genom analys av de fyra aspekterna kunna identifiera finansiella problem och därmed kunna klargöra huruvida kommunen har god ekonomisk hushållning eller inte. De fyra aspekterna är det finansiella resultatet, kapacitetsutvecklingen, riskförhållanden samt kontrollen över den finansiella utvecklingen.

Resultat och kapacitet

Vilken balans har kommunen haft över sina intäkter och kostnader under året och över tiden?



Vilken kapacitet har kommunen att möta finansiella svårigheter på lång sikt?

Föreligger några risker som kan påverka kommunens resultat och kapacitet?

Vilken kontroll har kommunen över den ekonomiska utvecklingen?

Årets resultat	2015	2014	2013
Årets resultat, mnkr	1,3	6,0	-51,5
Procent av skatteintäkter och statsbidrag, %	0,1	0,4	-3,9
Årets resultat exkl jämförelsestörande poster mnkr	-20,0	-6,2	-5,2
Procent av skatteintäkter och statsbidrag, %	-1,4	-0,5	-0,4

Kommunens resultat uppgick till 1,3 mnkr, en försvagning med -4,7 mnkr under 2015. Relateras kommunens resultat till skatteintäkter, och statsbidrag redovisar kommunen under 2015 ett resultat på 0,1 %.

För att analysera resultatet är det viktigt att eliminera alla jämförelsestörande engångsposter. Kommunen har under 2015 fått en återbetalning av försäkringspremie från AFA på 11,7 mnkr samt en gottgörelse avseende utbetalning av pensioner gällande

pensionsstiftelsen på 13,6 mnkr. Under året har även kommunen lämnat 4 mnkr i aktieägartillskott till det kommunala bolaget Technichus AB.

Exkluderas dessa jämförelsestörande poster uppgick resultatet till -20 mnkr för 2015, vilket är en ytterligare försvagning sedan 2013. Det innebär att det löpande driftskostnaden för kommunen har ökat 2015 med 13,8 mnkr vilket motsvarar -1 procentenhet.

Ett av kommunens finansiella mål för god ekonomisk hushållning är att resultatet ska uppgå till 1-2 % av skatteintäkter och statsbidrag. Under treårsperioden har snittet varit på -1,1% på grund av den förändrade diskonteringsräntan på pensioner med -70 mnkr 2013. Men har varit på en för låg nivå både 2014 och 2105. Resultatet exklusive jämförelsestörande poster hade ett snitt på -0,8%. Det visar på en allt sämre resultat som gör att det finansiella handlingsutrymme är minimalt och att investeringsnivån bör minska för att klara att självfinansiera investeringarna. Det innebär att kommunen inte uppfyllde resultatmålet för 2015.

Balanskravsutredning (mnkr)	2015	2014	2013
Årets resultat	+1,3	+6,0	-51,5
samtliga realisationsvinster	-1,0	-0,2	-3,6
vissa reavinster enligt undantagsmöjligheter	0	0	0
vissa reaförluster enligt undantagsmöjligheter	0	0	0
orealiserade förluster i värdepapper	0	0	0
återföring av orealiserade förluster i värdepapper	0	0	0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	+0,3	+5,8	-55,1
medel till resultatutjämningsreserv	0	0	0
medel från resultatutjämningsreserv	0	0	0
Sänkning av diskonteringsräntan på pensioner (synnerliga skäl)	0	0	+70,0
Ansvarsförbindelse pensioner (synnerliga skäl)	0	0	-2,8
Årets balanskravsresultat	+0,3	+5,8	+12,1

Kommunallagen anger att intäkterna minst ska överstiga kostnaderna i både budget och utfall. Ett eventuellt underskott mot balanskravet ska återställas inom de kommande tre budgetåren. Från kommunens resultat på 1,3 mnkr avgår realisationsvinster om 1,0 mnkr. Kommunen har inga övriga balanskravsjusteringar eller justeringar enligt synnerliga skäl i år. Årets balanskravsresultat blev + 0,3 mnkr. Inga underskott från tidigare finns att återställa.

Intäkts- och kostnadsutveckling (Förändring i procent)	2015	2014	2013
Verksamhetens intäkter	9,6	0,2	9,0
Verksamhetens bruttokostnader	4,7	4,5	3,2
Skatteintäkter och statsbidrag	4,2	3,4	3,1
Verksamhetens nettokostnad	4,1	5,7	2,4

För att leva upp till god ekonomisk hushållning bör nettokostnaderna inte öka i snabbare takt än skatteintäkterna och statsbidrag. Skatteintäkterna och statsbidrag har ökat med 4,2 procent (57 mnkr), en förbättring med 0,8 procentenheter sedan 2014. 2015 erhöll kommunen 69,6 mnkr i tillfälligt statsbidrag för flyktingsituationen vilket 7,5 mnkr är bokförd som generellt statsbidrag på 2015. Nettokostnadsutvecklingen har stegvis ökat de senaste två åren. Periodens ökning hamnar på 4,1% (56 mnkr). Vilket innebär att skatteintäkter och statsbidrag täcker verksamhetens nettokostnad precis. Vilket var tack vare de engångsintäkter kommunen har erhållit.

Bruttokostnader har ökat med hela 4,7%, vilket är en ökning med 75 mnkr. Det är framförallt löner inkl sociala avgifter som har ökat mest, 6,3%. Det beror bland annat på den årliga löneöversynen, nytt boende för äldre, två psykiatriboende som är i kommunal regi igen, satsning på elevhälsan inom skolan samt fler lärare inom SFI. Kostnaden för kollektivtrafiken har också ökat, 8,9 mnkr.

Verksamhetens intäkter har ökat med 9,6 %, en ökning med 26 mnkr. I beloppet ingår en jämförelsestörande intäkter avseende återbetalning av försäkring från AFA med 11,7 mnkr. Resterande del härrör framförallt till bidrag från Migrationsverket gällande bland annat flyktingmottagande. Kommunens verksamhetsintäkter täcker 17,3 % av verksamhetskostnaderna (fg. år 16,8 %).

Nettokostnadsandel av skatteintäkter och statsbidrag (Procent)			
	2015	2014	2013
Verksamhetens intäkter o kostnader (netto)	98,3	98,1	97,1
Avskrivningar	2,3	1,9	1,7
Nettokostnadsandel före finansnetto	100,6	100,1	98,8
Finansnetto	0,8	0,4	1,6
Nettokostnadsandel exkl. jämförelsestörande poster	101,4	100,5	100,4
Jämförelsestörande engångsposter (netto)	-1,5	-0,9	3,5
Nettokostnadsandel	99,9	99,6	103,3

För att uppnå och vidmakthålla en god ekonomisk hushållning krävs en balans mellan intäkter och kostnader. Denna balans kan mätas genom nettokostnadsandelen som innebär att samtliga löpande kostnader, både exklusive och inklusive finansnetto relateras till kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag. En driftskostnadsandel under 100 % innebär en positiv balans mellan löpande kostnader och intäkter. Generellt brukar en driftskostnadsandel på 97-98 % ses som god ekonomisk hushållning, eftersom då klarar de flesta kommuner av att över en längre tidsperiod finansiera sina reinvesteringar och nödvändiga nyinvesteringar.

Kommunens nettokostnadsandel, dvs nettot av verksamhetens

intäkter och kostnader, tog i anspråk 100,6 % av skatteintäkter, en ökning med 0,5 procentenheter. Vidare tog avskrivningarna i anspråk 2,3 % vilket är 0,4 procentenheter högre än föregående år. Avskrivningarna är kommunens periodiserade kostnader för investeringar.

Finansnettot uppgick till 0,8 % vilket är en försämring med 0,4 procentenheter, vilket innebär att finansiella kostnaderna är högre än intäkterna. De finansiella kostnaderna domineras av ränta på pensionsskulden och i år har det ökat. Kommunens nettokostnad efter finansnetto tog i anspråk 101,4 %.

Det innebär att nettokostnaderna och finansnetto tog i anspråk 101,4 % av skatteintäkter, vilket är en försämring med 0,9 procentenheter.

Som tidigare nämnts har kommunen under året haft ett antal jämförelsestörande engångsposter som påverkar resultatet positivt. Som andel av skatteintäkter uppgick de till -1,5%. Totalt uppgick nettokostnadsandelen till 99,9% vilket innebär att kommunens intäkter var något högre än kostnaderna och gör att resultatet blir positivt. Dock är det en försämrning sedan 2014.

Investeringar	2015	2014	2013
Investeringsvolym, mnkr	132	74	77
Investeringsvolym efter avdrag för investeringsinkomster, mnkr	131	69	75
Investeringsvolym/ skatteintäkter, %	9,4	5,5	5,9
Självfinansieringsgrad av årets investeringar, %	27	47	-38

Kommunens samlade investeringsvolym uppgick till 132 mnkr 2015, vilket är en ökning på 58 mnkr eller 78% jämfört med 2014.

Av de totala investeringarna avser 49 % infrastruktur där Västra Kanalbron utgör den största investeringen på drygt 45 mnkr.

32% av investeringarna har gått till idrotts- och kulturanläggningar där Hästsport Arenan är den största investeringen på 39 mnkr.

Övriga investeringar som har gjorts under 2015 uppgår till 19 % av de totala investeringarna och avser framförallt inköp av datorer och iordningsställande av kajen vid Kattastrand.

Självfinansieringsgraden av investeringarna mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med årets resultat plus avskrivningar. 100 % innebär att kommunen kan självfinansiera samtliga investeringar som är genomförda under året, vilket i sin tur innebär att kommunen inte behöver låna till investeringarna och att kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme stärks.

Självfinansieringsgraden av investeringarna efter avdrag för investeringsinkomster uppgick 2015 till 27 %. Det är en alldeles för låg nivå och för att kunna göra bra investeringar i framtiden krävs bättre resultat.

Risk och kontroll

Likviditet	2015	2014	2013
Balanslikviditet, %	50	53	64
Rörelsekapital, mnkr	-193	-111	-86
varav semesterlöneskuld	63	59	54
Anläggskapital, mnkr	-9	-92	-123

Balanslikviditet är ett mått på kommunens kortfristiga betalningsberedskap. En oförändrad eller ökande kassalikviditet i kombination med en oförändrad eller förbättrad soliditet är ett tecken på att kommunens totala finansiella handlingsutrymme har förstärkts.

Balanslikviditet uppgick till 50 %, en försämring med 3 procentenheter. Normalt eftersträvas ett riktvärde på 100 % för balanslikviditeten. I kommunernas kortfristiga skulder ingår en semesterlöneskuld som utgör cirka 20-25 % av de kortfristiga skulderna. Den förändras normalt inte i någon större omfattning under året och utgör därför ingen större belastning på likviditeten. Detta innebär att en nivå på över 75 % tryggar den kortsiktiga betalningsberedskapen för kommuner med ett normalt likviditetsflöde. Härnösands nivå för 2015 är fortsatt låg och är en risk, vilket kan leda till ytterligare lån under 2016.

Soliditet	2015	2014	2013
Soliditet, %	-21,1	-26,2	-27,8
Eget kapital, mnkr	-201,8	-203,1	-209,2

Soliditeten är ett mått på kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Ett viktigt kriterium för god ekonomisk hushållning är att soliditeten över en längre period inte försämmas utan utvecklas i positiv riktning. Detta innebär då att kommunen blir mindre skuldsatt och ökar sitt finansiella handlingsutrymme inför framtiden. I Härnösands kommuns soliditetsmått inkluderas kommunens hela pensionsförpliktelse (fullfonderingsmodellen).

Kommunens soliditet är -21,1 % enligt balansräkningen (eget kapital/tillgångar), vilket är en förbättring på 5,1 procentenheter. Genomsnittet för ovanstående soliditetsmått ligger bland svenska kommuner på cirka 7 %.

Låneskuld	2015	2014	2013
Låneskuld, mnkr	150	50	0

Kommunen har tre lån på sammanlagt 150 mnkr, varav 50 mnkr förfaller under 2016. Genomsnittsränta 0,14% (fg. år 0,46%) och räntebindningstid är 90 dagar. Den låga räntan beror på att ett lån är med 0 % samt att referensräntan stundtals har varit negativ. Lånen är tagna för att klara investeringsutgifterna som har varit på en extremt hög nivå. För att klara investeringarna i framtiden utan att ta lån behöver kommunen bygga bättre resultat och ha en god kontroll på investeringarna.

Borgensåtagande (mnkr)	2015	2014	2013
Borgen	1 178	1 126	1 088
varav			
- kommunala bolag	1 151	1 097	1 057
- egna hem	0,6	0,9	1,2

Kommunens borgensåtagande uppgick till 1178 mnkr, vilket är en ökning med 52 mnkr. Ökningen härleds till de egna kommunala bolagen. Huvuddelen av åtagandet 98 procent beror på borgen som har tecknats för lån tagna i de helägda kommunala bolagen. Borgensåtagande utanför koncernen uppgår till 27 mnkr, varav 0,6 mnkr är att hänföra till borgensåtaganden för egna hem.

Kommunen borgar för huvuddelen av de kommunala bolagens lån. Från och med 2006 infördes borgenstak för de helägda kommunala bolagen samt även för Folkhögskolan i Härnösand. Från och med 2009 tar kommunen ut en borgensavgift av sina kommunala bolag. 2015 var avgiften 0,4 % och gav en finansiell intäkt på 4,6 mnkr.

Pensionsåtagande (mnkr, inklusive löneskatt)	2015	2014	2013
Avsättningar pensioner	101	94	90
Avsättning särskild ålderspension	1	1	1
Avsättning pensioner före 1998	780	811	853
Summa	881	906	944
varav pensionsstiftelse	-249	-251	-251

Härnösand redovisar från och med 2005 hela sin pensionsskuld i balansräkningen, fullfonderingsmodellen. Detta ger en mer rättvisande bild av kommunens ekonomiska ställning.

Kommunens totala pensionsåtagande i balansräkningen uppgår till 881 mnkr inklusive löneskatt, varav i pensionsstiftelse -249 mnkr inkl löneskatt. Jämfört med 2014 har avsättningen minskat med 25 mnkr vilket beror på att utbetalningarna är större än övriga poster (intjänande pensioner och finansiella kostnader).

2009 bildades Mellersta Norrlands Pensionsstiftelse för att trygga delar av det pensionsåtagande kommunen har. Under 2009 och 2010 överfördes pensioner för personer födda före 1940 till ett belopp av 130,6 mnkr. Pensionerna tillhörde till största del avsättningen för pensioner före 1998. I december 2013 överfördes pensioner för personer födda 1940-1942 till ett belopp av 88,5 mnkr. Totalt är 249 mnkr tryggt i pensionsstiftelsen.

Kommunen har begärt gottgörelse på 13,6 mnkr från pensionsstiftelsen för pensionsutbetalningar avseende 2014. Det minskar pensionskostnaden som blev 30,2 mnkr. Kommunen erhöll 2014 12,2 mnkr i gottgörelse som avsåg utbetalningar 2013

Merparten av landets kommuner redovisar sitt pensionsåtagande enligt blandmodellen. I blandmodellen finns endast årets pensionsutbetalningar inklusive löneskatt med i resultatet för intjänad pensionsrätt till och med 1997. Hela pensionsåtagandet ingår inte i bokföringen och redovisas utanför balansräkningen som en ansvarsförbindelse. Intjänad pensionsrätt från och med 1998 behandlas lika i båda modellerna (blandmodellen och fullfonderingsmodellen) och återfinns som avsättning i balansräkningen hos alla kommuner.

Härnösands kommun som valt fullfonderingsmodellen ingår utbetalda pensioner inkl löneskatt som en kostnad. Men i denna modell ska även årets förändring av avsättningen bokföras vilket påverkar kommunens resultat, enligt nedan

Belopp inkl löneskatt (mnkr)	2015	2014
Ingående åtagande	811,4	853,5
Utgående åtagande	780,1	811,4
Årets förändring	31,3	42,1

Årets förändring av balansposten är en resultatförbättring för kommunen på 31,3 mnkr, och denna post skulle inte ha funnits om kommunen hade tillämpad blandmodellen. Det betyder att kommunens resultat 2015 tack vara fullfonderingsmodellen har förbättrats med detta belopp.

Beloppet består av följande delposter (mnkr)	2015	2014
Pensionsutbetalningar	-37,5	-39,3
Ränteuppräknig	7,7	7,8
Basbeloppsuppräknig	7,0	0,8
Aktualisering	-4,4	-3,7
Bromsen	0,0	-4,3
Övriga poster	-4,1	-3,4
Summa	-31,3	-42,1

Visstidspensioner

Kommunen har under året 2015 haft 2 avtal om visstidspensioner vilka utbetalas fram till 65 års ålder. Visstidspensionen samordnas med förvärvsinkomster och socialförsäkringsförmåner. Åtaganden gäller för 1 förtroendevald och 1 tjänsteman. Under året har 288 792 kr betalats ut fördelat på 2 åtaganden. För kommunalråd och förtroendevalda gäller reglemente PRFKL, pensionsreglemente för heltidssysselsatta förtroendevalda. För tjänstemän gäller särskilt visstidsförordnande. Visstidspension utges till arbetstagare anställd på särskilt visstidsförordnande, som avgår antingen på grund av att ett förlängt förordnande inte erhålls eller – om arbetstagaren innehaft särskilt visstidsförordnande sammanhängande i minst tolv år – på egen begäran. Visstidspension utges under tiden för avgången och längst till

pensionsåldern, pensioneringsperiodens övre gräns eller den tidigare tidpunkt då ålderspensionen enligt PA-KL utges.

Utfall i förhållande till budget (mnkr)	2015	2014	2013
Avvikelse nämnder	+17	+12	+23
Avvikelse årets resultat	-9	+3	-63

Jämfört med budget redovisade kommunen ett underskott på 9 mnkr, då kommunen för 2015 budgeterade ett resultat på 10 mnkr. Av det 9 mnkr utgjorde återbetalning av AFA +11,7 mnkr och aktieägarutskott till Technichus -4 mnkr jämförelsestörande poster. Kommunen fick även ett tillfälligt statsbidrag för flyktingsituationen som för 2015 var på 7,5 mnkr. Andra negativa avvikelser mot budget är ökad semesterlöneskuld, ändrade rutiner för avskrivningar, avslag på bidrag från Migrationsverket samt minskade skatteintäkter och statsbidrag.

Budgetavvikelsen för kommunens nämnder blev ett överskott på 17 mnkr. Alla nämnder visar ett överskott. Det beror bland annat på AFA-pengarna samt det tillfälliga statsbidraget.

Helårsprognos, avvikelse (mnkr)	Utfall 2015	Augusti 2015	April 2015
Kommunstyrelsen	5,3	14,0	0
Arbetslivsnämnden	2,5	3,0	0
Samhällsnämnden	9,1	1,8	0
Skolnämnden	0,2	-4,5	0
Socialnämnden	0,1	-0,4	0
Avvikelse nämnder	17,2	13,9	0
Jämfört med augusti respektive år %	2015	2014	2013
Avvikelse nämnder*	0,2	0,5	0,8
Avvikelse årets resultat*	-0,3	0,0	2,5

*Budgetavvikelser i förhållande till verksamhetens kostnader.

En god prognossäkerhet innebär att kommunen har goda förutsättningar till att anpassa sig efter förändrade förutsättningar under året. En prognosavvikelse under 1 % av kostnadsomslutningen innebär en god prognossäkerhet. Budgetföljsamhet är ett annat mått på kommunens finansiella kontroll. Budgetavvikelsen bör teoretiskt ligga så nära noll som möjligt.

Prognoserna över kommunens ekonomi har varit relativt stabila under 2015. Alla nämnder visar ett positivt utfall mot budget och sammantaget blev det 17,2 mnkr. Det är en förbättring med 3,3 mnkr sedan prognosen i augusti. Samhällsnämnden och kommunstyrelsen avviker mest mellan utfall och prognosen. Sammantaget var prognosavvikelsen håller sig dock under 1% vilket är god prognossäkerhet.

Prognoserna över kommunens ekonomi har varit stabil under 2015 och prognossäkerheten får därmed betraktas som god.

Framtid

Det ekonomiska resultatet för helåret 2015 blev ett resultat på plus 1,3 mnkr 3,7 sämre än prognosen och 8,8 mnkr sämre än budget. För att Härnösands kommun skall stå bra rustat inför kommande åren, krävs det att kommunen klarar av att lämna ett positivt överskott. Ett resultat på 3 % innebär att kommunen kan finansiera sina egna löpande investeringar. För 2016 och 2017 finns extra stora framtidssatsningar som kommer att innebära att likviditeten påverkas negativt. Det är viktigt att kommunen har en väl balanserad budget där man vågar kraftfullt satsa på framtiden samtidigt som man hushållar med de ekonomiska resurserna. För att undvika framtida pensionspucklar så har en pensionsstiftelse etablerats och kommunen har utöka pensionsstiftelsens åtaganden till alla som är födda 1942 och tidigare. Mellerst Norrlands Pensionsstiftelse har nu ett kapital på ca 240 mnkr

Med ett eget kapital på -201,8 mnkr 2015 och en soliditet på -21,1 % så är vägen lång att uppnå en positiv soliditet. Detta kommer att ställa höga krav på att kommunen har kontroll på sin ekonomi, genom att lagd budget för 2016 inte överskrids och att kommunens förvaltningar kan samarbeta för att öka kvalitén.

För att säkerställa kommunens processer så har ett arbete med intern kontroll startas upp och ett reviderat reglemente för intern kontroll har beslutats av kommunfullmäktig och dessutom har nya tillämpningsanvisningar utarbetats. Riktlinjer för kontant-hantering vid försäljning har utarbetats.

Härnösand har goda förutsättningar med ett bra geografiskt läge och flera positiva förutsättningar. Det gäller nu att ledarskapet i kommunen agerar på ett sådant sätt att kommunen upplevs som byråkratisk och professionellt.

Kommunens nya mål innebär att man har en tydligare koppling mellan styrning och måltal.

Koncernen

Sammanfattning finansiell analys av koncernen

Koncernens resultat 2015 uppgick till 20,4 (23,3) mnkr, vilket är 2,9 mnkr sämre än föregående år. I resultatet ingår jämförelsestörande poster på 21,3 mnkr som främst är hänförliga till att kommunen fått gottgörelse från pensionsstiftelsen med 13,6 mnkr samt fått återbetalning av försäkringar från AFA med 11,7 mnkr. Om jämförelsestörande poster exkluderas uppgår koncernens resultat till -0,9 (10,6) mnkr. Årets nettoinvesteringar uppgick till 247 mnkr vilket är en ökning med 48 mnkr jämfört med 2014.

Koncernens verksamhet

Huvuddelen av de hårda verksamheterna såsom fastighets-, vatten- och avlopps- samt gatuverksamhet bedrivs i bolagsform i de två helägda kommunala koncernerna AB Härnösandshus samt Härnösand Energi & Miljö AB (HEMAB). De mjuka verksamheterna såsom skola, vård och omsorg finns i kommunen. I den sammanställda redovisningen ingår AB Härnösandshus och HEMAB men även Räddningstjänstförbundet Höga Kusten Ådalen där kommunens andel uppgår till 33 %. Resterande del ägs till lika delar av Kramfors och Sollefteå kommuner.

I kommunkoncernen ingår även Invest i Härnösand AB (100%), Stiftelsen Länsmuseum i Västernorrland (30%), Technichus i Mitt Sverige AB (100%), Ostkustbanan AB (5,70%) samt Höga Kusten Destination AB (25%). Dessa har undantagits från den sammanställda redovisningen då de inte uppfyller villkoren, se redovisningsprinciper.

Resultat och kapacitet

Årets resultat	2015	2014	2013
Årets resultat före skatt, mnkr	24,6	29,5	-40,4
Årets resultat efter skatt, mnkr	20,4	23,3	-42,8
Årets resultat efter skatt och exkl. jämförelsestörande poster, mnkr	-0,9	10,6	4,1

Koncernens resultat uppgår till 20,4 mnkr efter skatt. I resultatet från kommunen ingår det jämförelsestörande poster på 21,3 som främst beror på gottgörelse från pensionsstiftelsen och återbetalning av försäkringar från AFA. Om dessa poster exkluderas blir koncernens resultat -0,9 (10,6) mnkr. Det innebär att det löpande driftresultatet har försämrats med 11,5 mnkr. Bolagen har förbättrat sina resultat medan kommunen har försämrat sitt driftresultat då kostnaderna har ökat mer än skatteintäkterna.

Resultat och avkastning på eget kapital enligt koncernens ägarförhållande i respektive koncernbolag

	2015	2014	2013
AB Härnösandshus, mnkr	3,3	2,7	0,9
AB Härnösandshus, % av eget kapital	2,0	1,3	0,4
HEMAB, mnkr	15,6	13,9	8,0
HEMAB, % av eget kapital	6,0	6,2	3,8
Räddningstjänsten, mnkr	0,2	0,6	-0,3
Räddningstjänsten, % av eget kapital	7,0	27,5	-16

Före elimineringar och konsolidering uppvisar bolagen följande resultat efter skatt:

- AB Härnösandshus 3,3 mnkr
- Härnösand Energi och Miljö AB 15,6 mnkr.
- Räddningstjänstförbundet Höga Kusten Ådalen 0,5 mnkr, varav kommunens andel utgör knappt 0,2 mnkr.

Resultatet för Härnösandshus 2015 uppgick till 3,3 (2,7) mnkr vilket är en förbättring med 0,6 mnkr jämfört med 2014. 2015 har varit ett mycket bra år för Härnösandshus då uthyrningsgraden har fortsatt att vara hög under hela året. Räntekostnaderna har minskat med 2,7 mnkr jämfört med 2014 genom successivt minskade räntor under året. Hyresintäkterna har stigit med 5,7 mnkr jämfört med 2014.

HEMABs resultat uppgick 2015 till 15,6 (13,9) mnkr vilket är en förbättring med 1,7 mnkr från 2014. Nettoomsättningen ökade 2015 med 15,4 mnkr till 296,9 (281,6) mnkr, vilket främst förklaras av en ökning inom affärsområdet Återvinning. Under året har ett antal insatser gjorts till förmån för miljön. En tankstation för biogasbilar har invigts och förberedande markarbeten har genomförts inför bygget av biogasanläggningen vid Ålands återvinningsanläggning. Inflödet till Härnösands kretsloppspark har ökat markant och investeringar som innebär betydande energieffektiviseringar har genomförts inom affärsområdet Vatten.

Räddningstjänstförbundets resultat uppgick 2015 till 0,5 (1,9) mnkr. 2014 års resultat påverkades av återbetalda premier från AFA. Det positiva resultatet 2015 beror dels på den kostnadsmedvetenhet som finns inom organisationen och på försäljningar som inte var planerade.

För de organisationer i koncernen som inte har konsoliderats in i koncernens siffror uppgår resultatet till -3,3 mnkr, som fördelar sig enligt följande:

- Invest i Härnösand AB (100%), 0,0 mnkr
- Länsmuseum i Västernorrland (30%), -0,9 mnkr
- Technichus i Mitt Sverige AB (100%), -2,4 mnkr

Förändring av intäkter och kostnader

(%)	2015	2014	2013
Verksamhetens intäkter	5,9	4,8	7,2
Verksamhetens kostnader	4,6	4,7	3,8
Verksamhetens nettokostnad	4,5	5,2	3,0

Verksamhetens intäkter har 2015 ökat med 5,9 (4,8) procent till 699,7 (660,8) mnkr. Kostnaderna har ökat med 4,6 (4,7) procent till 1 953 (1 868) mnkr. Totalt har verksamhetens nettokostnader ökat med 4,5 (5,2) procent till 1 353 (1 294) mnkr jämfört med föregående år.

Investeringar	2015	2014	2013
Nettoinvesteringar, mnkr	286	198	155
Avskrivningar, mnkr	121	100	102
Nettoinv./avskrivning, i %	236	198	152
Självfinansieringsgraden av årets investeringar, i %	49	62	38

Huvuddelen av investeringarna ligger 2015 i kommunen och HEMAB, som innehar vatten-, fiber- och fjärrvärmeanläggningar. Av kommunens totala nettoinvesteringar på 129,8 mnkr avser Hästsportarenan med 39 mnkr och Västra Kanalbron med 45 mnkr de största investeringarna 2015. HEMABs nettoinvesteringar uppgår till 132,7 mnkr och består i huvudsak av anläggningar för el, fjärrvärme, vatten, återvinning och fibernät. Bland annat har en ny reservpanna för fjärrvärme byggts. Investering har också gjorts i ett nytt system för returslampumpning med tillhörande styr- och övervakningssystem, i en ny pump för spillvatten, i en ny kranbil för tömning av underjordsbehållare samt i vädärsäkring av elnätet. Härnösandshus nettoinvestering på 21,8 mnkr 2015 avser bland annat ombyggnation av en verksamhetslokal och fyra övernattningslägenheter till pluslägenheter respektive vanliga lägenheter för att möta en ökad efterfrågan på bostäder. Investering har gjorts i underjordsbehållare för förvaring av matavfall och brännbart avfall i flerfamiljshus. Under 2015 har etapp 1 av Bondsjöanläggningen som bland annat omfattar en ny servicebyggnad med omklädningsrum och serveringsutrymmen färdigställt.

Soliditet (%)	2015	2014	2013
Soliditet	3	3	3

Koncernens långsiktiga betalningsberedskap, soliditet, uppgår 2015 till 3 %. Det låga talet beror på flera år av negativa resultat. Eget kapital för koncernen uppgår till 80,6 mnkr.

Risk och kontroll

Likviditet	2015	2014	2013
Balanslikviditet, %	63	67	73
Rörelsekapital, mnkr	-191,2	-114	-97
Anläggningskapital, mnkr	272	174	155

Likvida medel har ökat med 65,1 mnkr jämfört med 2014 och uppgår till 132,8 (67,7) mnkr. Balanslikviditeten i koncernen uppgår i år till 63%. Om värdet överstiger 100 procent innebär det att koncernens kortfristiga skulder är mindre än de kortfristiga fordringarna. Rörelsekapitalet visar koncernens finansiella styrka. Koncernen har även i år högre kortfristiga skulder än omsättningstillgångar. Anläggningskapitalet är en del av det egna kapitalet och har ökat med 98 mnkr och uppgår till 272 mnkr.

Låneskuld till kreditinstitut	2015	2014	2013
Låneskuld, mnkr	1 189	1029	933
Andel lån som förfaller till betalning, %			
- inom år 1	6	20	25
- inom år 2 - 5	14	73	62
- efter år 5	81	7	13

Koncernens låneskuld har ökat jämfört med föregående år och uppgår till 1 189 mnkr 2015. Kommunen har lånat upp ytterligare 100 mnkr under 2015.

Det finns ingen gemensam policy i koncernen för upplåning men i ägardirektiven för AB Härnösandshus och HEMAB framgår att bolagen ska följa kommunens finanspolicy samt ett förbud mot att pantsätta tillgångar för att ta upp lån. 2005 togs beslut om att varje år ange borgenstak för de helägda kommunala bolagen samt för Härnösands Folkhögskola.

Den höga skuldsättningen gör koncernen känslig för förändringar på finansmarknaden. En viktig faktor i detta fall är givetvis räntekostnaderna på gamla lån, men också möjligheten till att skaffa nya medel till bra ränta. Det fortsatt låga ränteläget har även under 2015 bidragit till en låg räntekostnad, årets räntekostnad uppgår till 20,5 (24,7) mnkr vilket är 4,2 mnkr lägre än föregående år.

Pensionsåtaganden (Mnkr, inklusive löneskatt)	2015	2014	2013
Pensionsåtagande	641	664	701

Genom att kommunen under 2005 övergick till fullkostnadsmodellen av pensioner ligger nu hela pensionsåtagandet för koncernen i balansräkningen. Huvuddelen av 641 mnkr ligger i kommunen och resterande del avser Räddningstjänsten med 9,1 mnkr. Härnösandshus och HEMAB har en försäkringslösning, HEMAB med KPA.

Koncernens mellanhavanden (mnkr)

Försäljning	2015		2014		2013	
	Köpare	Säljare	Köpare	Säljare	Köpare	Säljare
Härnösands kommun	61,5		58		56,3	
Härnösand Energi & Miljö AB		7,2		7,2		6,6
AB Härnösandshus		46,7		43,5		42,6
Räddningstjänstförbundet		7,6		7,3		7,1
Räntor	2015		2014		2013	
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter
Härnösands kommun		4,7		4,4		4,5
Härnösand Energi & Miljö AB	2,3		2,4		2,5	
AB Härnösandshus	2,4		2,0		2,0	
Räddningstjänstförbundet	0,0		0,0		0,0	
Lån	2015		2014		2013	
	Givare	Mottagare	Givare	Mottagare	Givare	Mottagare
Härnösands kommun	2,5		3,5		5,2	
Härnösand Energi & Miljö AB		0,0		0,0		0,0
AB Härnösandshus		2,5		3,5		5,2
Räddningstjänstförbundet		0,0		0,0		0,0
Borgen	2015		2014		2013	
	Givare	Mottagare	Givare	Mottagare	Givare	Mottagare
Härnösands kommun	1151,1		1097,2		1057,4	
Härnösand Energi & Miljö AB		582,9		580,9		482,2
AB Härnösandshus		568,2		516,3		575,2
Räddningstjänstförbundet		0,0		0,0		0,0

Kommunens ekonomiska engagemang i bolagen är i stort sett lika mellan åren 2013-2015. Kommunens borgensförpliktelse har ökat vilket beror på att koncernbolagen har ökat sin externa upplåning. Under 2015 har kommunen tagit ut en borgensprovision på 0,4 procent av bolagen.

Medarbetare

Kommunen

Framtidens arbetsgivare

Härnösands kommun är en föregångare som arbetsgivare och erbjuder en attraktiv arbetsplats dit människor söker sig. Medarbetare ges ett gott ledarskap, möjlighet till personlig och professionell utveckling och inflytande över sitt arbete. Härnösands kommun är en jämställd och hälsofrämjande arbetsplats med låga sjuktal, mångfald och goda arbetsvillkor.

Kommunen som attraktiv arbetsgivare

Värdegrund

Härnösands kommuns ledord KUND-ANSVAR-GLÄDJE.

Värdegrunden omsätts i det dagliga arbetet för en hållbar och utvecklande kommun.

Kulturen i organisationen har betydelse för faktorer som ansvar, dialog, samarbete, engagemang och effektivitet. Att målmedvetet och övergripande arbeta med kultur och värderingar får positiva konsekvenser för invånare och kunder.

Ledarskap

I Härnösands kommun ska alla chefer vara goda ledare. Chefer tillsammans med medarbetarna förväntas skapa en organisation med en god organisationskultur.

För att främja och etablera det goda ledarskapet får alla chefer stöd för att utveckla bl a en individuell kompetensförsörjningsplan. Webbaserade utbildningar och etablerandet av chefsnätverk är en del av Härnösands kommuns kompetensförsörjning och syftar till att stärka förutsättningarna för att skapa bra dagar för invånare och kunder.

Medarbetarskap

I framtiden ska medarbetarskapet bli en ännu tydligare utvecklingskraft för kommunen där "Bra dagar i Härnösand" för medarbetare och kunder är en gemensam målbild.

I riktlinjer för medarbetarskap för Härnösands kommun beskrivs de värderingar och förhållningssätt som ska genomsyra samtliga arbetsplatser och möten med kommunens invånare.

Vi har under året genomfört en medarbetarenkät som bestod av 9 HME-frågor (Hållbart Medarbetar Engagemang). Frågorna ställs inom indexen motivation, ledarskap och styrning. Resultatet av medarbetarenkäten 2015 avviker inte från det nationella resultatet. I jämförelse med 2014 års enkät är skillnaderna så små att inga slutsatser kan dras när det gäller de kommunövergripande resultaten.

Arbetsmiljö och hälsa

Ambitionen är att alla arbetsplatser ska vara hälsofrämjande med fokus på god hälsa, arbetsglädje och engagemang. Det systema-

tiska arbetsmiljöarbetet ska utvecklas på en övergripande nivå i organisationen där en tydlig ansvars- och uppgiftsfördelning följs.

Ytterligare krafttag utifrån sjukfrånvarons utveckling

Sjukfrånvaron har ökat under året, vilket även sker nationellt.

Följande aktiviteter har genomförts under 2015.

- Riktade insatser för medarbetare som uppvisar tidiga signaler på ohälsa
- Översyn och implementering av rehabiliteringsprocessen
- Utredning om möjlighet för medarbetaren till flexibel arbetstid, genom möjligheten till såväl hel- som deltid. Det ser vi som ytterligare en möjlighet för medarbetaren att själv utveckla ett mer hållbart arbetsliv.
- Optimera grundbemanningen inom några verksamheter. Syftet är att höja kvaliteten för brukaren och kunder samtidigt som arbetsbelastningen anpassas för tillsvidareanställda medarbetare.
- Upphandlat ny företagshälsovård Feelgood.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro av sammanlagd ordinarie arbetstid

(%)	Dec 2015	Dec 2014	Dec 2013
Totalt	7,0	6,6	6,4
Kvinnor	7,6	7,2	7,0
Män	5,1	5,1	5,0
29 år eller yngre	6,8	5,5	5,3
30 - 49 år	6,4	6,6	5,9
50 år och äldre	7,5	6,9	7,2
Nämnder (%)			
Kommunstyrelsen	3,1	4,3	3,7
Arbetslivsnämnden	4,5	6,5	5,1
Samhällsnämnden	3,2	2,8	1,5
Skolnämnden	5,8	5,5	6,1
Socialnämnden	10,1	8,5	8,0

Medarbetarfakta

Medarbetare	Andel		2014	2013	
	2015	kvinnor i %			män i %
Tillsvidareanställda	1842	77	23	1816	1758
Visstidsanställda	194	66	34	179	112
Totalt	2036	76	24	1995	1870
Medarbetare med chefsbefattning	94	70	30	88	97

Med visstidsanställda avser vi här tidsbegränsat anställda medarbetare som innehar månadslön. Från och med 2014 redovisas endart de chefer som har fullt så kallat VEPA-ansvar (Verksamhets, Ekonomiskt, Personalt, Arbetsmiljö).

Antal årsarbetare - tillsvidare- och AVA-anställda

Att antalet årsarbetare har ökat under året kan till stor del förklaras av den ökande tillströmningen av människor på flykt, detta gäller främst verksamheter inom Socialförvaltningen och Arbetslivsförvaltningen. Insatser för ensamkommande flyktingbarn, SFI, mottagning, introduktion och samordning av integrationsverksamhet av nyanlända är exempel på insatser som ökat.

Vidare har Kulturenheten flyttats från Samhällsförvaltningen till Kommunstyrelseförvaltningen under året medan Trafikenheten gått andra hållet.

Förvaltning	Dec 2015	Dec 2014	Dec 2013
Kommunstyrelseförvaltningen	176	155	153
Arbetslivsförvaltningen	90	70	62
Samhällsförvaltningen	72	81	77
Skolförvaltningen	735	736	721
Socialförvaltningen	785	773	719
Summa	1858	1815	1731

Årsarbetare avser tillsvidare- och AVA-anställda (Allmän visstidsanställning) omräknat till årsarbetare. En årsarbetare = 1 700 timmar.

Lönekostnader	Dec 2015	Dec 2014	Dec 2013
Lönekostnader	956,3	898,7	849,5

Framtid

Vår viktigaste utmaning som arbetsgivare i framtiden är att vara en attraktiv arbetsgivare. Prioriterade områden är värdegrund, ledarskap, medarbetarskap, arbetsmiljö och hälsa. Vårt framtida arbete syftar till att dessa områden ska stärka attraktiviteten för alla medarbetare. Vi kommer att ägna mycket kraft till att utforma ett mer heltäckande kompetensförsörjningsarbete. Det handlar om allt från att identifiera framtida nyckelkompetenser till att ingå i strategiska samarbeten.

Framtidsarbetet

- Kommunens värdegrund och organisationskultur.
- Fokus på medarbetare och kommunen som attraktiv arbetsgivare.
- Personalpolitisk plattform skapas
- Heltidsmodellen” med rätt till heltid.
- Utveckla alla våra arbetsplatser till att vara hälsofrämjande.

Koncernen

Totalt antal anställda i koncernen uppgår till 2 279 medarbetare. Ökningen av antalet årsarbetare beror på att kommunens verksamhet utökats på grund av den rådande flyktingssituationen. Kommunen har gjort insatser för ensamkommande flyktingbarn, utbildningar i Svenska för Invandrare (SFI) samt integrationsverksamhet för nyanlända. Under året har Härnösand Hästport Arena tillkommit och som bidrar till att anställda har utökats.

Antal anställda	2015			2014		
	Män	Kvinnor	Total	Män	Kvinnor	Total
Tillsvidareanställda	574	1 457	2 031	554	1 443	1 997
Visstidsanställda	112	136	248	106	132	238
Totalt	686	1 593	2 279	660	1 575	2 235

Antal tillsvidareanställda per koncerndel

	2015	2014
Kommunen	1 842	1 816
Hemab	132	124
Härnösandshus	34	33
Räddningstjänsten	23	24
Totalt	2 031	1 997

Medelsysselsättningsgraden för tillsvidareanställda i koncernen uppgår till 95 procent, vilket är en ökning med en procent från föregående år. För kvinnor uppgår graden till 94 procent och för män till 97 procent. I koncernen arbetar 81 procent av medarbetarna heltid, 78 procent av kvinnorna och 90 procent av männen.

Tabellen nedan visar åldersfördelningen per åldersgrupp. 7,1 procent av de tillsvidareanställda är yngre än 30 år, vilket är en ökning jämfört med föregående år. Andelen medarbetare som är 40 år eller äldre är cirka 77 procent. Medarbetarnas medelålder i koncernen ligger på 48,9 år.

Åldersfördelning för tillsvidareanställda

(%)	2015	2014
20 - 29 år	7,1	5,4
30 - 39 år	16,2	16,2
40 - 49 år	29,3	29,3
50 - 59 år	30,1	32,1
60 -	17,3	17,0
Totalt	100,0	100,0

Kompetensförsörjning och generationsväxling är en gemensam fråga inom hela koncernen. I kommunen blir i genomsnitt 60 personer per år 65 år under de kommande fem åren.

Inom AB Härnösandshus är medelåldern hög bland medarbetarna. 62 % av företagets anställda är över 50 år. Därför är det ett prioriterat arbete att påbörja ersättningsrekrytering inför

kommande pensionsavgångar. Inom Räddningstjänsten är rekryteringen av deltidbrandmän en viktig framtidsfråga som kräver nya angreppssätt. Ett samlat arbete för detta har pågått sedan 2012. En aktivitet som genomförs sedan 2013 är en "prova på dag" för intresserade. Det har genererat i ett antal intresseanmälningar och som i sin tur inneburit nya anställningar av deltidbrandmän. Det är svårt att rekrytera spetskompetens som till exempel brandingenjörer. Hemab fortsätter som tidigare med återanställning ser till att ha en överlappningsperiod på chef- och specialisttjänsterna.

Arbetsmiljö

Koncernens förebyggande arbetsmiljöarbete har under ett antal år gradvis nyanserats och fördjupats. Från att främst ha handlat om att minska sjukfrånvaron, har arbetsmiljöarbetet allt mer kommit att övergå till att mer handla om förebyggande och främjande kvalitativa aspekter som förhållningssätt, värdegrund och medarbetarskap och hälsa i ett vidare perspektiv. I detta mönsterbrytande arbete har bolagen haft stor framgång. Den kommunala organisationen står i utmaningen att, utifrån ökad sjukfrånvaro under senaste 3-års perioden, dels bibehålla det påbörjade främjande/förebyggande arbetsmiljöarbetet och samtidigt vidta konkreta krafttag för att sänka sjukfrånvaron. Sjukfrånvaron inom koncernen ökar även 2015, nu med 0,7 procentenheter och uppgår till 7,2 procent.

Lägst sjukfrånvaro i koncernen 2015 uppvisar Härnösandshus med 2,3 procents sjukfrånvaro. Bolagens arbetsmiljöarbete sker på lite olika sätt. Generellt uppmuntras medarbetare i koncernen på olika sätt till hälsofrämjande aktiviteter. Medarbetarna har bland annat möjlighet till friskvård eller att träna på arbetstid. AB Härnösandshus, som är certifierade i enlighet med AFS 2001 samt OHSAS 18001, genomför vartannat år en hälso- och arbetsmiljöprofilundersökning genom individuella samtal som hålls av en extern part. Inom Hemab har det hälsofrämjande arbetet varit i fokus under året och alla anställda har erbjudits att göra en hälsoprofil. Profilen är till för medarbetaren och handlar om att få en status på den livsstil man har. I förlängningen erbjuds man också att få stöd och förebyggande åtgärder. Räddningstjänsten fortsätter det arbete som påbörjades 2014 som ska leda till bättre arbetsmiljö.

Sjukfrånvaro av sammanlagd ordinarie arbetstid

(%)	2015	2014
Totalt	7,2	6,5
Kvinnor	8,2	7,1
Män	5,3	5,1
29 år eller yngre	7,3	5,3
30 - 49 år	7,1	6,2
50 år och äldre	7,3	7,0
Koncerndelar		
Kommunen	7,0	6,6
Hemab	4,0	5,4
Härnösandshus	2,3	3,4
Räddningstjänsten	3,6	3,9

Kompetensutveckling

Arbete med kompetensutveckling sker kontinuerligt inom koncernen. Under året har utbildningar genomförts inom bland annat ledarskap, medbestämmandelagen (MBL) och arbetsmiljö. Under hösten genomfördes en "Medarbetarvecka", där en stor del av medarbetarna deltog i en eller flera av de föreläsningar eller workshops som erbjöds. Inom AB Härnösandshus har personal som arbetar i kundtjänst genomgått en utbildning i bostadsengelska för att möta nya kunders behov. Räddningstjänstens heltidspersonal har deltagit i en fortbildningsdag för att skapa större delaktighet i verksamheten.

Hemabs kartläggning av respektive yrkesrolls kompetensprofil ger en tydlig bild över framtida kompetensutvecklingsbehovet. Ny omgång av ledarskapsprogram för 12 chefer/ledare genomförs. Syftet är att samtliga ledare i Hemab ska vara bärare av det ledarskap man vill ska vara genomsyrat i företaget. I en medarbetarundersökning 2015 framkom att kompetensutveckling är viktig för medarbetaren.

För att trygga det framtida kompetensbehovet är det värdefullt att genomföra kompetensförsörjnings- och utvecklingsarbete gemensamt i koncernen. Det är en framgångsfaktor i arbetet med att säkerställa en koncern som uthålligt klarar att leverera attraktiv samhällsservice och därigenom bidra till ett starkt lokalsamhälle.



Verksamhetsberättelser

Kommunstyrelsen

Verksamheten

Kommunstyrelsens viktigaste uppgift är att vara kommunens ledande politiska förvaltningsorgan, med ansvar för hela kommunens utveckling och ekonomi. Kommunstyrelsen leder och samordnar förvaltningen av kommunens angelägenheter och har uppsikt över övriga nämnders verksamheter. Under kommunstyrelsens ansvar ligger IT-avdelningen, HR-avdelningen, Ekonomiavdelningen, Tillväxtavdelningen, Kommunledningskontoret samt Kommunikationsavdelningen. Dessutom ansvarar respektive kontor/avdelning för stöd och service till de olika förvaltningarna.

Viktiga händelser

Ett nytt system för synpunktshantering har införts.

Överförmyndarenheten har genom det stora antalet asylsökande barn haft en svår situation att hantera men löst frågan om att hitta gode män på ett mycket bra sätt.

Den nya livsmedelsupphandlingen har medfört att kommunen fått en större sortiment med ekologiska livsmedel och även möjlighet att handla från lokala producenter.

Ett annat viktigt område som vi arbetar med är näringslivet. Under perioden har glädjande siffror om fortsatt ökad handel för fjärde året på raken kommit in. Besöksnäringen visar också fina siffror. Bolagsverkets statistik visar att andelen nyregistrerade företag ökar. Allt detta tillsammans gör att Härnösand stärks som en bra plats att leva och bo på.

Härnösands kommun har under året beslutat att medfinansiera det regionala projektet Regional Incubator Västernorrland 2015 som ägs av Åkroken Business Incubator. Under 2015 ska projektet förbereda etablering av verksamheter i samtliga kommuner, såväl med inspiration som direkt stöd till företag med ambition och förutsättningar att växa.

Andra viktiga händelser under 2015:

- En förmånsportal har införts för kommunens samtliga anställda
- HR avdelningen har infört IKNOW som ett digitalt utbildningsportal för chefer. Det möjliggör löpande utbildning för chefer och underlättar deras arbete.
- Homerun är nu publicerat i kommunens accesspunkt och kan användas av elever, personal, besökande föreläsare samt externa gäster.
- Ekonomiavdelningen har genomfört internkontroll projekt på kassahantering samt upprättat kommunövergripande riktlinjer för kontant hantering i samband med försäljning.
- En miljö- och hållbarhetsstrateg har rekryterats för att stärka arbetet inom kommunen.
- Härnösands kommun klättrar 72 platser på Svenskt Näringslivs Företagsranking.

Nämndens verksamhetsmål

- Målet bedöms ej uppnås
- ◆ Målet bedöms delvis uppnås
- Målet är uppnått

Demokrati

- Det ska vara lätt för medborgarna att vara delaktiga.
- ◆ Det ska vara lätt att komma i kontakt med kommunen och servicen är tillgänglig för alla
- Alla invånare erbjuds goda livsvillkor.
- Härnösandsborna har god tillgång till och tar del av ett rikt kulturliv, präglad av kvalitet och mångfald och som inspirerar till eget skapande.

Kund- och världsmedborgare

- Härnösand har ett starkt näringslivsklimat
- ◆ Värnandet av miljön är aktivt och uthållighet och tillämpas inom alla områden
- ◆ Säkra en hållbar utveckling
- ◆ Invånare och besökande får ett gott bemötande

Process

- Medarbetarna känner till kommunens mål
- Samarbete i organisationen är en självklarhet
- Vi tar tillvara på goda exempel på bra arbetsätt och smarta lösningar inom den egna och andras verksamheter

Medarbetare

- Organisationskultur- och värdegrundsfrågor är ständigt aktuella
- Alla chefer är goda ledare
- Skillnader i löne-, utvecklings- och utbildningsmöjligheter som beror på någon av diskrimineringsgrunderna ska inte förekomma

Ekonomi

- God ekonomisk hushållning - Soliditeten ska öka
- Ekonomi- och verksamhetsuppföljning präglas av en analys av hög kvalitet
- Alla som verkar inom kommunen ska ha förståelse för god ekonomisk hushållning.

Ekonomi

Resultat (mnkr)	Utfall	
	2014	2015
Intäkter	98,8	69,3
Kostnader	-233,5	-199,8
Nettokostnad	-134,7	-130,5
Skattemedel	135,8	135,8
Resultat	1,1	5,3

Kommunstyrelsen visar ett överskott på 5,3 mnkr för 2015. Resultatet är justerat för semesterlöneskuld och pensioner. Intäkterna har mellan 2014 och 2015 ökat med 4,1 mnkr.

Verksamhetsuppföljning (mnkr)	Nettokostnad 2014	Nettokostnad 2015	Skattemedel 2015	Resultat 2015
Kommundirektör	-6,5	-7,4	7,1	-0,3
Tillväxtavdelningen	-8,6	-10,1	9,8	-0,3
Kulturenheten	-25,0	-33,2	33,8	0,6
HR-avdelningen	-16,5	-20,9	17,8	-3,1
Ekonomiavdelningen	-22,3	-11,2	16,7	5,5
Kommunledningskontoret	-16,7	-18,7	20,4	1,7
Kostenheten	-0,6	-1,1	0,0	-1,1
Överförmyndarenheten	-6,1	-5,5	6,4	0,9
IT-avdelningen	-11,3	-12,1	12,8	0,7
Kommunfullmäktige	-3,7	-3,7	4,1	0,4
Kommunstyrelse	-5,3	-4,9	5,2	0,3
Revision	-1,6	-1,7	1,7	0,0
Myndighetsnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0
Valnämnden	-0,4	0,1	0,0	0,0
Summa	-124,6	-130,4	135,8	5,3

Kommundirektören visar ett underskott på 0,3 mnkr. Trots lägre personalkostnader än budget beror underskottet på konsultkostnader i olika kommunövergripande projekt som inte budgeterats. Även Tillväxtavdelningen visar ett underskott på 0,3 mnkr. Trots större projektintäkter har bland annat högre avskrivningar, personalkostnader och konsultkostnader än budget bidragit till underskottet.

Kulturenheten som inkluderar biblioteket visar 0,6 mnkr bättre än budget. Detta överskott beror till största del av lägre lokalkostnader. Biblioteket har även mindre kostnader än budget för IT och telefoni och inköp av förbrukningsmaterial såsom exempelvis böcker. Teaterns resultat visar 0,3 mnkr i lägre intäkter än de 0,8 mnkr som var budgeterat för 2015. Konsthallen visar på högre personalkostnader än budget på grund av ökad satsning på visningar.

HR-avdelningens underskott på 3,1 mnkr avser främst särskilda personalöverenskommelser och byte av lokal för fackliga företrädare där avdelningen belastats med dubbla hyror samt även förbrukningsinventarier till de nya lokalerna.

5,5 mnkr i överskott redovisar ekonomiavdelningen. Överskottet består av en återbetalning av inbetalda premier till AFA och lägre lokal- och personalkostnader. Förutom överskott har också 4,0 mnkr betalats ut som bidrag till Technichus som inte fanns med i budget. Även ökade avskrivningskostnader och kostnader för olika projekt inom förvaltningen och inom kommunen har belastat ekonomiavdelningen.

Kommunledningskontoret visar ett resultat på 1,7 mnkr i överskott. Överskottet består till största del av lägre personal- och konsultkostnader än budget.

Nollbudgeterade kostenheten visar ett underskott på 1,1 mnkr. Detta underskott beror på ökade livsmedelskostnader i och med upphandlingen som innebär mer närödlade och ekologiska livsmedel.

Överförmyndarenheten visar ett överskott på 0,9 mnkr som avser högre bidragsintäkter från Migrationsverket för ensamkommande barn.

IT-avdelningen redovisar ett överskott på 0,7 mnkr som främst beror på att kommunens kostnader för telefonväxeln är lägre än budgeterat. Även personalkostnaderna är lägre än budgeterat.

Kommunfullmäktiges resultat på 0,4 mnkr består av lägre övriga kostnader än budget som exempelvis representation, resor, trycksaker och annonser. Även kommunstyrelsen visar överskott som till största del avser ej förbrukade medel inom projektbudget.

Investeringar (mnkr)	Investering 2014	Investering 2015	Årsbudget 2015
Investeringsmedel	4,8	5,8	3,0
Ridsportsanläggning	22,1	41,2	34,0
Exploatering	0,4	1,7	2,0
Internbank	1,1	6,6	5,0
Kulturinvesteringar	0,2	1,2	2,0
Summa	28,6	56,5	46,0

Under 2015 har ridsportsanläggningen Härnösand Hästsport Arena färdigställt vilken under året har bidragit till investeringskostnader på 41,2 mnkr. Totalt under 2014 och 2015 har investeringskostnaden uppgått till 63,3 mnkr, total budget för projektet var 64,0 mnkr.

Inköp av fastigheterna Bondsjö 2:241 och Skeppet 1 under 2015 har medfört att exploateringsinvesteringar uppgått till 1,7 mnkr.

Övriga investeringar inom förvaltningen är inköp datorprodukter för 6,6 mnkr till leasing för främst skolförvaltningen och arbetslivsförvaltningen. Andra IT-relaterade investeringar (servrar, bredbandsfiber m.m.) uppgår till 1,1 mnkr. Larm och passersystem som har installerats i olika etapper under både 2014 och 2015 uppgår till 1,3 mnkr i investeringar under 2015. Kulturenheten har investerat totalt 1,2 mnkr i ett nytt bibliotekssystem samt belysning på Teatern och Konsthallen. 1,7 mnkr av investeringsmedlen hör till Stationsbyggnaden som inte var medräknad i investeringsbudget för 2015.

Framtiden

IT-avdelningen

Viktiga kommande händelser under året är införande av en plattform för res fria möten, ett nytt e-postsystem, övergång från två domäner till en domän, fortsatt utbyggnad av trådlöst nät i kommunens lokaler samt utveckling av IT-organisationen efter organisationsförändringen.

HR-avdelningen

HR-avdelningen arbetar vidare med att utveckla sin organisation och sitt sätt att arbeta som stödfunktion för att bättre möta organisationens behov.

Ekonomiavdelningen

Avdelningen fortsätter det viktiga arbetet med förbättrad internkontroll inom samtliga förvaltningar. Inköps och beställarprocessen kommer att kartläggas för att säkerställa avtalstrohet och därmed minska kostnaderna.

Tillväxtavdelningen

Konsthallen fortsätter sitt omfattande arbete med inventering av kommunens konst. I den permanentade utställningen av Qvist-samlingen visas även fortsättningsvis verk av bl.a. Matisse, Chagal och Picasso. Konstverket Evulusion fyller 25 år vilket uppmärksammas under 2016.

Det finns behov av att det ska hända saker året runt, därför kommer vi under året att jobba fram ett förslag gällande organisation kring arbetet med handel och event. Avdelningen fortsätter utvecklingsarbetet efter organisationsförändringen för att bättre stödja kommunens tillväxt.

Kommunledningskontoret

Öka tillgängligheten till offentliga dokument digitalt, från författandet/mottagande av tjänsteskrivelse/remiss/förslag till visningen av dokumentet på webben för politiker och medborgare. Detta gör vi genom att installera webdiarium på externa hemsidan.

Kommunikationsavdelningen

Kommunikationsavdelningen kommer under 2016 att utveckla och driva den interna och externa kommunikationen samt bidra till att varumärket stärks.

Arbetslivsnämnden

Verksamheten

Arbetslivsnämndens viktigaste uppgift är att stödja människor att utveckla sina kompetenser för arbetsmarknadens behov genom arbetsmarknadsinsatser, integration, vuxenutbildning och yrkeshögskoleutbildningar. Nämnden ansvarar för Vuxenutbildning i form av Komvux, Lär vux, SFI, Lärcentrum och Yrkeshögskola. Nämnden har också ansvar för mottagning, introduktion och samordning av integrationsverksamhet av nyanlända samt Tolkförmedling. En meningsfull sysselsättning bidrar till utveckling av individen, miljön och kommunen som helhet.

Viktiga händelser

Ett stort fokus under året har varit mottagning av människor på flykt. En stor del av dessa har flytt krig och svåra förhållanden i Syrien, Afghanistan, Irak och Eritrea. I slutet av året hade Härnösand tagit emot mer än 400 flyktingar med upphållstillstånd och Migrationsverket hade drygt 1 000 boendeplatser för asylsökande.

Tillsammans med föreningar och ideella organisationer har vi erbjudit aktiviteter som ger språkträning, skapar nätverk och stärker integrationen. Året präglades av ett stort engagemang bland medborgare som önskat hjälpa till genom att bli flyktingvän, skänka kläder eller besöka mötesplatserna.

En viktig uppgift under året har varit att öka förutsättningar till sysselsättning för utsatta grupper på arbetsmarknaden, bland annat genom att utföra serviceuppdrag till kommunens förvaltningar och bolag. Språkstöd och praktisk yrkesutbildning är andra exempel på genomförda insatser för att stärka individens anställningsbarhet. Under 2015 deltog cirka 1 000 personer i olika verksamheter, varav 200 har haft någon form av anställning. Under året har 220 ungdomar haft feriearbete inom kommunens verksamheter.

Antalet elever som vill läsa svenska för invandrare, SFI, har ökat från 250 elever/månad i början av året till över 400 elever/månad i december. Undervisning har erbjudits under dag- och kvällstid för att ge eleverna möjlighet att kombinera arbete med studier. För att ta tillvara på nyanländas kompetens har det varit möjligt att läsa SFI med yrkesinriktning mot vårdsyrket.

Nytt för i år är naturvetenskapligt basår på Komvux som ger möjlighet till vidare studier på högskola och en ny yrkesinriktad gymnasial VVS-utbildning.

Yrkeshögskolan utökade utbildningarna med Elkrafttekniker och Bredbandsprojektör utöver Drifttekniker, Solenergiingenjör och Synrehabiliterare.

Nämndens verksamhetsmål

- Målet bedöms ej uppnås
- ◆ Målet bedöms delvis uppnås
- Målet är uppnått

Demokrati

- Alla insatser ska utgå från individens behov av kompetensutveckling och förutsättningar
- Medarbetare och politiker är tillgängliga med tydlig information
- Förvaltningen erbjuder meningsfulla utbildningar och aktiviteter

Kund- och världsmedborgare

- Insatser ska göras för att utveckla ett flexibelt mångfaldscentrum för arbetskraftsutveckling och entreprenörskap
- Tillämpa återvinning och återbruk i all verksamhet
- I Arbetslivsnämndens verksamheter ska alla bemötas med vänlighet, tydlighet och effektivitet

Process

- Alla medarbetare är förtrodda med sitt ansvar och sina arbetsuppgifter
- Vi ska öka samverkan genom bättre kommunikation
- Engagera alla medarbetare i arbetet med att finna förbättringsidéer

Medarbetare

- Organisationskultur och värdegrundsfrågor är ständigt aktuella
- Alla chefer är goda ledare
- ◆ Skillnader i löne-, utvecklings- och utbildningsmöjligheter som beror på någon av diskrimineringsgrunderna ska inte förekomma

Ekonomi

- God ekonomisk hushållning
- Ekonomi och verksamhetsuppföljning präglas av en analys av hög kvalitet
- Alla som verkar inom kommunen ska ha förståelse för god ekonomisk hushållning

Ekonomi

Resultat (mnkr)	Utfall 2014	Utfall 2015
Intäkter	68,0	76,5
Kostnader	-109,6	-117,5
Nettokostnad	-41,6	-41,0
Skattemedel	45,1	43,5
Resultat	3,5	2,5

Den verksamhet Arbetslivsnämnden ansvarar för har under verksamhetsåret 2015 växt i takt med att flyktingmottagande, behov av utbildning, integration samt stöd och vägledning till sysselsättning ökar i Härnösand. Omfattningen av verksamhetens kostnader har därför ökat med 8 miljoner kronor jämfört med år 2014. Resultatet är ett överskott om 2,5 miljoner kronor, motsvarande en miljon kronor mindre än föregående år.

Under året har nämnden tilldelats 43,5 miljoner kronor i kommunala skattemedel samt mottagit 76,5 miljoner kronor i interna och externa intäkter och bidrag, vilket innebär att 64 % av finansieringen kommer från försäljning, bidrag och uppdrag från flertalet samarbetspartners och statliga verk. Ökningen av intäkter och bidrag mellan 2014 och 2015 består framför allt av statsbidrag som stöd i ett ökat flyktingmottagande.

Verksamhetsuppföljning (mnkr)	Netto-kostnad 2014	Netto-kostnad 2015	Skatte-medel 2015	Resultat 2015
Arbetslivsnämnden	-0,9	-1,0	1,0	0,0
Ledning och gemensam administration	-5,4	-5,7	5,2	-0,5
Arbete och Integration	-18,1	-14,7	15,6	1,0
Vuxenutbildningen	-17,3	-19,6	21,7	2,0
Summa	-41,7	-41,0	43,5	2,5

Arbetslivsnämndens budget för direkta kostnader rörande politisk styrning har ett nollresultat för år 2015. Ledning och gemensam administration har ett underskott som följd av satsning på kommunikation och ledningsstöd samt på förvaltningens arbetsmiljö.

Verksamhetsområdet för Arbete och Integration bidrar till nämndens resultat med en miljon kronor. Nettokostnaden om 14,7 miljoner kronor innebär att kommunala skattemedel står för endast en femtedel av finansieringen 2015. De faktiska intäkterna och bidragen om 55,8 miljoner kronor är en dubbling i relation till budget 2015. Ökningen av intäkterna består framför av allt ökning av bidrag från Migrationsverket för flyktingmottagning, serviceuppdrag, tolkuppdrag, samt arbetsmarknadspolitiska stöd från Arbetsförmedlingen. Den höga nivån av extern finansiering har ställt höga krav på verksamheternas anpassning till behovet av stöd till sysselsättning, integration samt flyktingmottagning.

För att skapa långsiktiga möjligheter till arbetsmarknadsåtgärder för personer i behov av stöd har arenorna inom Arbete och Integration utvecklats. För Resursgruppens arena har detta skett genom nya lokaler där stor vikt läggs på fysisk arbetsmiljö och säkerhet. Nya aktiviteter har skapat möjlighet för ett större antal deltagare att arbetspröva för att på så sätt komma närmare arbetsmarknaden. Även fordonsparken har rustats upp för att bli mer miljövänlig och för att bidra till en tryggare arbetsmiljö. För

att skapa bättre förutsättningar till kommunikation, planering och uppföljning har en satsning gjorts inom IT-stöd.

Verksamhetsområdet för Vuxenutbildning har ett resultat om 2,1 miljoner kronor. Som ett förbättrat stöd i undervisningen har kommunikativa hjälpmedel förnyats och utvecklats under året. Inom komvux har efterfrågan på grundläggande vuxenutbildning varit lägre än budgeterat samtidigt som efterfrågan på kurser på gymnasial nivå ökat. Fler elever har kunnat erbjudas yrkesinriktade kurser på gymnasial nivå även hos externa utbildningsanordnare och kommuner. Statsbidragen har ökat för både SFI och Samhällsorientering som följd av ett ökat flyktingmottagande. En del av överskottet kommer ifrån satsningen i motiverande insatser, där tilldelade medel finns inom Vuxenutbildningen samtidigt som kostnader delvis finns inom Arbete och Integration.

Härnösands yrkeshögskola Heta Utbildningar bidrar till vuxenutbildningens överskott. Utvecklingen av Maskinhallen har medfört ett ökat intresse för uppdragsutbildning inom energiområdet, vilket i sin tur genererar intäkter. Statsbidragen har ökat i takt med att fler yrkeshögskoleutbildningar än tidigare kunnat erbjudas. Extra satsning inom marknadsföring har genomförts för att stärka yrkeshögskolan varumärke och underlätta etableringen av nya utbildningar.

Investeringar (mnkr)	Investering 2014	Investering 2015	Årsbudget 2015
Utveckling Maskinhall	0,6	0,3	1,0
Offgrid-system Maskinhallen	0,0	0,1	0,0
Möbler ALF	0,3	0,4	0,0
Skrivare, ALF	0,1	0,0	0,0
Lärvux möbler	0,1	0,0	0,0
Traktor ALF	0,4	0,0	0,0
Summa	1,5	0,8	1,0

För att utveckla den energitekniska arenan som stöd i den praktiska undervisningen har investeringar gjorts i Maskinhallen. Utökad verksamhet har inneburit investeringar i möbler i samband med att lokaler behöver anpassas utifrån nya behov. Utifrån ett hållbarhetsperspektiv har även en del av Resursgruppens fordonspark bytts ut mot mer miljövänliga alternativ.

Framtiden

Under 2016 fokuserar Arbetslivsförvaltningen på mottagning av människor på flykt som kommer till Härnösand, samt på ökade möjligheter till sysselsättning för arbetslösa i utsatta grupper på arbetsmarknaden. En förutsättning i detta arbete är en fortsatt samverkan såväl inom kommunen som mellan olika myndigheter, näringsliv, ideella föreningar och organisationer.

Kommunen har tillsammans med Migrationsverket och Arbetsförmedlingen upprättat en avsiktsförklaring om förstärkt mottagande av asylsökande och nyanlända i Härnösand. Som ett led i detta arbete startar kommunen ett asylboende för cirka 400 personer i före detta sjukhemmet. Härnösand blir en av de första kommunerna i landet att driva asylboende i egen regi. Arbetslivsnämnden ska ansvara för uppstart och drift av det nya boendet som blir klart för inflyttning under våren.

Vuxenutbildningen ser en fortsatt ökning av elever som vill läsa SFI. Utvecklingen fortsätter kring möjligheten att kombinera SFI-studier med arbete, vilket utvecklar språket och skapar kontakter inom arbetslivet. Möjligheter att kombinera SFI-studier med studier på annan nivå, till exempel gymnasiala kurser, kommer också att förstärkas vilket gör att elevens studietid kan förkortas. Utvecklingsarbetet fortsätter kring språkstöd vid praktik, anställning och studier.

Förvaltningens bedömning är att Härnösand kommer att ha en fortsatt hög arbetslöshet och att andelen arbetslösa i utsatta grupper fortsätter öka medan arbetslösheten i övriga grupper minskar. En viktig uppgift är att främja hälsa och skapa sysselsättning som ökar utsatta gruppers konkurrenskraft och chans till ett arbete. Satsningen "Unga till arbete" fortsätter i samverkan med Arbetsförmedlingen som bland annat innebär att ungdomar erbjuds utbildningskontrakt eller traineeanställning.

Samhällsnämnden

Verksamheten

Samhällsnämnden ansvarar för miljöarbete, kollektivtrafik, fysisk planering, bygglov, mark- och fastighetsfrågor, mätningssuppgifter, gator och parker, naturvård, miljö- och hälsoskydd samt livsmedelskontroller.

I samhällsnämndens ansvarsområde ingår även fritids-, kultur- och ungdomsverksamhet, däribland drift av fritids- och friluftsanläggningar samt ungdomsgården Käken.

Nämndens arbete styrs av reglementet fastställt av kommunfullmäktige samt av kommunen antagna mål.

Viktiga händelser

Förvaltningsledning

Frågor rörande kommunens olika fastigheter har fortsatt varit en viktig fråga även detta år då det fortsatt finns ett exploateringstryck i Härnösand. Satsningar har gjorts i marknadsföring och information med stöd från kommunstyrelseförvaltningen vid större byggprojekt som tex Västra Kanalbron.

Fritidsanläggningar i fokus

Vi har jobbat mycket med underhållsfrågor av de befintliga fritidsanläggningarna. Många ny- och ombyggnationer pågår för att förstärka dessa anläggningar. Det gäller bland annat ridsportanläggningen och idrottsanläggningen på Bondsjöhöjden med nya fräscha lokaler för omklädning samt cafeteria. I år har vi haft möten med föreningarna för att fördela tiderna till de olika idrottshallarna. Föreningarna har bidragit till att såväl slutföra arbetet i år som att utveckla till kommande år.

Exploatering, utredning och inventering

Vi har bedrivit flera omfattande arbeten inom bygg och miljö under året. Bland annat kan vi nämna nya områden för odlingslotter, planarbete för kommande exploateringar, tekniska utredningar av kajer, Nybron, provtagningar i Nattviken och på Lövudden. Vi har även arbetat för att förbättra trafiksituationen, bland annat vid E4:an i Ålandsbro och Brännavägen. Vatten är ett annat område som vi jobbar mycket med just nu. Vi inventerar enskilda avlopp i olika delar av kommunen samt granskar vattenskyddsområdet Bondsjön-Långsjön tillsammans med HEMAB.

Nya fordon och avgiftsfri kollektivtrafik

Två gasbilar och en elbil har införskaffats under året. Planering och dialog med andra aktörer pågår för att hitta bra lösningar för avgiftsfri kollektivtrafik genom subventionerad biljettaxa. Vi har även planerat en utveckling av nya trafiklösningar som kommer att genomföras 2016.

Nämndens verksamhetsmål

- Målet bedöms ej uppnås
- ◆ Målet bedöms delvis uppnås
- Målet är uppnått

Demokrati

- Kommuninvånarna ska ha god möjlighet till dialog med nämnd och förvaltning i aktuella frågor.
- ◆ God tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning i kommunens fritidsanläggningar samt utemiljöer.
- Kommuninvånarna ska uppleva god tillgänglighet i samhällsnämndens information.
- Det ska finnas god tillgång till attraktiva boendemiljöer i Härnösand.
- Människor i Härnösand ska uppleva trafiksituationen som trygg och inte drabbas av olyckor i trafiken.
- Härnösandsborna har god tillgång till och tar del av fritidsaktiviteter som stimulerar till god folkhälsa.
- Härnösandsborna har god tillgång till och tar del av ett rikt kulturliv, präglad av kvalitet och mångfald och som inspirerar till eget skapande.
- Aktivt stödja ett brett, levande föreningsliv i Härnösand.
- Tillgängligheten till Härnösands natur- och friluftsområden ska vara god.
- Fler barn och ungdomar tar del av kommunens fritidsverksamheter.
- Dricksvatten ska vara långsiktigt tryggt och vattenförekomster ska ha god status.
- ◆ Sårbarheten för översvämningar minskar genom effektiv dagvattenhantering.

Kund- och världsmedborgare

- Samhällsnämndens stöd och service till företag ska vara god.
- Andelen persontransporter med bil minskar till förmån för gång- cykel- och kollektivtrafik.
- ◆ Energianvändningen i kommunens verksamheter ska minska.
- Ge snabb och professionell handläggning av ärenden.

Process

- ◆ Nämnd och förvaltning arbetar strukturerat för att förverkliga kommunens mål och samhällsnämndens reglemente.
- Utvecklade samverkansformer med kommunens nämnder, bolag och externa aktörer.
- Alla medarbetare ska regelbundet engageras i att kartlägga processer och förverkliga förbättringsidéer.

Medarbetare

- ◆ Organisationskultur- och värdegrundsfrågor är ständigt aktuella.
- Alla chefer är goda ledare.
- Skillnader i löne-, utvecklings-, och utbildningsmöjligheter som beror på någon av diskrimineringsgrunderna ska inte förekomma.

Ekonomi

- God ekonomisk hushållning – Soliditeten ska öka.
- ◆ Ekonomi och verksamhets- uppföljning präglas av en analys av hög kvalitet.
- Alla som verkar inom samhällsnämnden ska ha förståelse för god ekonomisk hushållning.

Ekonomi

Resultat (mnkr)	Utfall 2014	Utfall 2015
Intäkter	22,3	25,1
Kostnader	-166,3	-175,0
Nettokostnad	-144,0	-149,9
Skattemedel	146,4	159,0
Resultat	2,4	9,1

Samhällsnämnden visar ett överskott på 9,1 mnkr, vilket är 6,7 mnkr mer än föregående år. Intäkterna har totalt ökat med 2,8 mnkr, vilka till största delen återfinns inom Simhallens verksamhet samt hyror Härnösand Central. Inom verksamhetsområdena Bygg o Miljö har antalet ärenden ökat, vilket ger ökade intäkter till nämnden. Kostnaderna mellan åren har ökat med 8,6 mnkr, främst på grund av uppräknigen av personal- och lokalkostnader, men även en del driftskostnadsökningar på ett flertal anläggningar bidrar till detta. Uppräknigen av skattemedel mellan åren gav en ökning med 12,6 mnkr.

Verksamhetsuppföljning (mnkr)	Netto- kostnad 2014	Netto- kostnad 2015	Skatte- medel 2015	Resultat 2015
Samhällsnämnd	-1,1	-1,1	1,1	0,0
Förvaltningsledning	-13,7	-5,4	7,0	1,6
Fritidsverksamhet	-38,4	-43,0	44,4	1,4
Bygg och miljöverksamhet	-65,8	-60,7	66,7	6,0
Trafik	-35,2	-39,6	39,7	0,1
Summa	-154,2	-149,8	158,9	9,1

Det totala överskottet på 9,1 mnkr utgörs till största delen av ett överskott på avskrivningar med 5,0 mnkr och entreprenaden med ett överskott om 1,3 mnkr. Bortser man från dessa överskott så är nämnds resultatet 2,8 mnkr.

Samhällsnämndens politiska verksamhet visar ett nollresultat för året.

Förvaltningsledningen visar ett resultat på 1,6 mnkr. Exploateringsverksamheten bidrar till överskottet där köp av verksamhet varit lägre, avskrivningar har varit lägre samt att administrationen haft lägre kostnader på förbrukningsmaterial än budgeterat

Fritidsverksamheten visar ett överskott på 1,4 mnkr. Avskrivningar bidrar med ett överskott om 1,4 mnkr, entreprenaden 0,2 mnkr samt lägre förbrukningskostnader på Höglätten bidrar till detta överskott. Västanå har haft oförutsedda utgifter och har ett

underskott om 1,1 mnkr samt ett underskott på Simhallen med 0,1 mnkr.

Bygg och miljö visar ett överskott på 6,0 mnkr. Den största delen återfinns under avskrivningar, entreprenaden och bostadsanpassningen. Bygglovsverksamheten har ett underskott men sedan har övriga verksamheterna gått med mer eller mindre över-underskott som tar ut varandra på totalen.

Trafikverksamheten har ett överskott om 0,1 mnkr trots att kostnader på 1,9 mnkr, från 2014, avseende Kollektivtrafikmyndigheten som belastat 2015 års resultat. Ett överskott kommer från återsökning av momsersättning för färdtjänst och avser åren 2012-2015. Denna återsökning kommer att återsökas varje månad från 2016 och framåt.

Investeringar (mnkr)	Investering 2014	Investering 2015	Årsbudget 2015
Förvaltningsledning	0,0	0,0	0,0
Fritidsverksamhet	9,3	2,5	3,6
Bygg och miljöverksamhet	26,9	69,0	83,5
Trafik	0,0	0,0	0,0
Summa	36,2	71,5	87,1

Fritidsverksamhetens investeringsutgift slutar på 2,5 mnkr. De större investeringsutgifterna avser maskiner på Höglätten så som en traktor, Pick-up och Isbaneplog, totalt 1,4 mnkr. Ny AV-utrustning samt låssystem till Höglätten, en resultatavla till Landgren och ny träningsmaskin till Simhallen. Andra investeringsprojekt är mindre belopp.

Bygg och miljöverksamhetens investeringar har stannat på 69,0 mnkr för perioden, investeringskostnader 70,0 mnkr och investeringsintäkter 1,0 mnkr. Största utgiftsposten är Västra Kanalbron 45,3 mnkr, Kaj Kattastrand 5,3 mnkr, Allévägen 1,4 mnkr, odlingslotter Kapellsberg 1,5 mnkr, odlingslotter Ängat 0,8 mnkr, Cykelvänligt centrum på 0,5 mnkr och Sehlstedtsvägen 4,1 mnkr. Vidare har det gått utgifter på renovering av Nybron 0,5 mnkr, Kajer Skeppsbron 0,3 mnkr, Lövudden markberedning 1,7 mnkr och TS åtgärder på Brännavägen E3 med 1,1 mnkr, beläggning Hamnleden 2,2 och Parkgatan 0,7 mnkr. Investeringsintäkter har kommit för projekten Dalavägen 0,5 mnkr, Brännavägen 0,1 mnkr och Väderydd 0,4 mnkr. Resterade utgifter på 4,6 mnkr avser mindre investeringsutgifter och uppstartskostnader i ett antal under året planerade projekt.

Framtiden

Det finns ett ökat behov av att bygga nytt från både företag och privatpersoner. Därför är det viktigt att vi fortsätter förbättra och effektivisera vårt arbete. Utvecklingen av stadens trafikstråk, parker och kajområde är en spännande utmaning. Det kräver nya samarbeten och tillvägagångssätt för att få till så bra lösningar som möjligt.

Främja kollektivt resande

Att öka det kollektiva resandet genom subventioner av biljettaxan är något som vi arbetar med. Det har stor påverkan på hur staden och landsbygden kan utvecklas och bli tillgänglig på ett annorlunda sätt än idag. Subventionerad kollektivtrafik är därför en viktig fråga att arbeta vidare med.

Utveckling av fritidsanläggningarna

Tillgängligheten och ett högt besöksantal på kommunens fritidsanläggningar kommer att utvecklas tillsammans med föreningslivet. Vi ska utreda, prioritera och planera för en ökning av antalet inomhustider i hallarna.

För vår förvaltning innebär detta expansiva skede i kommunen att vi måste ha en organisation som är flexibel för förändringar. Vi ska kunna arbeta på ett framåtsträvande och nyfiket sätt för att motsvara de förväntningar som medborgarna har. Utbildning, kommunikation och samverkan är därför viktiga områden att fortsätta utveckla internt.

Skolnämnden

Verksamheten

Skolnämnden ansvarar för utbildning av barn och ungdomar i åldrarna 1-21 år. Utbildningen syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Verksamheterna omfattar förskola, pedagogisk omsorg, öppen förskola, förskoleklass, fritidshem, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola samt den kommunala Musik- & Kulturskolan. Verksamheten är indelad i fyra olika verksamhetsområden och varje verksamhetsområde leds av en verksamhetschef.

Viktiga händelser

Förändring och förbättring av skolorganisationen

Under året antog kommunfullmäktige skolnämndens förslag att förlägga åk 7-9 till två nya skolenheter. Skolorna ska placeras i före detta Franzénskolan och före detta Sjöbefälsskolan. Det beslutades även om en lokalförändring som innebär att alla gymnasiets verksamheter samlas inom kvarteret Inspektorn. Arbetet är i full gång med att planera för omorganisationen. De nya verksamheterna väntas starta hösten 2016.

Vi har även genomfört en uppföljning av organisationen. Syftet var att kartlägga hur vi ytterligare kan förbättra de strukturer som omgärdar arbetet med barnen och eleverna. Vi har tagit fram förslag till åtgärd och förändringsarbetet kommer sannolikt att genomföras under 2016.

Bra resultat med ökat meritvärde

Ett glädjande resultat för skolförvaltningen är att det genomsnittliga meritvärdet i åk 9 har ökat från 205,4 till 211,4 (16 ämnen). Det innebär bland annat att Härnösand nu ligger strax över snittet för riket som för närvarande uppgår till 210,2.

Nyrenoverade och tillfälliga lokaler

Efter branden på Ålandsbro skola år 2014 har vi återställt lokalerna. Inflyttning sker vid årsskiftet. De många nyanlända har bland annat inneburit att vi behöver fler lokaler. Vi har öppnat en jourförskola (Solstrålens förskola) och gymnasiet har utökat med tillfälliga lokaler på Kusthöjden.

Nämndens verksamhetsmål

- Målet bedöms ej uppnås
- ◆ Målet bedöms delvis uppnås
- Målet är uppnått

Demokrati

- Alla barn och elever i Härnösands kommun ska bemötas med respekt.
- Det ska vara god insyn i skolnämndens verksamheter.
- I en likvärdig och kompensatorisk verksamhet får barn och elever det stöd de behöver för att utvecklas så långt som möjligt.

Kund- och världsmedborgare

- Alla elever ska kunna läsa och skriva när de lämnar årskurs 3.
- Alla elever ska ha grundläggande kunskaper i matematik när de lämnar årskurs 3.
- ◆ Alla barn och elever ska gå i en förskola, skola eller fritidshem som har miljöcertifiering.
- Alla barn ska skyndsamt erbjudas en placering i förskola.

Process

- Alla medarbetare inom skolförvaltningen arbetar för att förverkliga skolnämndens mål.
- Alla barn och elever har under verksamhetsåret kontakt med olika aktörer i samhället.
- Barns och elevers måluppfyllelse förbättras ständigt genom kontinuerlig uppföljning och utvärdering av verksamheten.

Medarbetare

- Organisationskultur och värdegrundsfrågor är ständigt aktuella i kommunens utvecklingsarbete.
- Medarbetarna i Härnösands kommun har chefer som är goda ledare.
- Skillnader i löne-, utvecklings- och utbildningsmöjligheter som beror på någon av diskrimineringsgrunderna ska inte förekomma.

Ekonomi

- God ekonomisk hushållning - soliditeten ska öka.
- Härnösand ska vara en kommun där uppföljningen präglas av en analys av hög kvalitet.
- Alla som verkar inom kommunen ska ha god förståelse för god ekonomisk hushållning.

Ekonomi

Resultat (mnkr)	Utfall 2014	Utfall 2015
Intäkter	73,2	79,7
Kostnader	-569,0	-596,2
Nettokostnad	-495,8	-516,5
Skattemedel	498,4	516,7
Resultat	2,6	0,2

Skolnämnden redovisar i bokslut 2015 ett överskott på 0,2 mnkr vilket är 2,4 mnkr lägre än föregående år.

Intäkterna har mellan åren 2014 - 2015 ökat med 6,5 mnkr varav 4,5 mnkr avser extra tillförda medel från Kommunfullmäktige för nämndens kostnader med anledning av flyktingsituationen. Resterande intäktsökning på 2,0 mnkr utgörs av statsbidrag från Migrationsverket och Skolverket.

Kostnaderna för 2015 har ökat med 27,2 mnkr jämfört med föregående år. De största förändringarna mellan åren är:

- 17,0 mnkr för ökade personalkostnader
- 2,5 mnkr för ökade läromedelskostnader varav hela ökningen består av intern leasing av digitala läromedel
- 2,4 mnkr för ökat köp av huvudverksamhet
- 1,2 mnkr för ökade måltidskostnader från Navet

Nämndens tilldelade skattemedel ökade med 18,3 mnkr från föregående år med anledning av det ökade antalet barn och elever.

Verksamhetsuppföljning (mnkr)	Netto-kostnad 2014	Netto-kostnad 2015	Skatte-medel 2015	Resultat 2015
Skolnämnden	-1,1	-1,1	1,0	-0,1
Förskola	-130,2	-135,7	133,5	-2,2
Pedagogisk omsorg	-2,2	-1,7	2,0	0,2
Fritidshem	-25,5	-31,2	31,7	0,6
Förskoleklass	-16,8	-17,7	16,9	-0,8
Grundskola	-204,6	-210,0	208,2	-1,8
Grundskola	-9,2	-11,0	11,9	0,9
Gymnasiet	-85,7	-88,3	91,5	3,2
Gymnasieskola	-12,3	-10,7	11,9	1,3
Öppna förskolan	-1,0	-0,8	1,0	0,2
Eftis	0,4	-0,6	0,0	-0,6
Musik- & Kulturskolan	-7,6	-7,7	7,1	-0,7
Summa	-495,8	-516,5	516,7	0,2

Under året så visade skolnämndens årsprognos på underskott vilket resulterade i att nämnden i september beslutade att uppmåna verksamheterna att vara restriktiva avseende anställningar, vikarier och inköp för resten av budgetåret 2015. I december beslutade Kommunfullmäktige om en extra medelstilldelning på 4,5 mnkr för nämndens kostnader med anledning av flyktingsituationen vilket tillsammans med verksamhetens besparingar gav ett överskott för året på 0,2 mnkr.

Tidigare år har skolnämnden redovisat ett resultat på förvaltningsövergripande verksamhet. På denna verksamhet finns händelser som berör flera av nämndens verksamheter, exempelvis delar av personalkostnaderna för skolkontoret, fackliga arvoden, akuta fastighetsåtgärder samt elevhälsa. Förvaltningsövergripande verksamhet är ingen verksamhetsform i sig utan finns som en teknisk lösning för att med rimlig arbetsinsats hantera dessa händelser löpande under året. Resultatet på den förvaltningsövergripande verksamheten har i årets bokslut fördelats tillbaka till de verksamhetsformer som händelserna riktat sig till. För att kunna jämföra med föregående år har motsvarande omfördelning gjorts även för 2014.

Förskolan redovisar ett underskott på 2,2 mnkr. 1,7 mnkr av dessa beror på en ökning av barn i behov av särskilt stöd som har ökat både mot budget och föregående år. Det totala antalet förskolebarn har ökat med 31 fler än budgeterat vilket ger en

ökad skolpengskostnad på 1,8 mnkr. Detta innebär att verksamheten förskola har sparat in 1,3 mnkr för att nå resultatet på 2,2 mnkr underskott.

Grundskolan redovisar ett underskott på 1,8 mnkr. 0,2 mnkr av dessa beror på en ökning av elever i behov av särskilt stöd. Det totala antalet elever har ökat med 172 fler än budgeterat vilket ger en ökad skolpengskostnad på 8,4 mnkr. Detta innebär att verksamheten grundskola har sparat in 6,8 mnkr för att nå resultatet på 1,8 mnkr underskott.

Gymnasiet redovisar ett överskott på 3,2 mnkr. Kostnaden för elever i behov av särskilt stöd är 0,9 mnkr mindre än budgeterat. Kostnaden för utbetald skolpeng är 2,6 mnkr mindre än budgeterat eftersom att verksamheten har haft 31 färre elever. Däremot är kostnaden 0,3 mnkr högre än budgeterat för läromedel då gymnasiet satsat på att förstärka med fler datorer.

Gymnasieskolan redovisar ett överskott på 1,3 mnkr. Från och med höstterminen minskade elevantalet vilket gav lägre kostnader för personal med 0,5 mnkr samt måltider och läromedel med 0,2 mnkr. Utöver detta har lokalkostnaden varit 0,4 mnkr lägre under året på grund av uteblivna hyreshöjningar. De interkommunala intäkterna har ökat med 0,2 mnkr inom gymnasieskolans verksamhet.

Investeringar (mnkr)	Investering 2014	Investering 2015	Årsbudget 2015
Simulator för sjöfart	0,6	0,0	0,0
Arbetsmiljöåtgärder	0,4	0,0	0,0
Inventarier	0,3	0,0	0,0
Utrustning/maskiner	0,3	0,0	1,0
Utomhusmiljö	0,1	0,0	0,0
Samlat gymnasium	0,0	0,0	2,0
Summa	1,7	0,0	3,0

Skolnämnden har inte haft några investeringskostnader under året.

Planerade investeringar för ett samlat gymnasium har fått en framflyttad tidplan beroende på att vissa samordningar behövde göras i och med lokalutredningen åk 7-9.

Det planerade inköpet av verksamhetssystem genomfördes inte under året på grund av att personella resurser saknades för att genomföra denna investering, men en dialog har initieras med potentiella leverantörer.

Framtiden

Kvalitet och utveckling

Vi fortsätter arbeta för en likvärdig skola. Det innebär att vi ger barn och elever de bästa förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt. Centrala elevhälsan är ett viktigt stöd i detta arbete. Vi kommer även att prioritera utveckling av IT i undervisningen och systematiskt kvalitetsarbete för högre måluppfyllelse.

Vidare fortsätter vårt arbete med särskild satsning på läs-, skriv- och matematikutveckling. Våra skolor deltar i Skolverkets satsning ”Läs- och matematiklyft”. Vi arbetar dessutom vidare för en hållbar utveckling och miljöcertifiering för alla enheter. Vårterminen 2016 kommer vi även att implementera en huvudmannaplan för studie- och yrkesvägledning.

Nyanlända – utveckling och utmaning

Vi strävar efter att ytterligare förbättra undervisningen och mottagandet av nyanlända barn och elever under 2016. Den strategiska chefen för mångfaldsfrågor leder arbetet med att utveckla modersmålsundervisning och studiehandledning. Antalet nyanlända innebär att vi behöver vara mer flexibla. Detta för att kunna hålla en hög kvalitet i organisation och undervisning.

Förverkliga den nya skolorganisationen

Vi fortsätter arbetet med det samlade gymnasiet. Det gäller både byggnader och samsyn runt värdegrunden. Från januari 2015 ingår Musik- och kulturskolan i gymnasiets verksamhetsområde. Arbetet med att utveckla Musik- och kulturskolans verksamhet för att öka den generella måluppfyllelsen fortsätter. Att främja lärande genom flera sinnen är en viktig strategi för att uppnå en likvärdig och kompensatorisk skola.

Vi ligger i startgroparna för att genomföra den nya högsta-dieorganisationen. Syftet är att skapa skolor av hög kvalitet med bästa möjliga förutsättningar till hög måluppfyllelse. Rekrytering av två rektorer som ska leda dessa enheter sker våren 2016.

Socialnämnden

Verksamheten

Socialnämndens uppdrag är att erbjuda enskilda och familjer stöd i sin livsföring utifrån lagar och förordningar samt kommunfullmäktiges reglemente vars portalparagraf inleds med:

”Socialnämnden fullgör kommunens uppdrag inom individ och familjeomsorg, omsorg om funktionshindrade, äldreomsorg samt för den kommunala hälso- och sjukvården och vad som i lag sägs om socialnämnd. Socialnämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt de mål och riktlinjer samt den budget som fullmäktige beslutat, de föreskrifter som kan finnas i lag eller förordning samt bestämmelser i dessa reglementen”

Viktiga händelser

Trygghet i fokus

Under hösten startades projektet Trygg Hemgång för att öka tryggheten och säkerheten i hemmet för de personer som skrivs ut från sjukhus. För att öka tryggheten för personer med demenssjukdom som bor i särskilt boende, har vi installerat nyckelfria lås i deras lägenheter. Det pågår även ett stort utvecklingsarbete inom hemtjänsten. Målet är att öka tryggheten för brukarna och se till att personalen får en god arbetsmiljö. Enligt den nationella jämförelsen ”Nöjd kundindex” ligger nöjdheten hos hemtjänstens brukare mellan 83-90 procent för år 2015.

Ekonomi och bemanning

Fler ensamkommande asylsökande barn och unga har också medfört ansträngningar kring boende och bemanning. Många äldre brukare med funktionsnedsättning medför ökad bemanning.

Under året upphandlades vård- och omsorgsentreprenad av Ugglands och Ålandsgårdens särskilda boenden. Ny leverantör från februari 2016 blir Frösunda Omsorg AB.

Kostnaden för försörjningsstöd har ökat. Det beror dels på fler nyanlända som väntar på etableringsersättning, dels på en ökning av arbetssökande personer. Den nationella jämförelsen Kostnad Per Brukare visar på en kostnadseffektivitet inom funktionshinderområdet. Det gäller särskilt inom boende och individ- och familjeomsorg. Även hemtjänsten utför sina uppdrag kostnadseffektivt. De höga volymerna ger dock höga kostnader per brukare.

Aktiviteter inom förvaltningen

- Brandsäkerhetsåtgärder pågår inom kommunens samtliga boenden.
- Vi har startat ett anhörigråd inom äldreområdet där bland annat Kommunala pensionsrådet ingår.
- Vi har anställt aktivitetscoacher inom äldreomsorgens boenden för att öka de äldres möjlighet till aktiviteter.
- Vi har öppnat en ny daglig verksamhet för personer med funktionsnedsättning.
- Våra medarbetare deltar i kommunens värdegrunds- och kulturarbete.

Nämndens verksamhetsmål

- Målet bedöms ej uppnås
- ◆ Målet bedöms delvis uppnås
- Målet är uppnått

Demokrati

- Medborgardialog ska utvecklas
- Utveckla E-tjänster
- Särskilt uppmärksamma utsatta barn och unga upp till 21 år

Kund- och världsmedborgare

- ◆ Möjliggöra heltidstjänster
- ◆ Minimera delade turer
- ◆ Härnösand ska vara en kommun som aktivt arbetar med att förbättra miljön.
- Medarbetare ska utbildas i bemötande och värdegrund

Process

- ◆ Härnösand ska vara en kommun där alla medarbetare vet vad de ska göra och varför
- Samverkan som för den enskilde individen är nödvändig
- ◆ Socialnämndens verksamheter ska kännetecknas av att alla medarbetare tillsammans jobbar systematiskt med fokus på små ständiga förbättringar för att höja kvaliteten på verksamheterna

Medarbetare

- Organisationskultur och värdegrundsfrågor är ständigt aktuella i kommunens utvecklingsarbete
- Medarbetarna i Härnösands kommun har chefer som är goda ledare
- ◆ Skillnader i löne-, utvecklings- och utbildningsmöjligheter som beror på någon av diskrimineringsgrunderna ska inte förekomma

Ekonomi

- ◆ God ekonomisk hushållning. Soliditeten ska öka
- Ekonomi- och verksamhetsuppföljning präglas av en analys av hög kvalitet
- Alla som verkar inom kommunen ska ha förståelse för god ekonomisk hushållning

Ekonomi

Resultat (mnkr)	Utfall 2014	Utfall 2015
Intäkter	113,4	129,2
Kostnader	-627,5	-658,2
Nettokostnad	-514,1	-529,0
Skattemedel	516,2	529,1
Resultat	2,1	0,1

Socialnämnden redovisar ett överskott på 0,1 mnkr i årsbokslutet 2015.

Kostnaderna visar en ökning med 30,7 mnkr jämfört med föregående år. Ökningen kan hänföras till personalkostnader som främst beror på lönerrevision samt ett nytt särskilt boende med 20 platser. Intäkterna har ökat med 15,8 mnkr. Bidragsintäkter från Migrationsverket står för 13,2 mnkr av den ökningen.

Verksamhetsuppföljning (mnkr)	Netto-kostnad 2014	Netto-kostnad 2015	Skatte-medel 2015	Resultat 2015
Socialnämnden	-1,3	-1,4	1,3	-0,1
Förvaltningsledning	-17,3	-11,5	18,2	6,7
Administration	-4,7	-5,5	5,7	0,2
Anhörig- och närståendestöd	-2,6	-3,5	4,2	0,7
Serviceenhet och nattpatrull	-9,4	-10,9	10,5	-0,4
Biståndsenhet	-5,7	-6,5	6,8	0,3
Betalningsansvar, utskrivningsklara	-2,0	-1,7	1,2	-0,5
Hemtjänstpeng	-89,9	-76,5	69,2	-7,3
Kommunal hemtjänst	-16,7	-21,4	15,6	-5,8
Individ- och familjeomsorg	-61,7	-64,7	67,2	2,5
Omsorg om funktionshindrade	-124,5	-121,9	125,1	3,2
Särskilt boende	-91,5	-104,7	106,7	2,0
Entreprenad, särskilt boende	-42,6	-43,6	42,9	-0,7
Hälso- och sjukvård	-33,8	-34,9	36,3	1,4
Personlig assistans	-10,4	-20,3	18,2	-2,1
Summa	-514,1	-529,0	529,1	0,1

Förvaltningsledning redovisar ett överskott på 6,8 mnkr, till stor del beroende på justering av detaljbudget av lokalhyror som gjordes inför året samt extra budgetmedel för flyktingrelaterade insatser.

Under första halvåret var kön till kommunens korttidsenhet ansträngd på grund av antalet medicinskt färdigbehandlade inlagda på sjukhus. Även kön till särskilt boende ökade under samma period. Kostnaderna för betalningsansvar för utskrivningsklara överskred då budget med 1,0 mnkr. Under andra halvåret har situationen förbättrats avsevärt och underskottet har minskat till 0,5 mnkr.

Hemtjänstpeng är den ersättning som betalas ut till både de privata och de kommunala hemtjänstutförarna för utförd tid hos brukare. Utfallet av utförda hemtjänsttimmar per dag är i genomsnitt under året 70 timmar mer än den budgeterade volymen. Totalt har i genomsnitt 634 timmar/dag hemtjänst utförts under 2015. Volymen av utförda timmar har sjunkit stadigt under året, från som mest 674 timmar i februari till 573 timmar i december. De privata utförarnas andel av den totala utförda tiden är i december 17,2%.

Den kommunala hemtjänsten visar på ett underskott om 5,8 mnkr. Intäkterna har minskat dels på grund av färre utförda hemtjänsttimmar, dels att de privata hemtjänstutförarnas andel har ökat. Kostnaderna för den kommunala hemtjänsten har inte minskat i samma utsträckning på grund av övertalighet av personal.

Individ- och familjeomsorg redovisar ett överskott på 2,5 mnkr. Den huvudsakliga orsaken är erhållna statsbidrag på totalt 15 mnkr över budget.

Institutionsboenden visar ett överskott på 5,4 mnkr. Det nya avtalet om utökade platser för ensamkommande barn bidrar till att bidragsintäkternas utfall är 7,5 mnkr högre än budgeterat.

Kostnaderna för externa placeringar på HVB-hem för barn och unga har ökat markant under årets sista månader till följd av flyktingsituationen. Kostnaderna uppgår till 13,8 mnkr vilket är 4,2 mnkr mer än budgeterat. Statsbidrag och lägre kostnader på övriga verksamheter gör att Barn- och familjeenheten ändå kan redovisa ett överskott på 0,6 mnkr.

Den totala kostnaden för försörjningsstöd uppgår till 27,8 mnkr. Kostnaderna för försörjningsstöd inklusive samarbetet med arbetslivsförvaltningen, "Jobsbsatsning", har överstigit budget med 4,6 mnkr. Schablonintäkter från Migrationsverket är 3,6 mnkr bättre än budgeterat vilket medför att underskottet kan begränsas.

Kostnaderna för placeringar av vuxna överstiger budget med 2,0 mnkr.

En del av det totala överskottet inom Omsorg om funktionshindrade kan hänföras till färre antal barn som deltar i fritidsverksamhet för barn inom särskola och särgymnasium, vilket ger ett överskott på 0,9 mnkr för verksamheten. Utfallet för externa placeringar visar ett överskott på 0,5 mnkr då Migrationsverket beviljat medel för extraordinära kostnader.

Trots en ökning av tilldelade skattemedel för personlig assistans med 3,5 mnkr för 2015 är underskottet 2,1 mnkr vilket kan härledas till ökade volymer och att ersättningen anpassats till den av Regeringen fastställda schablonen.

Utfallet på övriga verksamhetskostnader samt avgiftsintäkter gör att Särskilt boende kan redovisa ett överskott på 2,0 mnkr. Intäkterna står för 1,9 mnkr av överskottet.

Överskottet på Hälso- och sjukvård beror främst på att kostnaderna för tekniska hjälpmedel och övrigt förbrukningsmaterial har kunnat hållas på en lägre nivå än budgeterat.

Investeringar (mnkr)	Investering 2014	Investering 2015	Årsbudget 2015
Brandskydd	0,0	0,5	0,8
Inventarier	0,1	0,5	1,5
Sängar Säbo	0,5	0,1	0,3
Passersystem och läs	0,0	0,3	0,5
Summa	0,6	1,4	3,1

Investeringsmedel har inte nyttjats i den utsträckning som beviljats eftersom åtgärder för brandsäkerhet inte kunnat genomföras enligt planering. Förskjutningen i tidsplanen medför att investeringsmedel kommer att nyttjas under 2016.

Framtiden

Befolkningen blir äldre

De kommande åtta åren kommer antalet personer i Härnösand över 75 år att öka med 971 personer. Privata boendialternativ för äldre kan påverka behovet av kommunala boenden. För att förebygga ohälsa kommer personer som är 75 år och äldre att erbjudas uppsökande verksamhet.

Bemannning och boende

Regeringen genomför en treårig satsning på ökad bemanning inom äldreområdet. Det innebär att vi kan öka personaltätheten. Vidare ser vi en fortsatt tillströmning av ensamkommande asylsökande barn och unga vilket medför ökat behov av fler boendeplatser, erfarna socialsekreterare och utbildad boendepersonal. Även det ökade behovet av försörjningsstöd gör att vi

behöver rekrytera fler socialsekreterare.

Rådande bostadsbrist behöver ses över tillsammans med andra aktörer för att lösa bostadsfrågan för personer med viss problematik.

Kvalitet för brukare och personal

Tillsammans med Vårsta Diakoni påbörjas ett aktivitetsprojekt för personer med psykisk funktionsnedsättning. Tillgängligheten inom gruppboenden för funktionshindrade kartläggs.

Vårdplaneringar inför utskrivning från sjukhus kommer till viss del att genomföras via videokonferens. Projektet Trygg Hemgång med målsättning att skapa trygghet i hemmet efter utskrivning från sjukhus ska utvärderas. Arbetet med värdegrundsfrågor kommer också att fortsätta för att öka nöjdheten hos brukare och klienter.

Upphandling av arbetskläder till vår omvårdnadspersonal pågår. Enligt Socialstyrelsens nya hygienföreskrifter måste omvårdnadspersonal använda arbetskläder. Arbetsmiljöåtgärder kommer att vidtas för att bland annat minska sjukfrånvaron hos medarbetare.

Inom samtliga verksamhetsområden pågår arbete med att kvalitetssäkra, effektivisera och utveckla.

AB Härnösandshus

Härnösandshus ägs i sin helhet av Härnösands kommun. I AB Härnösandshus ingår det helägda dotterbolaget AB Härnösands kommunfastigheter.

Bolaget är Härnösands största bostadsbolag med 1 740 lägenheter, centralt belägna i Härnösands tätort, fördelade på följande boendeformer, vanliga lägenheter, plusboendelägenheter, studentlägenheter och övernattningslägenheter.

Antal lägenheter i Härnösandshus Plusboende uppgår till 382 st och finns i 8 st fastigheter i centrala Härnösand. Plusboende är i grunden fräscha hyreslägenheter anpassade för lite äldre hyresgäster, samlade i utvalda hus i flera av våra mest attraktiva bostadsområden. I Plusboende finns hög bekvämlighet, trygghet och tillgång till gemensamma utrymmen för aktiviteter som främjar gemenskapen mellan hyresgästerna. Plusboende är alltjämt en populär boendeform som intresserar en stor del av Härnösandsborna. Plusboende har också rönt stort intresse utanför Härnösand med många studiebesök som följd.

Härnösandshus har 48 studentlägenheter. Det finns både möblerade och omöblerade studentlägenheter samlade i 3 fastigheter. I alla våra studentlägenheter ingår bredband. Vid årsskiftet 2015 lämnade Härnösandshus studentboendet på Hovsjorden. En fastighet som bolaget hyrt sedan 2007 och bedrivit uthyrning av studentlägenheter. Till följd av det minskande behovet av studentlägenheter i Härnösand har Härnösandshus utnyttjat möjligheten att säga upp hyresavtalet.

Härnösands kommunfastigheter äger sedan 1997-12-30 lokaler för i huvudsak kommunal verksamhet. I fastighetsbeståndet finns bland annat Rådhuset, Teatern, Technichus, räddningstjänstens byggnad, samt fritidsanläggningar, t.ex. Simhallen och Högsållätten.

Förändringar i fastighetsbeståndet

Befolkningen i Härnösand ökar. Av detta följer en ökad efterfrågan på bostäder och framför allt hyreslägenheter. Härnösandshus planerar att tillskapa fler lägenheter i Härnösand. Under 2015 har bolaget omvandlat en verksamhetslokal som kommunen lämnat till två nya pluslägenheter. De nya lägenheterna finns i bolagets fastighet på Torsvik. Under 2015 har Härnösandshus också omvandlat 4 st. övernattningslägenheter till vanliga lägenheter.

Under året har också den detaljplaneändring, som syftar till att möjliggöra en nybyggnation av ett femvåningshus vid Gådeå Park, färdigställt. Arbetet har försenats till följd av att boende i området överklagat detaljplanen. Länsstyrelsen avlog överklagandet. Härnösandshus har därefter genomfört en upphandling av ett femvåningshus och byggnationerna påbörjas i februari 2016.

Härnösandshus har under 2015 också genomfört en förstudie för att undersöka möjligheten att omvandla estetiska programets verksamhetslokaler till lägenheter. Förstudien har visat att det går att skapa 27 nya lägenheter i kvarteret Vågmannen. Projektarbetet startar i början av 2016 och eventuell byggstart är beroende av när estiska programmet lämnar lokalerna.

Sammanfattningsvis planerar Härnösandshus i dagsläget för knappt 70 nya lägenheter.

Under 2015 har Härnösandshus också investerat i s.k. underjordsbehållare. Tanken är att när matavfallsinsamlingen för flerfamiljshus träder i kraft ska ett nytt system för att hantera matavfall och brännbart avfall installeras. Avfallet förvaras i underjordsbehållare istället för i traditionella sopkärl eller containrar. Det finns flera fördelar med detta, exempelvis mindre lukt och bättre arbetsmiljö för både vår personal och Hemabs personal.

Härnösands kommunfastigheter har under 2015 färdigställt etapp 1 vid Bondsjöanläggningen som bl.a. omfattar en ny servicebyggnad med omklädningsrum och serveringsutrymmen.

Arbetet med etapp 2 vid Bondsjöanläggningen, som omfattar ett kombinerat förråd och garage för bl.a. pistmaskin och gräsklippare, har påbörjats under 2015. Etapp 2 omfattar också nya parkeringsplatser, ett nytt sekretariat för skidverksamheten samt rivning av gamla byggnader. Projektet beräknas vara klart i maj 2016.

Projekteringsarbetet för två nya gruppboenden med sammanlagt ca 12 lägenheter har också påbörjats. Utrednings-, projekterings- och byggnadsarbetet kommer att pågå under hela 2016 med ett beräknat färdigställande under första kvartalet 2017.

Investeringar och underhåll

Koncernens totala underhåll inklusive reparationer har under 2015 uppgått till 31,1 mkr (30,4). Årets investeringar uppgick till 21,8 mkr (29,3). Reparations- och underhållskostnaderna samt investeringarna fördelar sig på respektive bolag i koncernen enligt följande:

Härnösandshus har genomfört reparations- och underhållsåtgärder för 26,6 mkr och investerat 6,9 mkr i fastighetsbeståndet.

Härnösands kommunfastigheter har genomfört reparations- och underhållsåtgärder i fastighetsbeståndet för 4,5 mkr och gjort investeringar för sammanlagt 14,9 mkr.

Det planerade underhållet i Härnösands kommunfastigheter är 105 % högre 2015 än 2014 och beror framför allt på åtgärder på Härnösands Teater.

Bostadshyror

Hyran för 2015 har höjts med 1,25 %.

Enligt SABO:s statistik har Härnösandshus vid utgången av 2015 den näst lägsta genomsnittshyran bland de kommunägda bostadsföretagen i länet och betydligt lägre än genomsnittshyran i riket.

Under slutet av 2015 avslutades förhandlingarna om 2016 års hyror. Parterna var efter förhandlingarna överens om att hyran för 2016 skall höjas med 0,60 %.

Miljöarbete

Ett stort antal underjordsbehållare har installerats. Sammanlagt 24 st underjordsbehållare har installerats på 12 olika fastigheter. Under 2016 kommer installationen att fortsätta på 9 fastigheter.

På fastigheten Masten 16 har Härnösandshus uppgraderat värmepumpsanläggningen för att bättre kunna utnyttja befintlig anläggning och därigenom spara energi.

Härnösandshus har under året installerat ny energieffektiv trapphusbelysning på fastigheten Ugglan samt installerat nya moderna motorvärmare på fastigheten Tjädern.

På fastigheten Tunnbindaren 4, Teatern, pågår ett omfattande energiarbete med målsättningen att reducera uppvärmningskostnaderna och förbättra möjligheterna att styra och övervaka anläggningen på ett energieffektivt sätt.

Härnösandshus har också köpt in en ny servicebil som drivs av biogas. Allt för att minska företagets miljöpåverkan vid transporter. I början av 2016 har också en ny elbil köpts in.

Årets resultat

Härnösandshus redovisar ett positivt resultat före bokslutsdispositioner på 4,3 mkr. Ett resultat som överstiger budget med ca 0,5 mkr och det krav som ägaren framställt i ägardirektivet. Efter ett lämnat koncernbidrag till dotterbolaget Härnösands kommunfastigheter uppgår årets resultat till 2,3 mkr.

År 2015 har varit ett mycket bra år för Härnösandshus. Uthyrningsgraden har under hela året varit väldigt hög. I princip har bolagets vanliga lägenhetsbestånd varit fullt uthyrt. Bland studentlägenheterna har det däremot funnits vakanser i perioder under hela året. Vid årsskiftet uppgick uthyrningsgraden till 99,2 %. Det sammanlagda hyresbortfallet för bostäder är i nivå med bortfallet föregående år.

Räntekostnaderna har minskat successivt under året, vilket har haft en positiv effekt på bolagets rörliga lån samt på de lån som omsatts under året. Jämfört med föregående år har räntekostnaderna minskat med 1,4 mkr.

Kostnaderna för uppvärmning har dock ökat jämfört med föregående år. Kostnadsökningen uppgår till ca 0,5 mkr. Kostnaderna för snöröjning har däremot minskat jämfört med föregående.

Härnösandshus-koncernen fortsätter konsolideringen av koncernens balansräkning och det koncernbidrag som lämnats från moderbolaget till dotterbolaget har använts för att justera värdet på en fastighet i dotterbolaget.

Koncernens resultat för 2015 utvisar en vinst på 3,3 mkr.

Under 2016 kommer Härnösandshus arbete i huvudsak vara inriktat på att skapa fler bostäder i Härnösand. Byggnationen av det nya flerfamiljshuset invid Gådeå Park kommer att påbörjas i början av året och arbetet kommer att pågå under hela 2016 och halva 2017. Projekteringsarbetet för de nya lägenheter som

planeras i kvarteret Vägmannen kommer också att genomföras.

Förutom de konkreta byggplanerna arbetar Härnösandshus tillsammans med Samhällsförvaltningen för att skapa fler byggbara tomter genom detaljplaneändringar, bl.a. på Torsvik och på Kronholmen.

Under 2016 kommer också resterande underjordsbehållare att installeras. Insamlingen av matavfall kommer också att genomföras och den kommer att föregås av en omfattande informationskampanj i samarbete med arbetslivsförvaltningen.

Etapp två på Bondsjöanläggningen som bl.a. omfattar rivning av det gamla badets omklädningsrum samt uppförande av ett pistmaskinsgarage färdigställs i maj 2016.

Resultaträkning (mnkr)	2015	2014
Intäkter	152,5	148,5
Kostnader	-110,1	-104,8
Avskrivningar	-20,9	-20,4
Finansiella intäkter	0,1	0,2
Finansiella kostnader	-15,9	-18,4
Nedskrivningar anläggningstillgångar	-2,4	-2,4
Rörelseresultat efter finansnetto	3,3	2,7
Extraordinära kostnader	0,0	0,0
Skatt	0,0	0,0
Årets resultat	3,3	2,7

Härnösand Energi & Miljö AB

Härnösand Energi & Miljö AB, HEMAB, ägs till 100% av Härnösands kommun. I HEMAB ingår det helägda dotterbolaget Härnösand Elnät, HEAB.

HEMAB-koncernens verksamhet är uppdelad i fyra affärsområden; Fjärrvärme, Återvinning, Vatten och Elnät. Elnätsverksamheten bedrivs i dotterbolaget HEAB medan övriga verksamheter bedrivs i moderbolaget. Koncernens nettoomsättning uppgick till 297 mnkr(281,6) och resultat före skatt blev 19,7 mnkr (20,1). Investeringar i materiella anläggningstillgångar uppgick till 136,3 mnkr och bestod i huvudsak av anläggningar för el, fjärrvärme, vatten, återvinning och fibernät.

Resultaträkning (mnkr)	2015	2014
Nettoomsättning	297,0	281,6
Övriga intäkter	28,8	17,9
Kostnader	-233,6	-220,8
Avskrivningar	-63,8	-49,7
Rörelseresultat	28,5	29,0
Finansiella intäkter	0,3	1,2
Finansiella kostnader	-9,0	-10,3
Resultat från andel intresseföretag	0,0	0,2
Resultat efter finansiella poster	19,7	20,1
Skatt	-4,2	-6,3
Årets resultat	15,6	13,9

Fjärrvärme – många nya anslutningar till fjärrvärmenätet

Affärsområde Fjärrvärme har under 2015 fortsatt med kundträffar inom ramen för Prisdialogen. Kunderna har varit nöjda med den information vi har gett dem och visat förståelse för de prisjusteringar som varit nödvändiga.

De årliga Reko-träffarna genomfördes i december. Villaägarna fick lyssna till Sara Mattsson, rektor för Härnösands gymnasium och projektledare Håkan Öhlund, som presenterade drivkrafterna bakom samt utvecklingen av det samlade Härnösands gymnasium och sammanslagningen av högstadieskolorna. Företagarna bjöds på en lunch i samband med informationen. Träffarna hölls på Technichus för företagen respektive Härnösands gymnasium för villaägarna.

Under hösten byggde vi en ny reservpanna på Saltvik. Syftet är att öka tillgängligheten ytterligare vid eventuella driftstörningar eller vid underhållsarbete.

Under året har vi aktivt jobbat för att nå ut till kunder som ännu inte har fjärrvärme, men kan erbjudas detta. Detta arbete fortgår under 2016.

Antalet nyanslutningar under 2015 blev 46 stycken, varav ungefär hälften anslöts i och med utbyggnaden på Lövudden.

Som ytterligare ett steg i vår miljöutveckling kompletterade vi i december den gamla biobränslepannan på kraftvärmeverket med mätutrustning för kväveoxider. Mätningarna startades vid årsskiftet 2015/2016.

Försäljningen av fjärrvärme har under året uppgått till 163

GWh, motsvarande försäljning av el blev 31 GWh och vindkraftproduktionen blev inte mindre än 19 GWh, vilket är det högsta värdet sedan produktionen startade.

Vatten – flera insatser för långsiktigt miljötänk

Affärsområde Vatten har under 2015 avslutat det planerade spolprogrammet för merparten av centralorten som genomförts i syfte att ge kvalitetshöjande effekter för dricksvattnet. Projektet beräknades ta fem år, men har nu genomförts på fyra år. Spolningarna har förutom kvalitetshöjande effekter även gett ökad kunskap om driftstatus och brister i vattenledningsnätet vilket blev en naturlig följd av spolningarna. Resultatet har visat att det var ett riktigt beslut att genomföra spolningarna och under 2016 kommer spolning genomföras i fler områden där spolningar ännu inte har genomförts.

Investeringar i form av nytt system för returslampumpning på Kattastrand har gett bättre kontroll på processen och även gjort den mer energieffektiv. Därutöver har hela styr- och övervakningssystemet bytts ut, vilket ger förbättrade övervakningsmöjligheter och bättre möjlighet till styrning.

Mätningar visar att energiförbrukningen har minskat med närmare 20% per renad kubik vatten sedan 2007. Minskningen har möjliggjorts genom kontinuerliga effektiviseringar och förbättringar i våra anläggningar.

Projekt VA södra Härnön vann under hösten 2015 laga kraft och därmed övergick det till HEMAB i egenskap av Härnösands kommuns VA-huvudman. Processen har därmed startats upp och upphandling av samarbetspartner har påbörjats.

Vi har under året bytt en av pumparna för spillvatten som finns på Kanaludden. 80-90% av allt spillvatten i centralorten går via Kanaluddens pumpstation. Bytet medförde en betydande energieffektivisering.

Under året har vi genomfört samråd gällande vattenskyddsområde för Bondsjön. Samrådet har varit bra och vissa justeringar har gjorts med hänsyn till inkomna synpunkter. Bland annat har den geografiska zonindelningen delvis förändrats. Ansökan om fastställande av vattenskyddsområde för Bondsjön lämnades in i januari 2016.

Under sommaren anslöts det nybyggda området Nickebostrand till det kommunala vattenledningsnätet. Under året har ett flertal ledningsnätsprojekt genomförts, bland annat på Sehlstedtsvägen med så kallad re-lining av gamla ledningar, men även några större projekt med byten av vatten- och avloppsledningar på bland annat Allévägen, Eriksbergsgränd, Murbergsvägen, Pilgatan och Verksgatan för att nämna några.

Återvinning – miljöstyrande taxa och underjordsbehållare i fokus

Affärsområde Återvinning har under året tagit emot stora mängder jord från bland andra Ekokem (f.d. SAKAB) och deras saneringsarbeten i Östrand och på Norra kajen i Sundsvall.

Under hösten tog vi även emot aska från Econovas anläggning

i Överskog, vilken användes för att sluttäcka näst sista deletapen av gamla hushållsdeponin vid Älands återvinningsanläggning. Askan ligger nu i säkert förvar, under ett tätskikt bestående av en åldersbeständig gummiduk samt ett kommande jordlager som ska beväxas.

Under 2015 startades arbetet med att ta fram en miljöstyrande taxa, som planeras beslutas och verkställas under 2016.

Upphandlingen av bygget av biogasanläggningen i Äland startade under våren. Uppdraget tilldelades slutligen Eisenmann. Parallellt med upphandlingen har förberedande markarbeten genomförts i form av bland annat anslutande vägar och vändplan.

I februari beslutade styrelsen att vi ska ge fastighetsägare i Härnösand möjlighet att använda så kallade underjordsbehållare. I skrivande stund finns det 140 behållare som antingen är nedgrävda eller ska grävas ner under det kommande året. En ny kranbil, som ska användas till att tömma behållarna, anlände i december.

Införandet av matavfallsinsamling går framåt och i december hade systemet införts i samtliga flerfamiljshus, med undantag för de som inväntar nedgrävning av underjordsbehållare.

Efter branden i Återbruket på Härnösands kretsloppspark, handlades en ny, verksamhetsanpassad byggnad, upp. JASAB startade uppbyggnaden under hösten och bygget planeras stå klart i början av 2016. Den nya byggnaden kommer ytterligare öka fokuset på och möjligheten till återbruk genom att lokalerna i större utsträckning anpassas till verksamheten.

Vi har kunnat se en stadig ökning av inflödet av återvinningsmaterial sedan öppningen av Härnösands kretsloppspark. Under 2015 noterade vi en dubbling och kunde totalt summera cirka 5000 ton material. Till detta ska även farligt avfall adderas. Mängden material till Älands återvinningsanläggning är trots detta oförändrat, vilket tyder på en ökad grad av återvinning.

Elnät – vädersäkringen av elnätet en viktig fråga

Affärsområde Elnät ansöker var fjärde år om ny intäktsram för Elnät och 2015 var det dags igen. Vi sökte 388 miljoner för perioden 2016-2019 och blev även beviljade det.

Vi ökade takten ytterligare gällande vädersäkring av elnätet. Under 2015 kunde vi radera fyra mil friledning jämfört med ungefär en mil per år fram till 2014, då vi raserade två mil. Att vädersäkra elnätet är en viktig del av leveranssäkerheten till våra kunder och detta i kombination med förbättrat underhållsarbete gör att vi kan se en långsiktig trend med färre strömbrott. Ett av projekten i vår satsning gällande leveranssäkerheten av el till våra kunder var projekten Solum - Ytterfalle. En sjöförlagd kabel ger oss bättre möjlighet att leda om strömmen vid ett eventuellt strömbrott i både Solums- och Ytterfalleområdet.

Vi genomförde även den årliga träffen för elinstallatörer, där vi informerade om bland annat mikroproduktionsanläggningar och för- och färdigamöten på webben.

Fem nya vindkraftverk belägna på Stormon har anslutits till vårt nät under året. Anslutningsavgiften för dessa var cirka 20 miljoner och effektmässig är de numera vår största kund. Genom anslutningen ökar energiomsättningen med 20% totalt i vårt nät, vilket får anses vara en ansevärd ökning.

Under 2015 införde vi även en ny tariff för mikroproducenter, för att de ska kunna söka statlig ersättning i form av skattereduktion för sin produktion.

Ny vinterbelysning invigdes på Stora torget i samband med den årliga Ljusfesten, då flera av våra medarbetare på affärsområde Elnät var med och skapade förutsättningar för det trevliga och stämningsfulla evenemanget.

Miljöpåverkan

Affärsområdena Fjärrvärme, Återvinning och Vatten, som alla återfinns i moderbolaget, bedriver tillstånds- och anmälningspliktig verksamhet enligt miljöbalken. Verksamheternas huvudsyften är att minska miljöpåverkan i samhället; Fjärrvärme genom att ta tillvara resurser som annars går till spillo, Återvinning genom att bidra till återvinning av avfall som annars skulle spridas i naturen och Vatten genom att ta hand om spillvatten som annars skulle förorena vattendrag och hav.

Under året har ett antal insatser gjorts, både internt och externt, till förmån för miljön. Vi har invigt både en laddstation för elbilar och en tankstation för biogasbilar. Förberedande markarbeten har genomförts inför bygget av biogasanläggningen vid Älands återvinningsanläggning. Inflödet till Härnösands kretsloppspark har ökat markant. Investeringar som innebär betydande energieffektiviseringar har genomförts inom affärsområde Vatten och den gamla biobränslepannan på kraftvärmeverket har kompletterats med mätutrustning för kväveoxider, för att nämna några saker.

Infrastruktur bredband

Driften av Härnösands, Sundsvalls, Timrås och Ånges stadsnät är gemensam och bedrivs i ServaNet AB. Äger ServaNet gör sedan tidigare HEMAB, Sundsvall Elnät samt Ånge, Strömsund, Berg och Ragunda kommuner. HEMAB äger fortfarande 100 procent av infrastrukturen i Härnösand med optofiber, kanalisering med mera.

I maj beslutades det att budgeten för bredband inom centrala Härnösand ökas med 4 miljoner, pengar HEMAB investerar och som ServaNet kan använda. Under 2015 satsades totalt 6 miljoner för att ge härnösandsborna snabbare uppkoppling. Bakom beslutet låg en ökad efterfrågan, främst från familjer i villaområden.

Räddningstjänsten Höga Kusten - Ådalen

Räddningstjänsten Höga Kusten – Ådalen är ett kommunalförbund mellan Sollefteå, Kramfors och Härnösand. Förbundet skall svara för den gemensamma verksamheten inom området skydd mot olyckor åt medlemskommunerna, i enlighet med vad som åligger var och en.

Verksamhet 2015

Måluppfyllelse

Det sammanvägda resultatet av verksamhetsmålen som helhet visar att vi har en uppfyllnadsgrad på 75 %. Detta är inte ett tillfredsställande utfall. I flera fall pågår arbetet för att nå de mål som inte har fullgjorts i tid, men det finns även några mål där arbetet inte har startats upp alls. Anledningen till att måluppfyllelsen inte är tillfredsställande beror främst på resursbrist i form av att vakanser efter pensionsavgångar inte har tillsats samt sjukskrivningar. En prioritering har dock gjorts och de viktigaste målen har prioriterats för att nå en god grad av måluppfyllelse där.

Förändringsarbete

Under 2014 genomfördes en medarbetarundersökning som pekade på flera förbättringsområden. Under det innevarande året har arbetet med att förbättra verksamheten och arbetsmiljön, enligt de synpunkter som togs upp i undersökningen, påbörjats. Alla medarbetare på heltid och representanter från beredskapsorganisationen har deltagit i delar av utbildningen *Förtroendefullt samarbete*. Personaldagar har hållits under hösten där inriktning och aktiviteter inför framtiden har diskuterats. Individuella samtal pågår med all personal inom heltidsorganisationen och en handlingsplan för det fortsatta arbetet har tagits fram och fastställts av direktionen

Förändringsarbetet har fått namnet PAFF – Positivt Arbete För Framtiden och symboliseras av den gröna smileyn.

Handlingsprogram

Kommunen ska enligt lagstiftningen anta ett handlingsprogram under varje mandatperiod som beskriver kommunens verksamhet och tänkta utveckling inom både räddningstjänst och det olycksförebyggande arbetet de kommande fyra åren. Under 2015 antogs ett nytt handlingsprogram för de kommande fyra åren av direktionen. Efter diskussion med medarbetare och styrande politiker om ambition och mål enades om tre fokusområden i handlingsprogrammet – *barn och unga, bibehållandet av en god uttryckande organisation och förebyggande av bränder*.

Tillsyn

Tillsynen har under året genomförts på skolor och förskolor samt asylboenden. Alla planerade tillsyner på dessa objekt har genomförts och målet är därmed uppnått. Objekt som inte haft tillsyn på länge betas succesivt av när de andra kategorierna är avklarade.

Under 2015 genomfördes totalt 204 tillsyner.

Eldstadsrelaterade bränder

Andelen eldstadsrelaterade bränder har varit högre inom vårt förbund än inom övriga riket under en tid. Vad detta beror på är svårt att veta exakt, men ett arbete för att skaffa oss mer kunskap om och i förlängningen minska förekomsten av dessa har intensifierats under året.

Beredskapsplanering för dammbrott

En grundlig utredning över konsekvenserna av eventuella dammbrott längs Ångermanälven har färdigställts. Underlaget ger en mer detaljerad beskrivning över eventuella flodvågor utbredning, tid för vattnets förflyttning och hur höga vattennivåerna blir längs älven.

En insatsplan har tagits fram som beskriver vilka åtgärder räddningstjänsten ska utföra i samband med ett eventuellt dammbrott.

Krisberedskap

En viktig uppgift är att ge medlemskommunerna stöd i sitt trygghets- och säkerhetsarbete, inom ramen för förbundsordningen. Ett avtal finns med samtliga medlemskommuner som reglerar *Samverkan till stöd för Ådalskommunernas krishantering*.

Räddningstjänsten Höga Kusten - Ådalen svarar för att en kvalificerad krishanteringshandläggare arbetar tillsammans med kommunernas beredskapssamordnare med målet att förebygga och stärka kommunernas förmåga att hantera extraordinära händelser

Dynamisk resurshantering

Under året har ett nytt sätt att larma ut räddningstjänsten införts. Detta innebär att SOS Alarm nu, via GPS, automatiskt får upp de resurser som är närmast olycksplatsen och larmar de förmågor som behövs. Detta är ett nytt sätt att arbeta gentemot tidigare då man larmade ”stationer” och utgick från att styrkorna alltid var på plats på brandstationen. Tekniken kallas för Dynamisk resurshantering (DRH) och Västernorrland är det första länet i landet att gå in i det nya systemet. Införandet har tagit mycket arbetstid i anspråk då larmplaner har omarbetats och intern utbildning om förändringarna har genomförts.

Räddningstjänst

Antalet uppdrag har även i år varit fler än genomsnittet de senaste 10 åren, men har dock minskat i jämförelse med föregående år. Detta beror främst på att det var en sämre sommar vädermässigt med färre antal skogsbränder och färre gräsbränder under våren.

I väntan på ambulans (IVPA) är ett uppdrag som har ökat de senaste åren och är för andra året i rad det vanligaste uppdraget och utgör nästan 25 % av alla insatser.

Den ökningen av trafikolyckor som skedde förra året verkar bestå och antalet är högre än någonsin.

Ekonomi

Balanskrav och finansiella mål

På samma sätt som kommunerna står kommunalförbundet under lagen om balanskrav. Målet som överenskommits med ägarkommunerna är att resultatet skall uppgå till + 0,01 % av omsättningen, vilket för 2015 innebar 7700 kronor. Årets resultat blev 533 tkr.

Balanskravet kommer dock inte att uppnås. Orsaken är att realisationsvinsterna blivit större än väntat då förbundet har sålt en båt samt erhållit en utbetalning i ett försäkringsärende.

Under 2016-2018 kommer det att budgeteras resultat som återställer det negativa balanskravsresultatet 2015.

Resultaträkning (mnkr)	Resultat	Budget	Resultat
	2015	2015	2014
Verksamhets intäkter	6,1	5,1	5,8
Verksamhetens kostnader	-73,7	-72,5	-71,7
Avskrivningar	-3,5	-4,3	-3,1
Jämförelsestörande intäkter	0,0	0,0	1,3
Verksamhetens nettokostnad	-71,0	-71,7	-67,8
Kommunbidrag	72,0	72,0	69,9
Finansiella intäkter	0,0	0,1	0,1
Finansiella kostnader	-0,4	-0,4	-0,3
Resultat före extraordinära poster	0,5	0,0	1,9
Extraordinära intäkter			
Extraordinära kostnader			
Årets resultat	0,5	0,0	1,9

Intäkter

Av förbundets totala intäkter utgörs ca 90 % av intäkterna av medlemskommunernas bidrag. Resterande del av intäktssidan är avgifter i samband med myndighetsutövning, försäljning av olika tjänster som förbundet erbjuder samt en del ersättningar för t.ex. hyror.

Orsaken till att resultatet ser ut så som det gör kan förklaras med att förbundet under året haft mer intäkter än vad som budgeterats för. Intäkternas ökning beror bl.a. på en försäljning av en båt som inte budgeterats för samt en utbetalning i ett försäkringsärende rörande ett fordon.

Kostnader

Av förbundets totala kostnader, består ca 75 % av personalkostnader, såsom löner/arvoden, arbetsgivaravgifter och pensioner. Resterande 25 % handlar framför allt om driftskostnader för att kunna upprätthålla verksamheten. Det handlar om hyror, underhåll och drift av maskiner och inventarier, avgifter, inköp av arbetskläder, larmkostnader, mm.

Under 2015 har ett omfattande förändringsarbete påbörjats i förbundet vilket genererat en del ökade kostnader i form av kostnader för kurser, personalrepresentation och föreläsare.

Investeringar

De två största investeringsprojekten under 2015 är ett nytt släck-/räddningsfordon i Härnösand och ombyggnad av brandstationen i Ullånger. Släck-/räddningsfordonet är taget i drift som planerat medan ombyggnationen inte har kunnat färdigställas i tid pga. leveransförseningar. Det arbetet fortlöper under 2016. Det har dessutom genomförts en del mindre projekt såsom upprustning av räddningsmateriel, ny mindre personbil och utrustning för fysisk träning.

Framtid

Under året har ett nytt handlingsprogram innehållande en ny vision, inriktningar och mål arbetats fram. Detta anger en tydlig vilja och ambition för framtiden. Arbetet med PAFF – Positivt Arbeta För Framtiden kommer att fortsätta under 2016 och diskussion pågår om att införliva en del av de idéer som har kommit fram, i olika möten med medarbetarna, i verksamheten.



Finansiella rapporter

RESULTATRÄKNING

Mnkr		Kommun	Kommun	Koncern	Koncern
		2015	2014	2015	2014
Verksamhetens intäkter	Not 1	285,8	271,4	699,7	660,8
Verksamhetens kostnader	Not 2	-1 675,6	-1 602,9	-1 953,3	-1 868,1
Jämförelsestörande poster	Not 3	21,3	12,2	21,3	12,7
Avskrivningar	Not 4	-32,7	-26,3	-121,0	-100,3
Verksamhetens nettokostnader		-1 401,3	-1 345,6	-1 353,3	-1 294,9
Skatteintäkter	Not 5	1 072,8	1035,5	1072,8	1035,5
Generella statsbidrag o utjämning	Not 6	341,2	321,4	341,2	321,4
Finansiella intäkter	Not 7	5,2	4,9	1,0	2,2
Finansiella kostnader	Not 8	-16,7	-10,2	-37,1	-34,7
Resultat före extraordinära poster		1,3	6,0	24,6	29,5
Skattkostnad	Not 9	0,0	0,0	-4,2	-6,3
Årets resultat		1,3	6,0	20,4	23,3

KASSAFLÖDESRAPPORT

Mnkr		Kommun	Kommun	Koncern	Koncern
		2015	2014	2015	2014
Den löpande verksamheten					
Årets resultat		1,3	6,0	20,4	23,3
Justering för av- och nedskrivning		32,7	26,3	121,2	100,3
Justering för gjorda avsättningar		-9,5	-23,1	-10,6	-29,8
Justering för ianspråktaga avsättningar		3,5	-1,6	0,0	0,0
Ej likviditetspåverkande poster	Not 25	-13,6	-12,2	-13,6	-12,2
Justering för uppskjuten skatt		0,0	0,0	4,1	6,3
Utbetalning pensionsstiftelse		0,0	0,0	0,0	-8,7
<i>Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital</i>		<i>14,4</i>	<i>-4,6</i>	<i>121,5</i>	<i>79,2</i>
Ökning (-) / Minskning (+) förråd och varulager		0,0	0,0	2,2	-1,2
Ökning (-) / Minskning (+) kortfristiga fordringar		-22,5	8,8	-26,4	-0,1
Ökning (+) / Minskning (-) kortfristiga skulder		86,7	-3,1	166,5	11,6
Kassaflöde från den löpande verksamheten		78,6	1,1	263,8	89,5
Investeringsverksamheten					
Investering i materiella anläggningstillgångar		-132,3	-74,4	-288,9	-182,0
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		0,3	0,1	1,5	0,0
Bidrag till materiella anläggningstillgångar		0,0	5,7	0,0	0,0
Investering i immateriella anläggningstillgångar		0,0	0,0	0,1	0,1
Investering i finansiella anläggningstillgångar		-13,8	-2,9	-14,7	-3,1
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-145,8	-71,5	-302,0	-185,0
Finansieringsverksamheten					
Ökning långfristiga fordringar		0,0	2,4	0,0	-0,3
Minskning av långfristiga fordringar		-0,4	0,0	0,0	0,0
Långfristig upplåning		100,0	50,0	103,3	82,6
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		99,6	51,4	103,3	82,3
Årets kassaflöde		32,4	-19,0	65,1	-13,2
Likvida medel vid årets början		0,3	19,3	67,7	80,9
Likvida medel vid årets slut		32,7	0,3	132,8	67,7
Förändring av likvida medel		32,4	-19,0	65,1	-13,2

BALANSRÄKNING

Mnkr		Kommun 2015	Kommun 2014	Koncern 2015	Koncern 2014
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Imateriella anläggningstillgångar	Not 10	0,0	0,0	0,1	0,2
Materiella anläggningstillgångar					
Byggnader, mark och tekn. anlägggn.	Not 11	510,4	419,6	2059,9	1 909,8
Maskiner och inventarier	Not 12	43,7	35,2	127,8	111,6
Summa materiella anläggningstillgångar		554,1	454,8	2187,7	2 021,4
Finansiella anläggningstillgångar					
Andelar i koncern- och intresseftg m fl	Not 13	200,1	185,3	28,5	13,7
Fordr. hos koncern- och intresseftg m fl	Not 14	6,6	7,6	6,8	5,2
Summa finansiella anläggningstillgångar		206,7	192,9	35,3	18,9
Summa anläggningstillgångar		760,8	647,8	2 223,0	2 040,4
Omsättningstillgångar					
Förråd mm	Not 15	0,1	0,1	5,6	7,9
Kortfristiga fordringar	Not 16	127,6	105,1	181,9	155,5
Kassa och bank	Not 17	67,2	21,7	132,8	67,7
Summa omsättningstillgångar		194,9	126,9	320,3	231,2
S:A TILLGÅNGAR		955,7	774,6	2 543,3	2 271,6
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital					
Ingående eget kapital		-203,1	-209,1	60,2	58,3
Justering Härnösandshus		0,0	0,0	0,0	-21,3
Årets resultat		1,3	6,0	20,4	23,3
Summa eget kapital	Not 18	-201,8	-203,1	80,6	60,2
Avsättningar					
Avsättning för pensioner	Not 19	632,1	655,2	641,2	663,5
Andra avsättningar	Not 20	7,6	4,1	22,8	24,6
Latent skatt		0,0	0,0	73,5	67,7
Summa avsättningar		639,7	659,3	737,5	755,8
Skulder					
Långfristiga skulder	Not 21	129,7	80,1	1213,8	1 110,6
Kortfristiga skulder	Not 22	388,1	238,3	511,5	344,9
Summa skulder		517,9	318,4	1 725,3	1 455,5
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		955,7	774,6	2 543,3	2 271,6
Ställda säkerheter och ansvarsförbindelser					
Borgensåtaganden	Not 23	1 177,8	1125,9	1177,8	1 125,9
Ansvarsförbindelser	Not 24	1 192,3	1302,2	1192,7	1 302,6

NOTER

Mnkr	Kommun 2015	Kommun 2014	Koncern 2015	Koncern 2014
Not 1 Verksamhetens intäkter				
Försäljningsintäkter	18,1	16,6	432,1	406,1
Taxor och avgifter	42,1	44,1	42,1	44,1
Hyror och arrenden	34,5	30,9	34,5	30,9
Bidrag	159,1	147,0	159,2	147,0
Försäljning verksamhet	30,9	32,6	30,9	32,6
Försäljning omst- och anlägg.tillgångar	1,1	0,2	1,0	0,2
Summa verksamhetens intäkter	285,8	271,4	699,7	660,8
Not 2 Verksamhetens kostnader				
Bidrag	-94,3	-81,1	-94,3	-81,1
Bränsle, energi o vatten	-9,4	-10,7	-9,4	-10,7
Entreprenader och köp av verksamhet	-217,0	-219,0	-217,0	-219,0
- Äldreomsorg	-59,9	-68,0	-59,9	-68,0
- Förskola	-34,4	-34,3	-34,4	-34,3
- Gymnasie	-23,3	-24,4	-23,3	-24,4
- Räddningstjänst	-22,3	-21,5	-22,3	-21,5
- Gator och vägar	-21,1	-21,1	-21,1	-21,1
- Vård vuxna med missbruksproblem	-17,8	-13,3	-17,8	-13,3
- Grundskola	-13,6	-11,7	-13,6	-11,7
- Personlig assistans	-8,0	-7,1	-8,0	-7,1
- Övrigt	-16,6	-17,6	-16,6	-17,6
Tjänster	-41,9	-42,9	-41,9	-42,9
Löner, ersättningar och sociala avgifter	-960,6	-903,6	-960,6	-903,6
Pensioner inkl löneskatt	-43,5	-43,5	-43,5	-43,5
Lokalhyror	-167,6	-164,7	-167,6	-164,7
Material	-64,2	-62,7	-64,2	-62,7
Övriga verksamhetskostnader	-77,1	-74,8	-354,8	-340,1
Summa verksamhetens kostnader	-1 675,6	-1 602,9	-1 953,3	-1 868,1
Not 3 Jämförelsestörande poster				
Gottgörelse pensionsstiftelsen	13,6	12,2	13,6	12,2
Återbetalning av försäkringar AFA	11,7	0,0	11,7	0,4
Bidrag Technichus	-4,0	0,0	-4,0	0,0
Summa jämförelsestörande poster	21,3	12,2	21,3	12,7
Not 4 Avskrivningar				
Avskrivningar	-30,5	-26,3	-116,4	-97,9
Nedskrivning fastigheter hos AB Härnösandshus	0,0	0,0	-2,4	-2,4
Nedskrivning planetarium	-0,6	0,0	-0,6	0,0
Nedskrivning datorer	-1,6	0,0	-1,6	0,0
Summa avskrivningar	-32,7	-26,3	-121,0	-100,3
Not 5 Skatteintäkter				
Kommunalskatt	1 073,6	1 038,0	1 073,6	1 038,0
Avräkning kommunalskatt				
- slutavräkning föregående år	-1,9	-2,7	-1,9	-2,7
- preliminär avräkning innevarande år	1,1	0,2	1,1	0,2
Summa skatteintäkter	1 072,8	1 035,5	1 072,8	1 035,5

NOTER

Mnkr	Kommun 2015	Kommun 2014	Koncern 2015	Koncern 2014
Not 6 Generella statsbidrag och utjämning				
Inkomstutjämning	250,2	228,9	250,2	228,9
Strukturbidrag	2,6	2,5	2,6	2,5
Bidrag för LSS-utjämning	45,0	45,8	45,0	45,8
Kommunal fastighetsavgift	42,6	41,5	42,6	41,5
Tillfälligt statsbidrag mottagning av flyktingar	7,5	0,0	7,5	0,0
Regleringsavgift	-1,0	5,7	-1,0	5,7
Kostnadsutjämning	-5,7	-3,1	-5,7	-3,1
Summa generella statsbidrag och utjämningsbidrag	341,2	321,4	341,2	321,4
Summa skatteintäkter och generella statsbidrag	1 414,1	1 356,9	1 414,1	1 356,9
Not 7 Finansiella intäkter				
Utdelning aktier	0,0	0,0	0,0	1,0
Ränteintäkter	0,2	0,1	0,7	0,6
Ränteintäkter från bolagen	0,1	0,3	0,0	0,2
Borgensprovision från bolagen	4,6	4,3	0,0	0,0
Andel i intresseföretag	0,0	0,0	0,0	0,2
Övriga finansiella intäkter	0,3	0,2	0,3	0,2
Summa finansiella intäkter	5,2	4,9	1,0	2,2
Not 8 Finansiella kostnader				
Låneräntor	-0,2	-0,3	-20,5	-24,7
Ränta pensionsskuld	-1,6	-1,2	-1,7	-1,2
Ränta pensionsskuld garantipension och visstidspens.	0,0	0,0	0,0	0,0
Ränta pensionsskuld ansvarsförbindelse	-14,7	-8,6	-14,7	-8,6
Övriga finansiella kostnader	-0,2	-0,1	-0,2	-0,1
Summa finansiella kostnader	-16,7	-10,2	-37,1	-34,7
Not 9 Skattekostnad				
Uppskjuten skatt	0,0	0,0	-4,2	-6,3
Summa skattekostnad	0,0	0,0	-4,2	-6,3
Not 10 Immateriella anläggningstillgångar				
Ingående anskaffningsvärde	0,0	0,0	9,0	9,0
Årets investeringar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	0,0	0,0	9,0	9,0
Ingående ackumulerade avskrivningar	0,0	0,0	-8,8	-8,7
Årets avskrivningar	0,0	0,0	-0,1	-0,1
Utgående akumulerade avskrivningar	0,0	0,0	-8,9	-8,8
Utgående bokfört värde	0,0	0,0	0,1	0,2

NOTER

Mnkr	Kommun 2015	Kommun 2014	Koncern 2015	Koncern 2014
Not 11 Byggnader, mark och tekn. anlägg.				
Ingående anskaffningsvärde	657,1	594,2	3 183,5	3 018,8
Årets investeringar	113,6	63,6	280,6	247,8
Försäljning	-0,2	-0,1	-2,1	-1,8
Omklassificeringar till maskiner o inventarier	0,0	-0,6	0,0	-0,6
Justering från fg. År	0,0	0,0	-33,0	-80,7
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	770,5	657,1	3 429,0	3 183,5
Ingående ackumulerade avskrivningar	-237,6	-217,0	-1 273,8	-1 166,5
Årets avskrivningar	-22,6	-20,6	-83,0	-77,7
Årets nedskrivningar	0,0	0,0	-2,4	-2,4
Utrangering	0,0	0,0	-10,0	-23,8
Effekt K3	0,0	0,0	0,0	-3,4
Utgående akumulerade avskrivningar	-260,2	-237,6	-1 369,2	-1 273,8
Utgående bokfört värde	510,4	419,6	2 059,9	1 909,8
<i>Fördelning per område:</i>				
- markreserv	19,5	17,9	19,5	17,9
- verksamh.fastigheter	95,1	34,6	888,0	828,3
- fastigheter för affärsverksamhet (va-verk, hamnar)	36,1	36,3	117,1	117,7
- publika fastigheter (gator, vägar, parker)	309,1	297,5	309,1	297,5
- tomträttsmark	4,3	4,3	4,3	4,3
- exploateringsmark	0,2	0,5	0,2	0,5
- tekniska anläggningar (fjärrvärmeanläggning, reningsanläggning m.m.)	0,0	0,0	586,4	565,4
- pågående arbete	46,2	28,4	135,4	78,1
Utgående bokfört värde	510,4	419,6	2 059,9	1 909,8
Not 12 Maskiner och inventarier				
Ingående anskaffningsvärden	176,6	165,5	385,1	360,0
Årets anskaffningar	18,7	10,5	41,3	39,7
Omklassificering från pågående arbete	0,0	0,6	0	0,6
Försäljningar/Utrangeringar/Nedskrivningar	-2,3	0,0	-4	-15,2
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	193,0	176,6	422,4	385,1
Ingående avskrivningar	-141,4	-136,0	-273,5	-269,2
Årets avskrivningar	-7,9	-5,4	-22,7	-18,5
Försäljning / utrangeringar	0,0	0,0	1,6	14,3
Utgående ackumulerade avskrivningar	-149,3	-141,4	-294,6	-273,5
Utgående bokfört värde	43,7	35,2	127,8	111,6
<i>Fördelning per område:</i>				
- inventarier	25,1	18,1	78,5	146,9
- maskiner o fordon	1,6	1,1	32,3	26,6
- förbättringsutgift i annans fastighet	16,7	15,7	16,7	28,5
- pågående arbete	0,4	0,3	0,4	0,3
Utgående bokfört värde	43,7	35,2	127,8	111,6
Summa materiella anläggningstillgångar	554,1	454,8	2 187,7	2 021,4

NOTER

Mnkr	Kommun 2015	Kommun 2014	Koncern 2015	Koncern 2014
Not 13 Andelar i koncern- och intresseföretag m fl				
Härnösands Energi & Miljö AB	50,1	50,1	0,0	0,0
AB Härnösandshus	127,5	127,5	0,0	0,0
Härnösand Invest AB	0,1	0,1	0,1	0,1
Kommuninvest i Sverige AB	22,3	7,6	22,3	7,6
Technichus AB	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostkustbanan AB (ny)	0,0	0,0	0,0	0,0
HögaKusten Destination AB (ny)	0,1	0,0	0,1	0,0
Kommunbränsle i Ådalen AB	0,0	0,0	4,2	4,0
ServaNet AB	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga långfristiga värdepappersinnehav	0,0	0,0	1,8	1,8
Summa andelar i koncern- och intresseföretag m fl	200,1	185,3	28,5	13,7
Not 14 Fordringar hos koncern- & intresseföretag m fl				
AB Härnösand Kommunfastigheter	2,5	3,5	0,1	0,0
Förlagsbevis Kommuninvest i Sverige AB	3,7	3,7	3,7	3,7
Västernorrlands Länstrafik AB	0,4	0,4	0,4	0,4
Fordran Servanet	0,0	0,0	1,0	1,0
Uppskjuten skattefordran	0,0	0,0	1,7	0,0
Summa långfristiga fordringar hos koncern mfl	6,6	7,6	6,8	5,2
Summa finansiella anläggningstillgångar	206,7	192,9	35,3	18,9
Not 15 Förråd mm				
Exploateringsmark	0,1	0,1	0,1	0,1
Varulager	0,0	0,0	5,5	7,8
Summa förråd mm	0,1	0,1	5,6	7,9
Not 16 Kortfristiga fordringar				
Kundfordringar	9,4	7,6	16,3	12,4
Statsbidragsfordringar	26,9	15,8	26,9	15,8
Förutbetalda kostnader & upplupna intäkter	56,8	50,1	96,2	88,1
Upplupna skatteintäkter	16,4	15,6	16,7	15,9
Momsfordran	15,7	14,4	17,7	14,4
Övriga kortfristiga fordringar	2,4	1,6	8,1	7,0
Summa kortfristiga fordringar	127,6	105,1	181,9	155,6
Not 17 Kassa och bank				
Kassa, bank och postgiro	0,1	0,0	65,7	46,1
Koncernkonto totalt	67,1	21,7	67,1	21,7
<i>Fördelat koncernkonto:</i>				
- Härnösands kommun	33,0	0,6	33,0	0,6
- Härnösand Energi & Miljö AB	27,0	18,9	27,0	18,9
- Härnösandshus AB	5,6	2,3	5,6	2,3
- Härnösand Näringsliv AB	0,1	0,2	0,1	0,2
- Technichus	1,1	-0,3	1,1	-0,3
- Invest i Härnösand AB	0,3	0,1	0,3	0,1
Summa kassa och bank	67,2	21,7	132,8	67,7

NOTER

Mnkr	Kommun 2015	Kommun 2014	Koncern 2015	Koncern 2014
Not 18 Eget kapital				
Balanserat resultat	-203,1	-209,1	60,2	58,3
Förändring eget kapital från föregående år	0,0	0,0	0,0	-21,3
Årets resultat	1,3	6,0	20,4	23,3
Utgående eget kapital	-201,8	-203,1	80,6	60,2
Egna kapitalet består av				
- anläggningsskapital	-8,6	-91,7	273,3	173,9
- rörelsekapital	-193,2	-111,4	-192,7	-113,7
Summa	-201,8	-203,1	80,6	60,2

Not 19 Avsättningar pensioner

Härnösands kommun har sedan 2005 redovisat hela pensionsåtagandet som en avsättning i balansräkningen. Härnösands kommun har sedan 2009 en del av pensionsåtagande (pensioner för personer födda till och med 1942) tryggt i Mellersta Norrlands Pensionsstiftelse.

Pensioner intjänade till och med 1997

Ingående avsättning inkl. löneskatt	811,5	853,5	811,5	853,5
Ränte- och basbeloppsuppräknig	11,8	6,9	11,8	6,9
Förändring diskonteringsränta	0,0	0,0	0,0	0,0
Övrig post	-6,8	9,1	-6,8	9,1
Pensionsutbetalningar	-30,2	31,6	-30,2	31,6
Förändring av löneskatt	-6,1	8,2	-6,1	8,2
Utgående avsättning inkl. löneskatt	780,2	811,5	780,2	811,5

Pensioner intjänade från och med 1998

Ingående avsättning inkl. löneskatt	93,8	90,2	93,8	90,2
Nyintjänad pension	6,4	5,1	6,4	5,1
Ränte- och basbeloppsuppräknig	1,3	1,0	1,3	1,0
Förändring diskonteringsränta	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga poster	1,0	0,3	1,0	0,3
Pensionsutbetalningar	-3,4	2,9	-3,4	2,9
Förändring av löneskatt	1,3	0,7	1,3	0,7
Utgående avsättning inkl. löneskatt	100,3	93,8	100,3	93,8

Särskild avtalspension och visstidspension

Ingående avsättning inkl. löneskatt	1,2	1,1	1,2	1,1
Nyintjänad pension	0,0	0,5	0,0	0,5
Ränte- och basbeloppsuppräknig	0,0	0,0	0,0	0,0
Förändring av diskonteringsränta	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga poster	0,0	0,0	0,0	0,0
Pensionsutbetalningar	-0,4	0,4	-0,4	0,4
Förändring av löneskatt	-0,1	0,0	-0,1	0,0
Utgående avsättning inkl. löneskatt	0,8	1,2	0,8	1,2

Pensioner OPF-KL

Ingående avsättning inkl. löneskatt	0,0	0,0	0,0	0,0
Intjänat	0,2	0,0	0,2	0,0
Förändring av löneskatt	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående avsättning inkl. löneskatt	0,2	0,0	0,2	0,0

Summa utgående avsättning inkl. löneskatt	881,4	906,5	881,4	906,5
--	--------------	--------------	--------------	--------------

NOTER

Mnkr	Kommun 2015	Kommun 2014	Koncern 2015	Koncern 2014
Forts. Not 19				
Mellersta Norrlands Pensionsstiftelse	-208,9	-207,5	-208,9	-207,5
Löneskatt	-40,4	-43,7	-40,4	-43,7
<i>Stiftelsens anskaffningsvärderade egna kapital</i>	-228,4	-237,0	-228,4	237,0
<i>Långfristig fordran löneskatt</i>	-40,4	-43,7	-40,4	43,7
<i>Återlånade medel</i>	612,6	625,8	363,4	625,8
<i>Aktualiseringsgrad</i>	88%	85%	88%	85%
Avsättning pensioner för Räddningstjänsten				
Ingående avsättning	0,0	0,0	8,4	7,9
Årets avsättning	0,0	0,0	0,8	0,5
Årets utbetalning	0,0	0,0	-0,3	-0,2
Ränte- och basbeloppsuppräkring	0,0	0,0	0,1	0,1
Övriga förändringar netto	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående avsättning	0,0	0,0	9,0	8,3
Löneskatt	0,0	0,0	0,1	0,1
Summa inklusive löneskatt	0,0	0,0	9,1	8,4
Avsättningar pensioner inkl. koncernbolagen	632,1	655,2	641,2	663,5
Not 20 Andra avsättningar				
Lokala investeringsprogrammet (LIP)				
Ingående värde	1,5	1,5	1,5	1,5
lanspråktagna avsättningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående avsättning	1,5	1,5	1,5	1,5
Individuella avtal				
Ingående värde	0	1,6	0	1,6
Ny avstättning	0	0,0	0	0,0
lanspråktagna avsättningar	0	-1,6	0	-1,6
Utgående avsättning	0	0,0	0	0,0
Överenskommelser				
Ingående värde	1,6	0,0	1,6	0,0
Ny avstättning	0,0	1,6	0,0	1,6
lanspråktagna avsättningar	-1,3	0,0	-1,3	0,0
Utgående avsättning	0,3	1,6	0,3	1,6
Tvist Kastellskolan				
Ingående värde	1,0	0,0	1,0	0,0
Ny avstättning	0,6	1,0	0,6	1,0
lanspråktagna avsättningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående avsättning	1,6	1,0	1,6	1,0
Tvist Hot burger				
Ingående värde	0,0	0,0	0,0	0,0
Ny avsättning	0,6	0,0	0,6	0,0
Utgående avsättning	0,6	0,0	0,6	0,0
Avsättning personal				
Ingående värde	0,0	0,0	0,0	0,0
Ny avsättning	3,6	0,0	3,6	0,0
Utgående avsättning	3,6	0,0	3,6	0,0

NOTER

Mnkr	Kommun 2015	Kommun 2014	Koncern 2015	Koncern 2014
Garantikostnader (AB Härnösandshus)				
Ingående värde	0,0	0,0	0,3	0,5
lansspråktaga avsättningar	0,0	0,0	0,0	-0,2
Utgående avsättning	0,0	0,0	0,3	0,3
Deponiyta 1 (Hemab)				
Ingående värde	0,0	0,0	12,8	9,6
Nya avsättningar	0,0	0,0	2,9	3,6
lansspråktaga avsättningar	0,0	0,0	-10,7	-0,4
Utgående avsättning	0,0	0,0	5,0	12,8
Deponiyta 2 (Hemab)				
Ingående värde	0,0	0,0	3,5	3,1
Nya avsättningar	0,0	0,0	0,5	0,4
Utgående avsättning	0,0	0,0	4,0	3,5
Vindkraft Vårdkasen (Hemab)				
Ingående värde	0,0	0,0	0,7	0,7
Nya avsättningar	0,0	0,0	0,1	0,0
lansspråktaga avsättningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående avsättning	0,0	0,0	0,8	0,7
Fondering Vatten (Hemab)				
Ingående värde	0,0	0,0	2,0	0,0
Nya avsättningar	0,0	0,0	2,0	2,0
lansspråktaga avsättningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående avsättning	0,0	0,0	4,0	2,0
Avsättning vattenskador (Hemab)				
Ingående värde	0,0	0,0	1,1	0,0
Nya avsättningar	0,0	0,0	0,0	1,1
lansspråktaga avsättningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående avsättning	0,0	0,0	1,1	1,1
Totalt ingående värde avsättningar	4,1	3,1	24,5	17,0
Totalt förändringar	3,4	1,0	-1,7	7,5
Totalt utgående avsättningar	7,6	4,1	22,8	24,6
Not 21 Långfristiga skulder				
Lån i banker och kreditinstitut	100,0	50,0	1 122,6	1 016,4
Övriga långfristiga skulder	0,0	0,0	61,5	64,1
Summa	100,0	50,0	1184,1	1080,5
<u>Uppgifter om lån i banker och kreditinstitut</u>				
Genomsnittlig ränta	0,14%	0,46%	-	-
Genomsnittlig räntebindningstid	90 dagar	90 dagar	-	-
Lån som förfaller inom				
1 år (redovisas som kortfristig skuld)	50,0	0,0	65,9	15,9
2-5 år	100,0	50,0	163,5	113,5
Förutbetalda intäkter som regleras över flera år				
Investeringsbidrag	29,7	30,1	29,7	30,1
Återstående antal år (snitt)	22,0	22,4	22,0	22,4
Summa	29,7	30,1	29,7	30,1
Summa långfristiga skulder	129,7	80,1	1 213,8	1 110,6

NOTER

Mnkr	Kommun 2015	Kommun 2014	Koncern 2015	Koncern 2014
Not 22 Kortfristiga skulder				
Kortfristiga skulder till kreditinstitut o kunder	65,6	9,7	87,6	31,4
Skulder inom koncernkontot	34,5	21,4	34,5	21,4
Leverantörsskulder	22,4	23,2	51,0	51,0
Personalens skatter, avgifter o löneavdrag	16,1	14,7	20,9	23,0
Övriga kortfristiga skulder	9,2	0,0	10,3	2,5
Semesterlöneskuld och upplupna löner	76,2	74,3	79,6	76,7
Årets pensioner avgiftsbestämd del inkl löneskatt	41,0	38,1	41,0	38,1
Statlig tillfälligt generellt bidrag flyktningsers	62,1	0,0	62,1	0,0
Upplupna kostnader o förutbetalda intäkter	60,9	56,9	124,4	100,7
Summa kortfristiga skulder	388,1	238,3	511,5	344,9
Not 23 Borgensåtaganden				
Borgen i kommunala bolag	1151,1	1097,2	1 151,1	1 097,0
Borgensåtagande egna hem	0,6	0,9	0,6	0,9
Övriga förpliktelser	26,1	27,8	26,1	27,8
Summa borgensåtaganden	1177,8	1125,9	1 177,8	1 125,7

Härnösands kommun har i december 1993 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga förpliktelser. Samtliga 274 kommuner som per 2012-12-31 var medlemmar i Kommuninvest har ingått likalydande borgensförbindelser. Mellan samtliga dessa kommuner har ingåtts ett avtal om hur ansvaret skall fördelas på varje medlemskommun vid ett eventuellt infriande av borgensansvaret. Principerna för denna fördelning sker efter en beräkningsmodell grundad på samtliga medlemskommuners respektive ägarandel i Kommuninvest. Härnösands kommun hade vid årsskiftet 2012/2013 en ägarandel i Kommuninvest som uppgick till 0,36 procent.

Mnkr	Kommun 2015	Kommun 2014	Koncern 2015	Koncern 2014
Not 24 Ansvarsförbindelser				
Tilläggsupplysning garantibelopp				
Prognos garantibelopp Fastigo inom 1 år	0,0	0,0	0,2	0,2
Prognos garantibelopp Fastigo senare än 1 år men inom 5 år	0,0	0,0	0,0	0,0
Prognos garantibelopp Fastigo senare än 5 år	0,0	0,0	0,2	0,2
Tilläggsupplysning operationell leasing				
Prognos leasingavgifter inom 1 år	0,7	0,7	0,7	0,7
Prognos leasingavgifter senare än 1 år men inom 5 år	0,7	0,6	0,7	0,6
Prognos leasingavgifter senare än 5 år	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilläggsupplysning hyresavtal längre än tre år				
Prognos hyresavgifter inom 1 år	136,8	155,2	136,8	155,2
Prognos hyresavgifter senare än 1 år men inom 5 år	523,9	557,6	523,9	557,6
Prognos hyresavgifter senare än 5 år	525,0	588,1	525,0	588,1
Tilläggsupplysning medfinansiering EU-projekt				
EU-projekt budgeterat inom 1 år	2,0	0,0	2,0	0,0
EU-projekt budgeterat senare än 1 år men inom 5 år	3,2	0,0	3,2	0,0
EU-projekt budgeterat senare än 5 år	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa ansvarsförbindelser	1 192,3	1 302,2	1 192,7	1 302,6

Det finns en tvist med entreprenören JASAB. Processen klargörs av expertis inom området.

Mnkr	Kommun 2015	Kommun 2014	Koncern 2015	Koncern 2014
Not 25 Ej likviditetspåverkande poster				
Gottgörelse från pensionsstiftelsen	13,6	12,2	13,6	12,2
Summa ej likviditetspåverkande poster	13,6	12,2	13,6	12,2

NÄMNDERNAS DRIFTSREDOVISNING

Mnkr	Intäkter Dec/15	Kostnader Dec/15	Nettokostnad Dec/15	Budget Dec/15	Avvikelse mot budget
Kommunstyrelse inkl KF	69,3	-199,8	-130,5	-135,8	5,3
Arbetslivsnämnden	76,5	-117,5	-41,0	-43,5	2,5
Samhällsnämnden	25,1	-175,0	-149,9	-159,0	9,1
Skolnämnden	79,7	-596,3	-516,5	-516,7	0,2
Socialnämnden	129,2	-658,2	-529,0	-529,1	0,1
Summa nämnder	379,8	-1 746,7	-1 366,8	-1 384,1	17,2
Semesterlöneskuld	0,0	-3,3	-3,3	0,0	-3,3
Minskade bidrag Migrationsverk	-9,2	0,0	-9,2	0,0	-9,2
Gottgörelse pensionsstiftelsen	0,0	13,6	13,6	0,0	13,6
Kalkylerad kapitalkostnad	0,0	-33,7	-33,7	-23,0	-10,7
Pensionskostnader	49,3	-43,8	5,5	5,0	0,5
Summa	420,0	-1 813,9	-1 393,8	-1 402,1	8,2

INVESTERINGSREDOVISNING

Mnkr	Inkomster	Utgifter	Netto	Budget	Avvikelse m budget
Kommunstyrelse	0,0	-57,6	-57,6	-46,0	-11,6
Arbetslivsnämnden	0,0	-0,8	-0,8	-1,0	0,2
Samhällsnämnden	1,0	-72,5	-71,5	-87,1	15,6
Socialnämnden	0,0	-1,4	-1,4	-3,1	1,7
Skolnämnden	0,0	0,0	0,0	-3,0	3,0
Summa	1,0	-132,3	-131,3	-140,2	8,9

STORA INVESTERINGSPROJEKT

Mnkr	Inkomster	Utgifter	Netto
<u>Kommunstyrelse -57,6 varav:</u>			
- Hästportarena	0,0	-39,0	-39,0
- Datorer till skola och vuxenutbildning	0,0	-6,6	-6,6
	0,0	-45,6	-45,6
<u>Arbetslivsnämnden -0,8 varav:</u>			
- Maskinhallen	0,0	-0,3	-0,3
	0,0	-0,3	-0,3
<u>Samhällsnämnden -71,5 varav:</u>			
- Västra Kanalbron	0,0	-45,3	-45,3
- Kaj vid kattastrand	0,0	-5,3	-5,3
- Sehlstedtsvägen	0,0	-4,1	-4,1
- Beläggning Hamnleden	0,0	-2,1	-2,1
- Lövudden markberedning	0,0	-1,7	-1,7
- Kolonilotter Kappelsberg	0,0	-1,5	-1,5
- Kolonilotter Änget	0,0	-0,8	-0,8
- Utegyms Höglätten	0,0	-0,5	-0,5
	0,0	-61,3	-61,3
<u>Socialnämnden -1,4 varav:</u>			
- Brandskydd	0,0	-0,5	-0,5
	0,0	-0,5	-0,5

Redovisningsprinciper

Härnösands kommuns årsredovisning är upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning. Kommunen följer de rekommendationer som lämnats av Rådet för kommunalredovisning och strävar i övrigt efter att följa god redovisningssed men med undantag för pensionsredovisningen.

Pensionskostnader och pensionsskuld

Lagen om kommunalredovisning anger att det endast är nyintjänade pensionsförmåner från och med 1998 som skall redovisas som en avsättning i balansräkningen (blandmodellen). Härnösands kommun har från och med 2005 redovisat hela pensionsåtagandet som en avsättning i balansräkningen (fullfonderingsmodellen). Av den orsaken så skiljer sig Härnösands kommuns redovisning mot andra kommuners som istället redovisar pensionsförmåner som intjänats före 1998 som ansvarsförbindelse inom linjen. I Härnösands redovisning är hela förändringen pensionsåtagandet i resultaträkningen som verksamhetens kostnader och finansiella kostnader. Avsikten är att ge en rättvisande bild av kommunens finansiella ställning och utveckling samt en god redovisning. Som en följd av detta följer Härnösands kommun inte rekommendation nummer 17.

Härnösands kommun har ett pensionsåtagande som är tryggt med 249 mnkr i Mellersta Norrlands Pensionsstiftelse. Engångsutbetalningar till stiftelsen bokförs över balansräkningen. 2015 har kommunen begärt gottgörelse med 13,6 mnkr.

Anläggningstillgångar och avskrivningar

Som anläggningstillgång räknas en tillgång där anskaffningsvärdet uppgår till minst ett halvt basbelopp, 22 250 kr (föregående år 22 200 kr) exklusive moms, och som har en livslängd på minst tre år. Anläggningstillgångar tas i balansräkningen upp till anskaffningsvärde efter avdrag för planerliga avskrivningar. Investeringsbidrag och gatukostnadsersättningar tas från och med 2010 upp som en förutbetalad intäkt och periodiseras över anläggningens nyttjandeperiod. Tidigare redovisades dessa intäkter som en reduktion av det bokförda värdet reducerades. Ej avslutade investeringar balanseras som pågående arbeten.

Kommunens avskrivningstider har fram till 2009 gjorts med vägledning av SKL:s förslag till avskrivningstider. Avskrivningar beräknas inte för mark, konst och pågående arbeten. På övriga anläggningstillgångar sker linjär avskrivning utifrån förväntad ekonomisk livslängd. Någon anpassning av avskrivningstiderna bolagen emellan i den sammanställda redovisningen har ej skett. Kommunens investeringar från och med 2010, skrivs av utifrån nyttjandetiden. Avskrivning påbörjas den dag anläggningstillgången är färdig att tas i bruk.

Komponentavskrivningar görs på nya investeringar och som har ett värde över 1 mnkr. Korrigering av historiska värden har inte gjorts. En genomlysning planeras att göras under 2016.

Fram till och med 2009 tillämpas huvudsakligen följande ekonomiska livslängder:

Fastigheter och anläggningar

- 20, 33 och 50 år

Maskiner och inventarier

- 5-10 år

Energidistributionsanläggningar

- 25 år

VA-anläggningar

- 10, 20 och 33 år

Från och med 2010 tillämpas huvudsakligen följande nyttjandetider för investeringar som är gjorda 2010 och senare:

Fritidsanläggningar

- 10-60 år

Parker

- 15-33 år

Gatu- och belysningsanläggning

- 25-60 år

Maskiner och inventarier

- 3-10 år

Fastigheter och anläggningar

- 10-60 år

Kassaflödesrapport

År 2010 har Rådet för kommunal redovisning utgivit en ny rekommendation 16.2, redovisning av kassaflöden. I denna rekommendation redogörs för vad som är god redovisningssed vid upprättandet av en kassaflödessanalys. Härnösands kommun följer rekommendationen.

Leasing

Från och med bokslutet 2004 redovisas all leasing i en tilläggsupplösning. Alla leasingavtal i kommunen har klassificerats som operationell leasing. Den totala leasingkostnaden för ett avtal skall vara över 43 000 kr och löpa över mer än tre månader.

Lånekostnader

Härnösands kommun tillämpar huvudmetoden enligt RKR 15.1.

Sammanställd redovisning

Den sammanställda redovisningen har upprättats i enlighet med Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer. Den sammanställda redovisningen för Härnösands kommun omfattar kom-

munen, AB Härnösandshuskoncernen (100%), Hemabkoncernen (100%) och Räddningstjänsten Höga kusten – Ådalen (33%).

Kommuner är skyldiga att upprätta sammanställd redovisning om:

- kommunens andel av de kommunala koncernföretagens omsättning uppgår till 5 % eller mer av kommunens skatteintäkter och generella stadsbidrag eller om
- kommunens andel av de kommunala koncernföretagens balansomslutning uppgår till 5 % eller mer av kommunens balansomslutning

För de organisationer som undantas är kommunens andel 1,4 % respektive 2,4 % 2014. Eftersom dessa organisationer dessutom medför en låg risk för kommunen har bedömningen gjorts att det inte är väsentligt att konsolidera dessa organisationer in i koncernens siffror. Följande organisationer avses:

- Invest i Härnösand AB (100%)
- Stiftelsen Läns museet i Västernorrland (30%)
- Technichus i Mitt Sverige AB (100%)
- Ostkustbanan AB (5,7%)
- Höga Kusten Destination AB (25%)

Enhetliga principer för redovisning och värdering gäller ej för den sammanställda redovisningen. Differenser kan förekomma i eget kapital mellan bolagen och den sammanställda redovisningen, vilket beror på att alla bolagen inte färdigställt sin årsredovisning vid upprättande av detta dokument. Justeringar redovisas som justerat ingående eget kapital och visas inte på resultaträkningen.

Intäkter

Skatteintäkter

Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på SKL:s decemberprognos i enlighet med rekommendation RKR 4.2.

Övriga intäkter

Härnösands kommun tillämpar denna rekommendation (RKR 18) från och med 2010. Rekommendationen innebär att investeringsbidrag, anslutningsavgifter, gatukostnadsersättningar tas upp som en förutbetald intäkt, och redovisas bland långfristiga skulder och periodiseras över anläggningens nyttjandeperiod.

Ekonomisk ordlista

Anläggningstillgång

Tillgångar avsedd för stadigvarande innehav såsom anläggningar och inventarier.

Avskrivning

Planmässig värdeminskning av anläggningstillgångar för att fördela kostnaden över tillgångens livslängd.

Balanslikviditet

Betalningsberedskap på kort sikt. Definieras som kvoten mellan omsättningstillgångar och kortfristiga skulder

Balansräkning

Visar den ekonomiska ställningen på bokslutsdagen och hur den förändrats under året. Av balansräkningen framgår hur kommunen har använt sitt kapital (i anläggnings- och omsättningstillgångar), respektive hur kapitalet anskaffats (lång- och kortfristiga skulder samt eget kapital).

Eget kapital

Skillnaden mellan tillgångar och skulder.

Extraordinära poster

Saknar tydligt samband med ordinarie verksamhet och är av sådan art att de inte förväntas inträffa ofta eller regelbundet, samt uppgår till väsentligt belopp.

Finansiella kostnader & intäkter

Poster som inte är direkt hänförliga till verksamheten, exempelvis räntor.

Intern ränta

Kalkylmässig kostnad för det kapital som utnyttjas inom en viss verksamhet.

Jämförelsestörande poster

Är kostnader och intäkter som inte tillhör den ordinarie verksamheten och som är viktig att uppmärksamma vid jämförelse med andra perioder.

Kapitalkostnad

Benämning för internränta och avskrivningar.

Kortfristiga fordringar och skulder

Skulder och fordringar som förfaller inom ett år från balansdagen.

Långfristiga fordringar och skulder

Skulder och fordringar som förfaller senare än ett år från balansdagen.

Omsättningstillgång

Tillgångar i likvida medel och kortfristiga fordringar mm. Dessa tillgångar kan på kort sikt omsättas till likvida medel.

Resultaträkning

Sammanställning av årets intäkter och kostnader och visar årets resultat. (förändring av eget kapital).

Rörelsekapital

Skillnaden mellan omsättningstillgångar och kortfristiga skulder. Rörelsekapitalet avspeglar kommunens finansiella styrka.

Soliditet

Långfristig betalningsförmåga. Andelen eget kapital av de totala tillgångarna.

Till fullmäktige i Härnösands kommun
org.nr 212000-2403

Revisionsberättelse för år 2015

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelse och nämnder och genom utsedda lekman-revisorerna den verksamhet som bedrivits i kommunens företag.

Styrelse och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisions-sed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvars-prövning.

Vi bedömer sammantaget att styrelse och nämnder i Härnösands kommun har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna är rättvisande. Pensionsredovis-ningen avviker från lag om kommunal redovisning och felet är av betydande storlek.

Vi bedömer att styrelsens och nämndernas interna kontroll har varit tillräcklig.

Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen inte är förenligt med det finansiella mål som fullmäktige uppställt. Sammanställningen av övriga mål ger, trots tidigare påpekanden, inte tillräcklig grund för en bedömning av om resultatet är förenligt med de verksamhetsmål som fullmäktige uppställt. En klar och tydlig avslutande analys av resultat för målarbetet åren 2012-2015 saknas.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelse och nämnder samt enskilda ledamöterna i dessa organ.

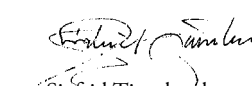
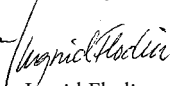
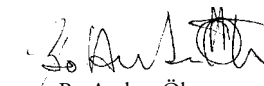
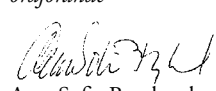
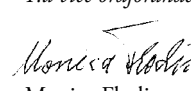
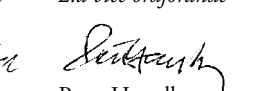

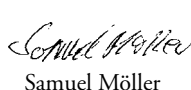
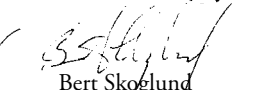
Vi tillstyrker att fullmäktige godkänner kommunens årsredovisning för 2015.

Vi återoppar bifogade redogörelse och rapporter.

Karl Hultin har p.g.a. jäv inte deltagit i granskningen av skol-nämnden.

Sigfrid Tjernlund har p.g.a. jäv inte deltagit i granskningen av socialnämnden.

Härnösands kommun 2016-04-13

 Sigfrid Tjernlund ordförande	 Ingrid Flodin 1:a vice ordförande	 Bo Anders Öberg 2:a vice ordförande
 Ann-Sofie Berglund	 Monica Flodin	 Peter Hasselborg
 Karl Hultin	 Samuel Möller	 Bert Skoglund

Bilagor:

Till revisionsberättelsen hör bilagorna

Revisorernas redogörelse, Granskningsrapporter från lekman-revisorerna, Sakkunnigas granskningsrapport av årsredovisning 2015, Revisionsberättelse för av kommunen förvaltade stiftelser



Härnösands
kommun

871 80 Härnösand, 0611-34 80 00
www.harnosand.se